

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra pomocných věd historických a archivnictví

Struktura, vývoj a fungování Okresního úřadu v Trutnově

v letech 1990 – 2002

Diplomová práce

Autor: Bc. Luděk Švadlena

Studijní program: N7105 Historické vědy

Studijní obor: Archivnictví

Vedoucí práce: Mgr. Petr Grulich, PhD.

Hradec Králové, 2015

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

Zadání diplomové práce

Autor: Bc. Luděk Švadlena

Studium: F133

Studijní program: N7105 Historické vědy

Studijní obor: Archivnictví

Název diplomové práce: Struktura, vývoj a fungování Okresního úřadu v Trutnově v letech 1990 - 2002

Název diplomové práce AJ: Structure, development and functioning of the District Office in Trutnov between 1990 - 2002

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Stručný obsah: diplomová práce se zabývá strukturou, vývojem a fungováním Okresního úřadu v Trutnově v letech 1990 - 2002 s přihlédnutím k jeho organizačním změnám a k přechodu jeho kompetencí na nástupnické organizace.

Metody zpracování: analýza archivního fondu

Archivní fondy, literatura: fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 - 2002 (2003), Dějiny správy v českých zemích, elektronické internetové zdroje a regionální periodika.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II

Garantující pracoviště: Katedra pomocných věd historických a archivnictví,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Petr Grulich, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 10. 11. 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně, pod odborným vedením Mgr. Petra Grulicha, PhD. a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

Hradec Králové, 2015

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce Mgr. Petru Grulichovi, PhD. za cenné podněty a odborné vedení. Mé poděkování patří rovněž zaměstnancům SOKA v Trutnově.

Anotace

ŠVADLENA, Luděk. Struktura, vývoj a fungování Okresního úřadu v Trutnově v letech 1990 – 2002. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, 112 s. Diplomová práce.

Diplomová práce se zabývá chodem Okresního úřadu v Trutnově v letech 1990 až 2002, s přihlédnutím k jeho organizačním změnám. Hlavní část práce je věnována struktuře Okresního úřadu v Trutnově a náplni práce jeho referátů. Dílčím cílem práce je zmapování situace po zániku Okresního úřadu v Trutnově na konci roku 2002 a přechodem jeho kompetencí na nástupnické organizace. Diplomová práce je založena na archivním fondu ze SOkA Trutnov, odborné literatuře a internetových zdrojích.

Klíčová slova: OkÚ, přednosta OkÚ, referáty OkÚ, Trutnov, okresní shromáždění, zákony, reforma veřejné správy

Annotation

ŠVADLENA, Luděk, Structure, development and functioning of the District Office in Trutnov between 1990 – 2002. Hradec Králové: Fakulty of Arts, University of Hradec Králové, 2015, 112 pp. Diploma thesis.

This thesis deals with the function of District Office in Trutnov including its organization changes. The main part of thesis focuses on Trutnov District Office structure and its departments work. A sectional aim of this thesis is scanning the situation after the ending of Trutnov District Office in 2002 and passing its competence to other following organisations. The thesis is based on archive fund from the State District Archive in Trutnov, scholarly literature and web sources.

Key words: District Office, Head of District Office, District Office departments, Trutnov, district assembly, laws, public administration reform

Obsah

Úvod.....	9
1. Charakteristika okresu Trutnov.....	12
1.1 Fyzicko-geografická struktura	12
1.2 Katastrální rozloha a dělení půdy.....	12
1.3 Klimatické podmínky.....	12
1.4 Hospodářská struktura.....	13
1.5 Trh práce, nezaměstnanost.....	14
1.6 Sídlní a demografická struktura	14
2. Historicko-správní vývoj okresů od roku 1850 až 1990	16
2.1 Historicko-správní vývoj okresu Trutnov v letech 1850-1989	18
3. Legislativa související s chodem okresních úřadů.....	26
3.1 Věstníky OkÚ Trutnov.....	29
3.2 Vnitřní organizační normy OkÚ Trutnov	29
3.3 Vyhlášky a nařízení OkÚ Trutnov	30
4. Organizace OkÚ Trutnov a její změny 1990-2002.....	33
4.1 Přednostové OkÚ Trutnov	33
4.2 Změny ve struktuře OkÚ Trutnov v letech 1991 – 2002	36
4.3 Náplň práce referátů OkÚ Trutnov	42
4.4 Kontrolní činnost OkÚ Trutnov	49
4.5 Organizace a zařízení zřizované OkÚ Trutnov	51
4.6 Státní okresní archiv v Trutnově.....	54
5. Okresní shromáždění.....	57
5.1 Procesní záležitosti.....	57
5.2 Zasedání okresních shromáždění na OkÚ Trutnov.....	60
6. Prezentace OkÚ Trutnov na veřejnosti.....	63
6.1 Spolupráce OkÚ Trutnov se zahraničím.....	63
7. Spisová a archivní služba OkÚ v Trutnově	66
7.1 Skartační řízení.....	69
7.2 Předarchivní péče SOkA Trutnov vůči OkÚ Trutnov.....	69
7.3 Ukončení činnosti okresních úřadů a spisová rozluka	73

8. Ukončení činnosti Okresního úřadu v Trutnově	75
8.2 Obce s pověřeným obecním úřadem	80
8.3 Krajské úřady	80
8.4 Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM).....	83
8.5 Pozemkové úřady	83
8.6 Stavební úřady.....	84
Použité prameny a literatura	88
Tištěné prameny	90
Orální prameny	90
Literatura	90
Články z internetu	91
Právní předpisy	92
Seznam použitých zkratk	94
Seznam příloh	97
Obrazové přílohy	97
Textové přílohy	97
Vedoucí referátů v letech 1991 – 2002	101

Úvod

Ve své diplomové práci jsem se rozhodl zmapovat chod Okresního úřadu v Trutnově (dále OkÚ Trutnov). Jejím hlavním cílem je na základě poznatků získaných z archivních pramenů a odborné literatury podat přehled o jeho struktuře a vývoji od doby jeho ustavení na sklonku roku 1990. Dílčím cílem je zmapování situace po jeho zániku na konci roku 2002 a přechod jeho dosavadních kompetencí na nástupnické organizace. Po pečlivé úvaze jsem si téma vybral po konzultacích s p. ředitelem Státního okresního archivu v Trutnově (dále SOkA Trutnov) Mgr. Romanem Reilem, jenž mě tímto nápadem velice oslovil už z toho důvodu, že mým zájmem jsou moderní a regionální dějiny. Jistou výhodou pro mě bylo také to, že se jedná o téma doposud nikým nezpracované. Ve své práci se opírám o archivní materiál OkÚ Trutnov uložený v SOkA Trutnov, který obsahuje jeho rozsáhlou úřednickou agendu. Vedle toho jsem využil i další zdroje, jako je legislativa z oblasti okresních úřadů a problematika jejich zániku, které jsou volně přístupné na internetu. Vodítkem pro mou práci byla i literatura z oblasti dějin veřejné správy. V první řadě jde o obsáhlou publikaci *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost* od autorů Zdeny Hledíkové, Jana Janáka a Jana Dobeše, která mj. mapuje vývoj okresních úřadů od poloviny 19. st. až do jejich zániku v roce 2002. Velmi dobrý přehled o vývoji veřejné správy z hlediska legislativy a činnosti okresních úřadů mně také poskytla kvalitně zpracovaná publikace *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945 – 2004)* od autora Vladimíra Čecháka. Zpřesňující pohled na chod OkÚ Trutnov mně rovněž poskytl můj respondent PhDr. Hynek Beneš, který od roku 1991 působil na referátu regionálního rozvoje OkÚ Trutnov na úseku kultury a památkové péče, kam přešel z bývalého Okresního národního výboru v Trutnově (dále jen ONV Trutnov), kde od roku 1986 zastával funkci inspektora kultury. Od roku 1997 pracoval v kanceláři přednosty OkÚ Trutnov na oddělení kontroly a zároveň vykonával funkci tiskového mluvčího OkÚ Trutnov. V současné době (duben 2015) je jeho zaměstnavatelem Městský úřad Trutnov (dále MěÚ Trutnov), kde na odboru výstavby pracuje jako vedoucí oddělení památkové péče.

Diplomová práce je strukturována do 8 kapitol. První kapitola je věnována charakteristice okresu Trutnov z hlediska jeho fyzicko-geografického vymezení, klimatických podmínek, hospodářství, zaměstnanosti a demografické struktury.

Druhou kapitolu jsem rozdělil do dvou podkapitol, v první nastiňuji obecně historicko - správní vývoj okresních úřadů od poloviny 19. století do roku 1990 a ve druhé přibližuji konkrétně historicko - správní vývoj okresu Trutnov v tomtéž časovém rozmezí. Ve třetí kapitole a jejích podkapitolách informuji o legislativě související s chodem okresních úřadů, dále o konkrétních vnitřních organizačních normách, které byly pro chod OkÚ Trutnov závazné, rovněž tak nastiňuji problematiku vyhlášek a nařízení, které OkÚ Trutnov vydával. Čtvrtá, hlavní kapitola, je opět rozdělena do několika podkapitol. V nich podávám přehled o působnosti OkÚ Trutnov, jeho přednostech, organizační struktuře a jejích změnách v letech 1991-2002 v rámci jednotlivých referátů, náplni jejich činností a jimi řízených úřadů a institucí. Kapitola pátá pojednává o okresních shromážděních OkÚ Trutnov a způsobu jejich zasedání. Šestá kapitola informuje o prezentaci OkÚ Trutnov na veřejnosti a jeho spolupráci se zahraničními partnery. Sedmá kapitola je věnována problematice spisové a archivní služby OkÚ Trutnov, způsobu jejího vedení a zároveň úloze SOkA Trutnov v rámci skartačních řízení v oblasti předarchivní péče u jednotlivých referátů. V závěrečné osmé kapitole se soustřeďuji na ukončení činnosti OkÚ Trutnov v rámci II. fáze reformy veřejné správy. V jejích podkapitolách mapuji přechod jeho kompetencí na nástupnické a nové organizace, na něž přešla jeho obsáhlá agenda.

Archivní soubor Okresního úřadu Trutnov II s časovým rozpětím (1951) 1990-2002 (2003) uložený v SOkA Trutnov, resp. v jeho depozitáři v Trutnově - Poříčí, byl zpracován archivářkou Věrou Hepnarovou v roce 2006. Archivní pomůcku k fondu sestavila archivářka Mgr. Eva Tomková. Ke dni 7. prosince 2006 fond čítal 105,95 bm zpracovaného archivního materiálu. Obsahoval 862 evidenčních jednotek zpřístupněných pomůckou (72 úředních knih, 64 podacích protokolů, 609 kartonů, 32 fascikulů, 82 kartoték a 3 fotoalba) a 1875 pomůckou zpřístupněných inventárních jednotek. V rozmezí let 2012-2013 proběhla generální inventura fondu, kdy byly ověřeny a nově definovány evidenční jednotky (počet kartoték vzrostl na 92 – stav ke dni 21. května 2013) a fond se rozrostl na zpracovaných 107,52 bm. Nezpracovaných zůstává prozatím 4,14 bm. Archivní soubor je pro nahlížení částečně přístupný, to znamená, že inventarizované archiválie jsou volně přístupné a nezpracované - neinventarizované, včetně nových přírůstků, nikoliv. Součástí fondu jsou písemnosti kanceláře přednosty, písemnosti referátů finančního, životního prostředí, vodního hospodářství, dopravy a silničního

hospodářství, regionálního rozvoje, zdravotnictví, školství, sociální péče, vnitřní správy, živnostenského úřadu a pozemkového úřadu, účetní spisy, kartotéky - přihlášky k trvalému pobytu a občanské průkazy, fotokroniky, fotografie ze zahraničních akcí a z povodní 1997 a diapositivы turistických zajímavostí.

Fond obsahuje z převážné většiny tištěný úřední materiál. Jeho obsah je velmi dobře čitelný, avšak během studia jsem narazil na problém, kdy se vlivem nekvalitního laserového tisku poslepovalo k sobě několik písemností z jednání okresního shromáždění 1993 tak, že to prakticky znemožňovalo jejich čitelnost. Vedení SOkA Trutnov na to obratem reagovalo a poškozené dokumenty odeslalo do restaurátorské dílny v SOkA Chrudim, kde se je v poměrně krátké době podařilo zrestaurovat.

Předkládaná diplomová práce nese prvky syntézy, je zpracována metodou analýzy archivního fondu a sondou do jeho písemností.

1. Charakteristika okresu Trutnov

1.1 Fyzicko-geografická struktura

Okres Trutnov se rozkládá v severovýchodních Čechách při hranici s Polskem. Společná hranice s Polskou republikou měří přes 61 km. Sousedí s okresy Semily, Jičín, Hradec Králové a Náchod. Území se vyznačuje velice členitým terénem s velkými výškovými rozdíly. Nejnížší místo na okrese je na Dubenecku a leží v nadmořské výšce 263 m, nejvyšší horou je Sněžka v pohoří Krkonoše, která měří 1603 m. Pod nejvyššími hřebeny Krkonoš pramení řeky Labe a Úpa, které protékají celým územím okresu od severu k jihu.¹

Fyzicko-geografická poloha okresu Trutnov je dána tím, že okres leží na jižní straně nejvyššího českého pohoří, po jehož hřebenech probíhá již od pradávna přirozená hranice mezi Českou kotlinou a Slezskou nížinou. Krkonoše svým podhůřím určují také tvářnost převážné části okresu i charakter jeho zemědělství.²

1.2 Katastrální rozloha a dělení půdy

Celková rozloha okresu Trutnov činí 1147 km² a z této plochy zaujímaly téměř 47% lesy. Svou velikostí se řadil na 27. místo v České republice. Zemědělské půdy bylo kolem 44 %, zastavěná plocha činila 1,4 %. Ze zemědělského půdního fondu (ZPF) tvořila orná půda přes 55 %, téměř 40% činily louky a pastviny a zbytek připadal na zahrady a sady. Toto rozdělení půdy odráželo celkový charakter zemědělství okresu.³

1.3 Klimatické podmínky

Jedná se o území s drsnějším podnebím a velmi proměnlivým počasím. Průměrné roční teploty v převážné části okresu dosahují kolem 6 stupňů Celsia, v horské části kolem 4 stupňů Celsia. Průměrné roční srážky se pohybují v rozmezí od 650 po 750 mm na m² a jejich množství stoupá s nadmořskou výškou, v Krkonoších to je průměrně asi 1 100 mm. Počet dnů se sněhovou pokrývkou

¹ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 69, inv. č. 340, sign. 309, Referát regionálního rozvoje, *Koncepce rozvoje okresu*, 1991-1992.

² Tamtéž, kt. 335, inv. č. 1082, sign. 307, Referát regionálního rozvoje, *Spolupráce se zahraničím*, 1993-2001.

³ Tamtéž, kt. 69, inv. č. 340, sign. 309, Referát regionálního rozvoje, *Koncepce rozvoje okresu*, 1991-1992.

v Podkrkonoší je asi 80 ročně, v Krkonoších až 140-150 dnů. Úhrn hodin slunečního svitu se pohybuje od 1400-1500 hodin ročně.

1.4 Hospodářská struktura

Okres je příkladem „staré průmyslové oblasti“ s bohatou tradicí především textilního průmyslu. Podle typu zaměstnanosti se jednalo o okres průmyslový s malým podílem zemědělské výroby. Charakteristická byla rovněž vysoká dojízdka a vyjízdka za prací. Svou historickou roli zde sehrávalo strojírenství, elektrotechnika, průmysl papírenský, výroba elektřiny, stavebních hmot i potravinářský průmysl. V době nedávno minulé mělo velký význam i hornictví. Těžba černého uhlí však byla zastavena a na území hornického revíru probíhaly práce na zahlazení následků důlní činnosti. Za tradiční je možné považovat i využití rekreační a sportovní funkce Krkonoš s velkou kapacitou ubytovacích a stravovacích zařízení všech kategorií.

Z hlediska dlouhodobé strategie osídlení patřil okres Trutnov do kategorie oblastí, ve kterých se předpokládala činnost celostátního významu. Výchozí podmínkou rozvoje ekonomiky okresu je vybudování dálnice D11 navazující na dálnici A3 v Polské republice. Za zdejší rozvojové odvětví je třeba považovat zejména cestovní ruch, a proto by tomuto území kromě místních podnikatelských aktivit, měli svou pozornost věnovat i zahraniční investoři.⁴

Ekonomicko-geografická poloha okresu nebyla příliš výhodná, přesto zde vzniklo mnoho průmyslových závodů. Okres se nachází na severovýchodním okraji Čech a z hlediska polohy hlavních dopravních směrů mimo. Poněkud příznivější byla tato poloha vzhledem k velkým koncentracím obyvatelstva a průmyslu – v těžišti trojúhelníku, v jehož rozích se nachází Liberec - Jablonec nad Nisou, Hradec Králové - Pardubice a polský Wałbrzych.

V organizační struktuře hospodářství okresu proběhly na počátku devadesátých let podstatné změny. Převažujícími byly státní podniky – celkem 68. Dále v okrese působilo 8 akciových společností, 3 podniky se zahraniční majetkovou účastí, 25 obchodních společností a 19 organizací nezemědělského družstevnictví.

⁴ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 335, inv. č. 1082, sign. 307, Referát regionálního rozvoje, *Spolupráce se zahraničím*, 1993-2001.

Podíl soukromého sektoru vykazoval stoupající tendenci. V okrese bylo registrováno přes 11 tisíc soukromých podnikatelů.⁵

1.5 Trh práce, nezaměstnanost

Okres patřil i přes provedenou restrukturalizaci průmyslové a zemědělské výroby k oblastem s nižší mírou nezaměstnanosti na úrovni 5,5 %. Uvnitř okresu docházelo k velkým rozdílům v počtu pracovních příležitostí – v horské části, v oblasti Krkonoš byla nezaměstnanost minimální, v okresním městě na úrovni 6 % a na Žacléřsku více než 9 %.

1.6 Sídlní a demografická struktura

Sídlní struktura okresu Trutnov byla zejména po roce 1945 ovlivněna pohraničním charakterem značné části jeho území. V roce 1950 bylo na správním území dnešního trutnovského okresu 119 obcí, v roce 1961 měl okres 99 obcí, v roce 1970 bylo v okrese 89 obcí a v roce 1980 87 obcí. K 31. prosinci 1989 bylo v okrese Trutnov 67 obcí, které spravovalo 53 národních výborů. Z uvedeného počtu obcí mělo 11 statut města – Trutnov, Dvůr Králové nad Labem, Hostinné, Janské Lázně, Pec pod Sněžkou, Rtyně v Podkrkonoší, Svoboda nad Úpou, Špindlerův Mlýn, Úpice, Vrchlabí a Žacléř. V okrese se nacházela tři města s počtem obyvatel nad 10 tisíc – okresní město Trutnov, Dvůr Králové nad Labem a Vrchlabí. V těchto třech městech mělo trvalé bydliště více jak polovina obyvatel okresu. V samotném okresním městě žila čtvrtina obyvatel okresu.⁶

Podle údajů platných k červenci 2001 trvale žilo v trutnovském okrese kolem 122 000 obyvatel na ploše 1147 km². Ukazatelem hustoty obyvatelstva 106 obyvatel na km² patřil Trutnov mezi okresy středně osídlené. Počtem obyvatelstva se řadil na 28. místo mezi ostatní okresy České republiky. Patřil k vysoce urbanizovaným oblastem, neboť více než 70% obyvatelstva bydlelo v 11 městech okresu. Dalších 30% žilo v 64 obcích venkovského charakteru.⁷

⁵ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 69, inv. č. 340, sign. 309, Referát regionálního rozvoje, *Koncepce rozvoje okresu*, 1991-1992.

⁶ HABROVCOVÁ, Anna. *Sídlní struktura okresu Trutnov*. In: Krkonošská pravda. Týdeník trutnovského okresu. 1990, roč. 32, č. 21, s. 1-2.

⁷ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 335, inv. č. 1082, sign. 307, Referát regionálního rozvoje, *Spolupráce se zahraničím*, 1993-2001.

Okres Trutnov se řadil k okresům s poměrně dobrou věkovou strukturou, přestože i zde docházelo ke stárnutí obyvatelstva postupným přechodem nejsilnějších ročníků z produktivního věku do věku poproduktivního. Alarmující byl vývoj počtu v kategorii předproduktivního věku, kde nastal pokles na pouhých 17,1 % v roce 2001 z 20,9 % v roce 1991 z celkového počtu obyvatelstva. Nejnepříznivější věkovou strukturou se vyznačovala spádová oblast Úpice a některé obce v územním obvodu Dvora Králové nad Labem. Naopak dobré složení vykazoval územní obvod Trutnov a Hostinné. Průměrný věk obyvatel okresu Trutnov činil 37,7 let, index stáří 101,1. Tyto hodnoty byly nižší než celorepublikové.

V národnostním složení převládali Češi – 93,4 %, Slováci 3,5 % a Němců zde trvale bydlelo 1,8 %.

V porovnání se vzdělanostní strukturou České republiky patřil Trutnov mezi okresy horší. Za průměrem ČR zaostával v podílu obyvatel se základním vzděláním – 35,6 % (republikový průměr 26,2 %). Podíl 4,4 % vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva okresu byl o 1,3 bodu pod republikovou hodnotou. Podíl středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva se v posledním období zvyšoval.⁸

Věkové složení obyvatelstva okresu bylo poměrně příznivé. Zastoupením obyvatelstva v produktivním věku byl okres Trutnov v první dvacítkě okresů ČR. Produktivní složka obyvatelstva rostla a z pohledu věkové skladby bylo patrné, že ještě maximálně 3-4 roky bude mít stoupající tendenci.⁹

⁸ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 335, inv. č. 1082, sign. 307, Referát regionálního rozvoje, *Spolupráce se zahraničím*, 1993-2001.

⁹ Tamtéž, kt. 69, inv. č. 340, sign. 309, Referát regionálního rozvoje, *Koncepce rozvoje okresu*, 1991-1992.

2. Historicko-správní vývoj okresů od roku 1850 až 1990

První okresy byly v zemích Koruny české zavedeny v roce 1849. Jednalo se tak o jeden z nepřímých důsledků revoluce 1848, kdy bylo zřejmé, že dosavadní patrimoniální (vrchnostenská) správa poddaných jejich šlechtickými bývalými pány, jako jeden z důsledků mizejícího feudalismu, byla neslučitelná s požadavky moderního státu.¹⁰

Jako prvoinstanční správní úřad se všeobecnou působností vznikla od 1. ledna 1850 okresní hejtmanství (někde také „podkrajský úřad“). V Čechách bylo 79, na Moravě 25 a ve Slezsku 7 těchto hejtmanství. Úřad byl monokraticky organizován, rozhodující slovo měl okresní hejtman.¹¹ Měl právnické vzdělání, k ruce ostatní personál, který zpravidla tvořil okresní komisař, sekretář, kancelářský personál a sluhové. Za chod úřadu však odpovídal okresní hejtman sám.¹² Ten, jako představitel státní správy, byl podřízený prostřednictvím zemského úřadu přímo c. a k. ministerstvu vnitra ve Vídni. Politické okresy se staly klíčovým článkem veškeré státní správy a jejich význam a moc významně postupem času narůstaly.¹³

12. května 1855 byla síť okresních úřadů rozšířena do soudních okresů a vznikaly tzv. smíšené okresní úřady (v Čechách jich bylo 208, na Moravě 76, ve Slezsku 22). V čele smíšeného okresního úřadu stál okresní představený. Tyto smíšené okresní úřady převzaly i působnost okresních soudů, byla jim však odňata působnost ve správě daní.

K oddělení soudnictví a státní správy došlo opět zákonem z 21. prosince 1867, kdy místo smíšených okresů byla zřízena opět okresní hejtmanství jako univerzální a prvoinstanční (až na výjimky) úřad státní správy. V Čechách bylo zřízeno 89, na Moravě 30 a Slezsko bylo rozděleno na 7 politických okresů.

¹⁰ DVORÁK, Tomáš. *Zrušení okresních úřadů – druhá fáze reformy veřejné správy, historické ohlednutí* [online]. 1. 1. 2003. [cit. 18. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d7858v10494-zruseni-okresnich-uradu-druha-faze-reformy-verejne-spravy/>

¹¹ COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*, 1. vyd. Praha. ASPI, 2004, s. 69-70. ISBN 80-7357-041-6.

¹² HLEDÍKOVÁ, Zdeňka - JANÁK, Jan - DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu až po současnost*. 2. vyd. Praha. NLN, 2007, s. 274. ISBN 978-80-7106-906-5.

¹³ DVORÁK, Tomáš. *Zrušení...* Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d7858v10494-zruseni-okresnich-uradu-druha-faze-reformy-verejne-spravy/>

Postupným rozdělováním se v roce 1908 dospělo v Čechách k 98, na Moravě k 34 a ve Slezsku k 9 okresním hejtmanstvím.¹⁴

K působnosti okresních hejtmanství zákon z 19. května 1868 stanovil, že do jejich pravomoci patří všechny politické záležitosti, které dříve náležely smíšeným okresním úřadům, pokud nebyly přikázány obecním a okresním zastupitelstvům. Okresní hejtmanství byla politickými úřady s povšechnou působností a obecně lze říci, že se jejich kompetence vztahovala na trojí okruh záležitostí: na politickou správu v užším smyslu slova, na policii a péči o „blahobyt“ a na spolupůsobení při jednání jiných správních úřadů, a to především úřadů finančních a vojenských, které působily v oboru hejtmanství.¹⁵

Za první republiky (1918 - 1938/1939) se uvažovalo o různých modelech řešení výkonu státní správy a samosprávy (za účelem posílení právě samosprávy) včetně zrušení okresních úřadů (zvaných okresní hejtmanství), k tomu však nikdy nedošlo.¹⁶ *Zákon č. 125/1927 Sb., o organisaci politické správy* přinesl nový model koncentrované veřejné správy v okresech. Zrušil samosprávné okresy a relativně nezávislý úřad (tzn. okresní správu politickou) a zavedl právnickou osobu „okres“. Nebyla to již samostatná korporace místní samosprávy, ale konglomerát orgánů zastupujících zájmy občanů (okresní zastupitelstvo, výbor a komise) a zájmů státních, zpřítomněných okresním úřadem a okresním hejtmanem (toho jmenoval ministr vnitra). Okresní úřad byl pravidelnou 1. instancí státní správy.¹⁷

Systém okresních hejtmanství přežil i za éry Protektorátu Čechy a Morava (1939-1945). Likvidována byla hejtmanství pouze v okupovaných Sudetech. Okupační úřady pouze hejtmanství podrobily svému důslednému přímému dohledu a zasahovaly ve svém zájmu do jejich činnosti, a to podle momentálních svých potřeb.

Rok 1945 však přinesl zásadní změny. V souladu s Košickým vládním programem byl systém okresních hejtmanství zrušen. Na místo okresních hejtmanství nastoupily okresní národní výbory, které v sobě sloučily státní správu a samosprávu. Samotný systém okresů však nebyl zrušen, nýbrž dál kontinuálně

¹⁴ COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení...*, s. 69-70.

¹⁵ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka - JANÁK, Jan - DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v ...*, s. 278.

¹⁶ DVORÁK, Tomáš. *Zrušení ...* Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d7858v10494-zruseni-okresnich-uradu-druha-faze-reformy-verejne-spravy/>

¹⁷ COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení...*, s. 72-73.

existoval, i když hranice okresů a jejich počet byly různým způsobem posouvány a kompetence okresních národních výborů měněny. Okresy se staly pouhým mezičlánkem ve velkém, silně centralizovaném státním mechanismu.

Vrchol centralizačních snah přinesl rok 1960, kdy byl spolu s novou Ústavou ČSSR z 11. července 1960 - *Ústavním zákonem č. 100/1960 Sb.*, zaveden nový systém velkých krajů a velkých okresů (7 krajů plus Praha a 76 okresů v českých zemích). V tomto stavu se systém udržel do roku 1990.¹⁸

2.1 Historicko-správní vývoj okresu Trutnov v letech 1850-1989

Období 1850 – 1855. V kraji Jičínském bylo zřízeno 16 okresních hejtmanství (podkrajských úřadů). Jedno bylo i v Trutnově. Každý z těchto podkrajských úřadů se dále dělil na soudní okresy. Obce dnešního okresu Trutnov patřily do soudních okresů Trutnov, Maršov, Žacléř, Hostinné, Vrchlabí, Dvůr Králové nad Labem, Úpice a okrajově do soudních okresů Jaroměř, Hořice, Náchod, Police nad Metují, Nová Paka a Jilemnice.¹⁹

Za sídlo okresního hejtmanství byl zvolen Trutnov z toho důvodu, že byl významným lnářským a průmyslovým centrem v regionu. Žádost jiných obcí byla odmítnuta vzhledem k jejich menšímu významu, nedostatku komunikací a v mnohém případě i odlehlosti (např. Maršov, kde však byla zřízena expozitura). Okresní hejtmanství v Trutnově zahájilo činnost 1. února 1850.²⁰

Období 1855 – 1868. Nejvyšším rozhodnutím ze dne 14. září 1852 bylo schváleno nové krajské rozdělení Čech. Bylo publikováno nařízením ministerstev vnitra, spravedlnosti a financí z 9. října 1854. Místo původních 7 bylo nyní zřízeno 13 krajů v čele s krajským představeným. Tyto nové kraje se oproti předcházejícímu správnímu období staly pouze prostředníkem mezi okresními úřady a místodržitelstvím. Proto vzhledem ke své malé funkci byly krajské úřady od počátku šedesátých let postupně rušeny. V Čechách byly definitivně krajské úřady zrušeny

¹⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Zrušení okresních úřadů – druhá fáze reformy veřejné správy, historické ohlednutí* [online]. 1. 1. 2003. [cit. 18. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d7858v10494-zruseni-okresnich-uradu-druha-faze-reformy-verejne-spravy/>

¹⁹ REIL, Roman. *Správní vývoj okresu Trutnov po roce 1848*. bakalářská práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, rok obhájení 2001, s. 13.

²⁰ [JIČÍN, Rudolf ?]. *Okresní úřad v Trutnově 1850-1948*. Inventář archivního fondu. Trutnov, 1961, JAF 823, s. 2.

nařízením z 23. října 1862 a jejich působnost se rozdělila na místodržitelství a okresní hejtmanství.

Nová organizace politických okresů byla schválena císařským rozhodnutím z 5. března 1854. V Čechách bylo zřízeno 208 smíšených okresních úřadů, tedy každý bývalý soudní okres se nyní stal také okresem politickým. Tím byl spojen výkon politické a soudní pravomoci. V čele smíšeného okresního úřadu (tzv. Bezirksamt) stál okresní představený. Tyto smíšené okresní úřady zahájily činnost 26. května 1855. To bylo publikováno nařízením ministerstev vnitra a spravedlnosti z 28. března 1855. V sídlech okresních úřadů byla zřízena okresní zastupitelstva, která si ze svého středu volila starostu a okresní výbor.²¹

Bývalé okresní hejtmanství Trutnov se nyní dělilo na 4 okresní úřady: Trutnov, Hostinné, Maršov a Žacléř. Jejich obvod se zhruba kryl s obvody bývalých okresních soudů.

Území dnešního okresu Trutnov bylo tak rozděleno mezi dva nové kraje – Královéhradecký a Jičínský.

Období 1868 – 1918. Zrušení krajských úřadů (1862), zřízení samosprávných sborů a prosincová ústava z roku 1867, deklarující požadavek oddělení soudnictví od správy, měly za následek novou organizaci politické správy.²²

Čechy byly nařízením ministerstva vnitra z 10. července 1868 rozděleny na 89 okresních hejtmanství, v čele s okresním hejtmanem.²³

Nově ustavené úřady politické správy, okresní hejtmanství (Bezirkshauptmannschaft) měly v sobě zahrnovat několik obvodů okresních soudů. Byl to v nižších instancích v zásadě návrat k principům teritoriálního rozdělení z roku 1850. Krajské úřady však nebyly obnoveny a jejich kompetence přešla částečně na okresní hejtmanství, částečně na okresní zastupitelstva, která byla orgánem samosprávy pro obvod okresního soudu.

Na základě správní reformy z roku 1868 byly nově rozděleny Čechy na okresní hejtmanství. Bylo tak zřízeno okresní hejtmanství v Trutnově pro obvod okresního soudu Trutnov, Maršov a Žacléř. Obvod okresního soudu v Hostinném byl přičleněn k okresnímu hejtmanství ve Vrchlabí.²⁴

²¹ REIL, Roman. *Správní vývoj okresu Trutnov...*, s. 18.

²² [JIČÍN, Rudolf ?]. *Okresní úřad v Trutnově...*, s. 3.

²³ REIL, Roman. *Správní vývoj okresu Trutnov...*, s. 24.

²⁴ [JIČÍN, Rudolf ?]. *Okresní úřad v Trutnově...*, s. 3.

Území dnešního okresu Trutnov bylo rozděleno na Okresní hejtmanství Trutnov, Vrchlabí a Dvůr Králové n. L. Zčásti zasahovaly do území dnešního okresu Trutnov okresy Nová Paka, Broumov a Hradec Králové.²⁵

Nařízením ministerstva spravedlnosti z 25. 8. 1875 č. 114 ř. z. byl zřízen nový okresní soud v Úpici (z obcí Úpice, Petrovice, Strážkovice a Odolov z obvodu okresního soudu Trutnov a obcí Batňovice, Havlovice, Libňatov, Maršov u Úpice, Malé Svatoňovice, Rtně, Suchovršice a Velké Svatoňovice z obvodu okresního soudu Náchod, okresního hejtmanství Nové Město n. M.). Tento nový okresní soud začal působit 1. 6. 1876 a byl výnosem ministerstva vnitra z 23. 9. 1875 č. 3609 přiřazen k okresnímu hejtmanství Trutnov.²⁶

Období 1918 – 1938. Na území dnešního okresu Trutnov tedy působil politický okres Trutnov se soudními okresy Trutnov, Úpice, Maršov a Žacléř, politický okres Vrchlabí se soudními okresy Vrchlabí a Hostinné a politický okres Dvůr Králové nad Labem, zahrnující rovněž stejnojmenný soudní okres.²⁷

Období 1938 – 1945. Mnichovská dohoda, podepsaná našimi spojenci s Německem roku 1938, rozhodla o osudu pohraničí, nakonec i o samotné situaci Československa v budoucnu, až do roku 1945. Trutnovský pohraniční okres, tvořený smíšeným obyvatelstvem Čechů a Němců byl 30. září 1938 přiřazen k Německu. Docházelo zde k vyhánění Čechů, Židů a německých antifašistů z pohraničí. Odcházeli tak převážně do nedaleké Úpice, kterou tvořilo z větší části české obyvatelstvo a územně nadále spadalo do oblasti zbylého Československa.

Jako samostatný správní celek byla pro pohraničí vytvořena správa Reichsgau Sudetenland, čili Říšská župa Sudety. Byla složena z tzv. venkovských (Landkreise) a městských okresů (Stadtkreise). Venkovských okresů vzniklo 53 a městských 5 (Liberec, Ústí nad Labem, Cheb, Karlovy Vary a Opava). Na území venkovských okresů byly vytvořeny úřady landrátů navazující na prvorepublikové okresní úřady v čele s osobou landráta, který zastával pozici okresních hejtmanů za první republiky. V podkrkonošské oblasti byly zřízeny tři správní okresy v čele s landráty v Broumově, Trutnově a Vrchlabí.²⁸

²⁵ REIL, Roman. *Správní vývoj okresu Trutnov...*, s. 25.

²⁶ [JIČÍN, Rudolf?]. *Okresní úřad v Trutnově...*, s. 3.

²⁷ REIL, Roman. *Správní vývoj okresu Trutnov...*, s. 25.

²⁸ ŠINDELÁŘOVÁ, Alena. *Správní vývoj města Trutnova 1945-1960*. Bakalářská práce na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice, rok obhájení 2010, s. 3.

Dnešní okres Trutnov ležel z větší části v Sudetské župě. Částečně sem zasahovalo několik obcí z Protektorátu Čechy a Morava. V Čechách se po odstoupení pohraničí zmenšil počet politických úřadů tak, že k 1. lednu 1939 bylo v Čechách 65 okresních úřadů. Postupně docházelo k rozpouštění okresních zastupitelstev a jejich nahrazování správními komisemi, jejichž politické složení vyhovovalo vládní koalici. Tedy bez zástupců levicových složek.²⁹

Do roku 1945 tvořily okres Trutnov dvě národnostní zcela odlišné části: na jedné straně soudní okres Úpice, který obývalo výlučně české obyvatelstvo, a na straně druhé soudní okresy Trutnov, Maršov a Žaclěř, kde zcela převažovalo obyvatelstvo německé, zatímco Češi tu tvořili sotva jednu desetinu. Proto byla většina okresu přičleněna od roku 1938 k Německu, zatímco Úpice zůstalo na území protektorátu a stalo se součástí náhodského politického okresu.³⁰

Správu území vykonával nejdříve velitel okupační armády, poté zvláštní komisař pro sudetoněmecké území. Od 1. května 1939 stál v čele župy podle zákona ze 14. dubna téhož roku říšský místodržitel (sídlil v Liberci). Landrátem pro nový správní okres Trutnov se stal Wilhelm Sölter. Správní okres (neboli landrát) Trutnov se skládal z původních soudních okresů Trutnov, Maršov, Žaclěř a ze třiceti obcí ze soudního okresu Dvůr Králové nad Labem. Dále se do něj včlenilo sedm obcí spadajících původně pod Jaroměř. Trutnov se tak stal správním centrem Podkrkonoší.³¹

Ve městě byly soustředěny i některé instituce a úřady, například úřad práce a četnické velitelství včetně komanda Gestapa. Říšská správa skončila v květnu 1945 při vyhnání německých okupantů a obnovení samostatné Československé republiky.³²

Obnovení správy po skončení druhé světové války probíhalo v trutnovském okrese složitěji než na území bývalého protektorátu, kde byli k dispozici čeští úředníci a kde se ve státních úřadech i v samosprávě udržela alespoň minimální kontinuita s předválečným obdobím.³³

²⁹ REIL, Roman. *Správní vývoj okresu Trutnov...*, s. 39.

³⁰ CABADAJOVÁ, Eva et al. *Okresní národní výbor Trutnov 1945-1990 (1999)*. Inventář archivního fondu. Trutnov, 2005, ev. č. 406, s. 8.

³¹ BARTOŠ, Martin. *Odsun Němců 1945 – 1945, díl IV*. In Krkonoše – Jizerské hory. Měsíčník o přírodě a lidech, 2005, roč. 37, č. 7, s. 16-17.

³² ŠINDELÁŘOVÁ, Alena. *Správní vývoj města Trutnova...*, s. 4.

³³ CABADAJOVÁ, Eva et al. *Okresní národní výbor Trutnov...*, s. 8.

Období 1945 – 1947. České pohraničí, zabrané od roku 1938 německou Třetí říší, se v roce 1945 vrátilo pod správu obnovené poválečné Československé republiky. Květnová revoluce lidu pomohla spolu s postupem spojeneckých armád osvobodit republiku. Dne 8. května přešla moc nad městem do rukou nově vytvořenému revolučnímu národnímu výboru (dále jen RNV) zvolenému v Národním domě v Trutnově. Ten měl, jako přechodný orgán, ve městě zajistit klid do příchodu sovětské armády, udržet pořádek ve městě a zabránit škodám na majetku a životech. Německá kapitulace ve městě byla dovršena útekem zbytku členů SS a Gestapa. Oficiálně byl Trutnov sovětskou armádou osvobozen od správy landrátu 9. května 1945.

Na odzbrojování ustupující německé armády se podílely jak partyzánské skupiny, tak i bezpečnostní složka RNV, a to Národní stráž. Pro organizaci veřejné správy byl zásadním významem důležitý *ústavní dekret prezidenta republiky č. 18* ze dne 4. prosince 1944, o národních výborech a prozatímním Národním shromáždění. Na základě voleb měly být na území republiky ustanoveny národní výbory, a to místní, okresní a zemské, jako prozatímní orgány veřejné správy.

Na konci května 1945 bylo rozhodnuto, že se Úpicko vrátí zpět svojí správou pod trutnovský okres. Zatímco ve městě Úpici byl národní výbor sestaven bez větších problémů, v Trutnově byla prozatímní správou pověřena okresní správní komise (dále jen OSK) společná zpočátku jak pro město, tak okres ve spolupráci s RNV. Důvodem toho byl nedostatek státně spolehlivých, důvěryhodných a schopných občanů s československou státní příslušností získanou před r. 1938.³⁴

Období 1948 – 1954. Pozornosti KSČ, která v roce 1948 začala razantně budovat svůj mocenský monopol, se nemohla vyhnout nejdůležitější státní instituce na okrese. Po vzniku Okresního akčního výboru Národní fronty byly v Okresním národním výboru v Trutnově (dále jen ONV Trutnov) zahájeny čistky. Podle Ústavy 9. května byly sice národní výbory kontrolovány lidem, respektive jeho volenými zástupci, ve skutečnosti však práci okresních národních výborů kontrolovala KSČ, jež obsazovala důležité funkce svými spolehlivými členy.

Referáty byly reorganizovány tak, aby kopírovaly celostátní stav. Předseda ONV Trutnov stál současně v čele referátu vnitřního, dále byly zřízeny referáty

³⁴ ŠINDELÁŘOVÁ, Alena. *Správní vývoj města Trutnova...*, s. 4.

plánovací, bezpečnostní, školský a osvětový, práce a sociální péče, zdravotní, finanční, hospodářský, zemědělský, pro vnitřní obchod a výživu, technický.

Specifické postavení mělo církevní oddělení, zřízené v srpnu 1949. Jeho úkolem bylo vykonávat dohled nad všemi církvemi. Dlouho nebylo trvale přiřazeno k žádnému referátu, nějakou dobu formálně patřilo např. k referátu školství a osvěty nebo k referátu pro organizaci lidové správy (původně pro všeobecné vnitřní věci).

Při ONV Trutnov a jeho referátech působily i jednotlivé komise. S rostoucí agendou přibýval i počet zaměstnanců. Počátkem 50. let však byla uskutečněná akce převodu administrativních sil do výroby, což pro ONV Trutnov znamenalo ztrátu několika desítek kvalifikovaných zaměstnanců.

Období 1954-1960. V roce 1954 došlo k největší změně v organizaci národních výborů od zavedení krajského zřízení. Základní normou pro národní výbory se stal ústavní zákon č. 12/1954 Sb., zákony č. 13 a 14/1954 Sb. a na ně navazující vládní nařízení č. 23/1954 Sb. Plénum okresních národních výborů mělo mít na každých 1000 obyvatel jednoho člena, nejméně však 35 a nejvíce 60 členů. Členové již neměli být jmenováni, nýbrž voleni, což se také 16. května 1954 stalo. Volební mandát byl stanoven na 3 roky. Rada ONV Trutnov měla 11 členů včetně předsedy, jeho náměstků a tajemníka. Zásadní změnou bylo zrušení referentského systému. Místo referátů byly zřízeny odbory, které nebyly řízené členem rady – referentem, ale odborně kvalifikovanými zaměstnanci – vedoucími odborů, kteří byli podřízeni radě ONV Trutnov i vedoucímu příslušného odboru krajského národního výboru (KNV). Rozdělení i pracovní náplň odborů kopírovaly s několika málo změnami zrušené referáty.

Období 1960 – 1967. Na základě zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu byl vytvořen „velký“ okres Trutnov sloučením dosavadních okresů Trutnov, Dvůr Králové a Vrchlabí. Zahrnoval území o velikosti 1137 km², čímž se řadil na 4. místo v rámci Východočeského kraje. V 97 obcích okresu žilo 122 903 obyvatel. Samotné okresní město Trutnov čítalo cca 23 tis. obyvatel.

Ve volbách v roce 1960 bylo do nového ONV Trutnov zvoleno 95 poslanců. Na 1. zasedání pléna ve dnech 22. – 23. června 1960 byla zvolena rada, zřízeno 13 komisí a schváleno 15 odborů. Předsedou se stal Vladimír Bárta, v roce 1963, kdy rezignoval, byl pověřen výkonem funkce předsedy jeho dosavadní náměstek Bohuslav Ďásek. Vedle tradičních odborů fungovaly i komise, kterým příslušela důležitá rozhodnutí v oblasti jejich působnosti – plánovací, finanční, zemědělská,

průmyslová, pro výstavbu, pro dopravu, pro obchod, pro vodní hospodářství, pro školství a kulturu, zdravotní, pro sociální zabezpečení, pro ochranu veřejného pořádku a trestní. Trestní komise ukončila svou činnost po zrušení trestního zákona správního a přijetí zákona č. 60/1961 Sb. o zajišťování socialistického pořádku. Nový zákon stanovil, že přešupek má projednat odbor či komise, v jehož oboru k přešupku došlo.

Období 1967 – 1990. V roce 1967 došlo na ONV Trutnov k několika změnám v souvislosti s přijetím zákona 69/1967, kdy 30. května 1967 zvolilo plenární zasedání 21 členů okresní komise lidové kontroly. Komise převzala agendu kontrolního odboru, který byl následně zrušen. Z finančního odboru bylo na základě vládního nařízení č. 107/1967 Sb. vyčleněno oddělení státních příjmů a transformováno v samostatný odbor státních financí. V roce 1970 přešla jeho agenda na nově zřízenou okresní finanční správu. Koncem roku 1967 bylo ustaveno několik správních komisí: 3 posudkové komise, dávková komise, regresní komise, 3 interrupční komise, komise péče o děti a komise přešupková. Naopak byla zrušena dosavadní komise sociální péče, jejíž agenda přešla na odbor sociálního zabezpečení.

Pražské jaro v roce 1968 mělo i na Trutnovsku velmi silný ohlas. Představitelé ONV a OV KSČ v Trutnově se distancovali od tzv. moskevského protokolu, podepsaného představiteli ČSSR 26. srpna. V nastalé normalizační vlně počátkem září byla vytvořena dočasná komise ONV Trutnov pro řešení otázek veřejného pořádku a styk s cizími vojenskými jednotkami, které se podařilo dohodnout odchod polských a sovětských vojáků ze Dvora Králové nad Labem a Žacléře. V Trutnově však polské jednotky zůstaly, později byly nahrazeny sovětskými, které se zde usadily natrvalo. Řešením pro konsolidaci poměrů byly kádrové změny. Funkci předsedy ONV Trutnov musel opustit František Čermák. Novým předsedou ONV Trutnov byl zvolen 8. srpna 1969 dosavadní předseda MěNV Trutnov Jaroslav Šverák.

V roce 1971 došlo k dlouho očekávaným volbám do národních výborů. Na prvním plenárním zasedání 14. prosince 1971 byl předsedou ONV Trutnov zvolen Josef Rykr. V roce 1974 jej vystřídal Miroslav Kubín. Při plénu byly ustaveny jednotlivé komise. Při volbách v roce 1976 byl počet poslanců zvýšen z 95 na 115, v roce 1981 bylo voleno již 119 poslanců. V roce 1976 se novým předsedou ONV Trutnov stal Josef Huňka, který byl v roce 1986 vystřídán Františkem Drožem. ONV Trutnov řídil prostřednictvím odborů řadu hospodářských, rozpočtových a

příspěvkových organizací. Zásadní změny normalizovanému okresnímu národnímu výboru přinesly listopadové události v roce 1989. Dosavadní předseda ONV Trutnov, František Drož, dne 26. dubna 1990 rezignoval ze zdravotních důvodů. Ve funkci ho nahradil Ing. Vlastimil Šubrt. Poslední plenární zasedání se konalo 27. září 1990.³⁵ ONV Trutnov skončil svoji činnost dnem voleb 24. listopadu 1990. Nástupnickým orgánem se stal OkÚ Trutnov, do něhož z původních 174 přešlo 141 úředníků aparátu bývalého ONV Trutnov. Začátkem prosince proběhly konkurzy do funkcí jednotlivých referátů OkÚ Trutnov.³⁶ Sídlil v budově bývalého ONV Trutnov v Horské ulici č. 5 naproti autobusovému nádraží. Jednalo se o budovu bývalé Faltisovy přádelny lnu přestavěné pro účely Krkonošské výstavy v roce 1949.

Okresní národní výbory byly tak nahrazeny okresními úřady. V listopadu 1990 skončilo období existence okresních národních výborů, které trvalo celých 45 let.

³⁵ CABADAJOVÁ, Eva et al. *Okresní národní výbor Trutnov...*, s. 15-33.

³⁶ KALÁB, Vladimír. *Zasedání rady ONV v Trutnově*. In: Krkonošská pravda. Týdeník trutnovského okresu. 1990, roč. 32, č. 21, s. 1.

3. Legislativa související s chodem okresních úřadů

Okresní úřady byly zřízeny *zákonem ČNR č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících*, ze dne 9. října 1990, a to ve městech (obcích), které byly do účinnosti tohoto zákona sídly ONV. Územní členění České republiky zůstalo v podstatě nezměněné od r. 1960, kdy byly zřízeny tzv. „velké kraje“ a „velké okresy“. Ke dni zřízení okresních úřadů tak bylo v České republice 76 okresů.³⁷ Ústava České republiky se o okresních úřadech (ani samosprávném orgánu na této úrovni) nezmiňovala. Předpokládalo se, že v České republice výkon státní správy na vymezeném území, menším než území státu, budou v přímé linii zajišťovat „dekoncentráty“ centrálních orgánů státní správy a v přenesené působnosti úřady orgánů samosprávy (tj. obcí a vyšších územně správních celků – krajů). Vzhledem k tomuto předpokladu byla považována, prakticky od vzniku samostatné České republiky, existence okresních úřadů za – do jisté míry – „přechodnou“. Proto, i když zmíněný *zákon 425/1990 Sb.* byl v době existence samostatné České republiky několikrát doplňován, nepřistoupilo se až do r. 2000 k jeho fundamentální novelizaci. Zmíněné změny se týkaly většinou záležitostí upravovaných částí „přechodná a závěrečná ustanovení“ (např. funkce zřizovatele státních podniků, povinností a práv, které byly s tímto spojeny).

23. října 1997 byl s účinností od 1. ledna 2000 přijat *ústavní zákon č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb.* Přijetím tohoto zákona, a to zejména v souvislosti s jeho realizací, vznikly značné problémy ve vztahu ke stávající legislativní úpravě činnosti okresních úřadů. Rovněž územní členění České republiky, tak jak je charakterizováno *článkem 99 Ústavy ČR*, pojem „okres“ neužívá.

Předpokládaný vznik vyšších územně správních celků (včetně jejich úřadů) si vyžádal i výrazné změny v legislativní úpravě činnosti okresních úřadů. To bylo řešeno *zákonem č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech*, který byl schválen 16. května 2000, s účinností od 12. listopadu 2000, tedy ode dne voleb do zastupitelstev vyšších územně správních celků (krajů). Ač tento zákon o okresních úřadech přebíral některá

³⁷ ČECHÁK, Vladimír. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004)*. 1. vyd. Praha: VŠFS-EUPRESS, 2004, s. 112. ISBN 80-86754-22-7.

ustanovení *zákona č. 425/1990 Sb.*, řadu věcí upravoval zcela jiným způsobem. Zákon předjímal i ukončení činnosti okresních úřadů, a to k poslednímu dni kalendářního roku, v němž uplynou dvě léta od konání prvních voleb do zastupitelstev krajů. Uvedený zákon charakterizoval okresní úřady jako správní úřady, vykonávající státní správu ve správních obvodech, které se nazývají okresy. Stávající okresy, v nichž působily okresní úřady, podle *zákona č. 425/1990 Sb.*, byly ustanoveny *zákonem č. 36/1960 Sb., o územním členění státu*. Vzhledem k předpokladu budoucího zrušení tohoto zákona a vzhledem k *čl. 99 Ústavy České republiky* zavedl tento zákon pojem „okres“ jako termín k *označení obvodu působnosti okresního úřadu, který je vymezen katastry obcí, vůči nimž okresní úřad zajišťoval výkon státní správy*. Vymezení obvodu působnosti jednotlivých okresních úřadů bylo dáno výčtem obcí, jejichž katastr tvořil území působnosti okresního úřadu, uvedeném v příloze k *zákonu č. 147/2000 Sb.* V ní bylo rovněž stanoveno, ve kterých obcích se nacházela sídla okresních úřadů. V Plzni, Brně a Ostravě vykonávaly činnost okresních úřadů úřady těchto měst (magistráty), v Praze Magistrát města Prahy a úřady městských částí.³⁸

Zákon č. 147/2000 Sb. zůstal v platnosti a usměrňoval činnost okresních úřadů až do doby jejich zrušení. K tomu došlo na základě *zákona č. 320/2002 Sb.* s účinností od ledna 2003. kde se ve *článku CXVII, odst. 1*, praví: „*Dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se zrušují okresní úřady*“.³⁹

Řízení a kontrola okresních úřadů byly v kompetenci vlády České republiky, která rovněž řešila zásadní otázky týkající se výkonu státní správy okresními úřady, sjednocovala činnost ústředních orgánů státní správy ve vztahu k okresním úřadům. V rámci vlády zabezpečovalo řídicí a kontrolní činnost především Ministerstvo vnitra ČR (dále MVČR), které koordinovalo vydávání směrnic ústředních orgánů státní správy směřujících k okresním úřadům, pravidelně provádělo rozbor činnosti okresních úřadů a organizovalo porady jejich přednostů. Zabezpečovalo rovněž odbornou přípravu pracovníků okresních úřadů, stanovovalo, a to v dohodě s příslušnými orgány státní správy, i předpoklady pro výkon funkcí v okresních úřadech, které vyžadovaly odbornou způsobilost. MVČR se souhlasem vlády určovalo rovněž celkový počet pracovníků okresních úřadů. Další ústřední orgány státní správy republiky se podílely na řízení okresních úřadů vydáváním obecně

³⁸ ČECHÁK, Vladimír. *Vývoj veřejné správy v ...*, s. 113 -123.

³⁹ ČECHÁK, Vladimír. *Vývoj veřejné správy v ...*, s. 125.

závazných právních předpisů a směrnic. Zabezpečovaly rovněž jednotnou interpretaci vydaných předpisů a směrnic (instrukcí) a sjednocovaly postupy při jejich praktickém využívání.⁴⁰

Tyto právní předpisy, směrnice, instrukce a metodické pokyny ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy pro okresní úřady a obce na úseku výkonu státní správy, vycházely ve „*Věstníku vlády České republiky pro okresní úřady a orgány obcí*“⁴¹, vydávaným prostřednictvím MVČR. V souvislosti se znovuzavedením krajských úřadů začal od prosince roku 2000 vycházet pod názvem *Věstník vlády České republiky pro orgány krajů, okresní úřady a orgány obcí*⁴². Následně od ledna 2003, kdy koncem roku zanikly okresní úřady, byly rovněž z jeho názvu vypuštěny.⁴³

Jedním z konkrétních úkolů, vyplývajících z usnesení Vlády ČR, bylo zajištění organizačně technického zabezpečení voleb do zastupitelstev v obcích v roce 1998. Za jeho plnění zodpovídal ze své pozice přednosta OkÚ Trutnov Ing. Vladimír Klímko, CSc. Ten rozpracoval úkoly jednotlivým vedoucím referátů, v jejichž gesci se volby nacházely. Mgr. Vladimíru Vomáčkovi, vedoucímu kanceláře přednosta, uložil, aby prostřednictvím Věstníku OkÚ Trutnov, o jehož poslání se v další podkapitole konkrétněji zmíním, seznámil starosty měst a obcí trutnovského okresu s harmonogramem voleb. Lubomír Šorm, vedoucí referátu vnitřních věcí, byl pověřen zajistit účast na školení pracovníků okresního úřadu odpovědných za volební úsek a zároveň organizovat metodiku a organizačně technickou pomoc městům a obcím při přípravě a průběhu voleb. Ing. Zdeněk Vít, vedoucí finančního referátu, dostal za úkol připravit přerozdělení záloh účelově

⁴⁰ ČECHÁK, Vladimír. *Vývoj veřejné správy v ...*, s. 112-113.

⁴¹ Usnesení vlády z 20. února 1991 č. 42, o Věstníku vlády České republiky pro okresní úřady a orgány obcí a o zabezpečení koordinace a přípravy směrnic (instrukcí) ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy, týkajících se okresních úřadů a orgánů obcí na úseku výkonu státní správy.

⁴² Usnesení vlády ČR ze dne 18. prosince 2000 č. 1304, o zřízení Věstníku vlády České republiky pro orgány krajů, okresní úřady a orgány obcí a o zabezpečení koordinace a přípravy směrnic ministerstev a jiných ústředních správních úřadů týkajících se orgánů krajů, okresních úřadů a orgánů obcí na úseku výkonu státní správy.

⁴³ Usnesení vlády České republiky ze dne 29. ledna 2003 č. 123, o zřízení Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí o zabezpečení koordinace a přípravy směrnic ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů, týkajících se orgánů krajů a orgánů obcí na úseku výkonu státní správy.

poskytnutých Ministerstvem financí ČR (MFČR) obcím a okresním úřadům k zabezpečení přípravy a provedení voleb.⁴⁴

3.1 Věstníky OkÚ Trutnov

Okresní úřady při svém vzniku dostaly úkol kontrolovat činnost obecních úřadů a orgánů obcí na úseku přenesené působnosti a poskytovat jim na tomto úseku odbornou pomoc. V rámci zadání prohloubit, zkvalitnit a zintenzivnit metodickou pomoc všem 73 obcím na okrese Trutnov, formulovaném přednostou okresního úřadu, se OkÚ Trutnov, a to i na základě zkušeností z ostatních okresů, rozhodl vydávat „*Věstník Okresního úřadu v Trutnově*“ jako čtrnáctidenní periodikum. Posláním věstníku bylo upozorňovat na závažné zákony a ostatní obecně závazné právní předpisy, publikovat usnesení vlády ČR a směrnice ústředních orgánů státní správy dotýkajících se života v obcích. V neposlední řadě prostřednictvím svého Věstníku OkÚ Trutnov předkládal obcím metodické pomůcky i faktografický materiál ze života okresu. Zároveň, jak vyplynulo z vyjádření Mgr. Vladimíra Vomáčky, vedoucího referátu kanceláře přednosty, se toto periodikum stalo prostřednictvím MVČR i návodem pro poskytování metodické pomoci pro další okresní úřady, které jeho články hojně přetiskovaly. Věstník vycházel od 17. září 1991 do 11. prosince 2002, a to v počtu 220 částek s 1288 položkami.⁴⁵

3.2 Vnitřní organizační normy OkÚ Trutnov

Chod OkÚ Trutnov upravovaly vnitřní organizační normy, mezi něž patřily vnitřní řády, zásady, směrnice, ostatní předpisy, metodika a závazné dokumenty.

K vnitřním řádům zejména patřily: *organizační řády, jednací řády, spisové řády, vnitřní platové předpisy, pracovní řády, provozní řády výpočetní techniky; kontrolní řády /knihy evidence kontrol/ a řády dozoru nad činností orgánů obcí v samostatné působnosti a kontroly výkonu přenesené působnosti orgány obcí.*

Zásady upravovaly *metodiku práce s usneseními vlády ČR, postup při vydávání nařízení OkÚ, či postup přijímání peticí adresovaných OkÚ Trutnov.*

⁴⁴ SOKA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 97, inv. č. 482, sign. 54, Kancelář přednosty OkÚ, *Usnesení vlády včetně plnění*, 1998.

⁴⁵ Věstník OkÚ Trutnov, roč. 2002, vyd. 11. prosince 2002, částka 14.

K směrnícím, metodickým pokynům a nařízením OkÚ Trutnov se zejména řadily *směrnice pro poskytování ochranných prostředků; o bezpečnosti a ochraně zdraví; pro postup při správě a nakládání s pohledávkami státu a OkÚ; k zabezpečení budovy OkÚ Trutnov; k používání mobilních telefonů; pro používání referentských vozidel OkÚ Trutnov; pro oběh účetních dokladů; k adaptační přípravě a vzdělávání zaměstnanců; o výši stravného při pracovní cestě; pro zabezpečení prostoru kontaktních míst referátu státní sociální podpory (RSSP); k provádění hotovostních operací v pokladně OkÚ Trutnov; o poskytování informací OkÚ Trutnov; k postupu zadávání veřejných zakázek; k vybírání poplatků za soukromé telefonické hovory; ke stanovení rozsahů úkolů vedoucích příspěvkových organizací; o řízení rozpočtových a příspěvkových organizací; o hotovostních operacích s valutami při zahraničních pracovních cestách; o organizaci a řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP); pro poskytování osobních ochranných prostředků a směrnice k zabezpečení chodu informačního kiosku; metodický pokyn ke kontrolní činnosti – přenesená působnost a nařízení o zabezpečení a ochraně majetku SOkA Trutnov. Ostatní předpisy zabezpečovaly postup při účtování cestovních náhrad; úpravu písemností psaných strojem či zmocnění k překročení lhůty při vyřizování stížností a úpravu písemností psaných strojem.*

Za závazné byly považovány dokumenty jako *kolektivní smlouva; vnitřní platový předpis či úprava písemností podle normy ČSN 016910.*⁴⁶

3.3 Vyhlášky a nařízení OkÚ Trutnov

Okresní úřad mohl na základě zmocnění v zákoně a v jeho mezích vydávat pro svůj územní obvod *obecně závazné vyhlášky*. Ty musely být v souladu se zákony a jinými obecně závaznými právními předpisy vydávanými ústředními orgány státní správy. Jejich vyhlášení se provádělo tak, že se na dobu nejméně 15 dnů vyvěsily na úřední desce okresního úřadu. Vedle toho musely být obecně závazné vyhlášky uveřejněny na úřední desce u obecních úřadů působících v územním obvodu úřadu. Dnem nabytí jejich účinnosti byl 15. den následující po dni jejich vyhlášení, pokud v ní nebyl stanoven pozdější počátek účinnosti. Ve výjimečných případech, kdy to

⁴⁶ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 179, inv. č. 589, sign. 112/4, Kancelář přednosta OkÚ, *Zápisy z vnitřních kontrol, vč. podkladů*, 2002.

vyžadoval naléhavý obecný zájem, mohla obecně závazná vyhláška nabýt účinnosti již dnem vyhlášení.⁴⁷

S účinností od 31. prosince 1994 byla schválena změna zákona o okresních úřadech, která nově definovala obecně závaznou vyhlášku jako nařízení okresního úřadu.⁴⁸

Jednou z obecně závazných vyhlášek vydaných OkÚ Trutnov bylo „*Stanovení územních obvodů pro pověřené obecní úřady okresu Trutnov*“. Vyhláška vstoupila v platnost 1. ledna 1991. Avšak „zapomněla“ na příslušnost obce Královec, proto až s účinností od 1. ledna 1993 vstoupil k vyhlášce *dodatek č. 1* s tím, že obec Královec je součástí územního obvodu MěÚ Žacléř⁴⁹. Vyhláška stanovila:

Územní obvod MěÚ Dvůr Králové nad Labem, pro obce: *Bílá Třemešná, Bílé Poličany, Borovnice, Borovnička, Dolní Brusnice* (S účinností od 1. ledna 1995 se obec Bílá Třemešná rozdělila a vznikla tak nová obec s názvem Dolní Brusnice s vlastním katastrálním územím.)⁵⁰, *Doubravice, Dubenec, Dvůr Králové nad Labem, Horní Brusnice, Hřibojedy, Choustníkovo Hradiště, Kocbeře, Kohoutov, Kuks, Lanžov, Libotov, Litič, Mostek, Nemojov, Stanovice, Trotina, Třebihošť, Velký Vřešťov, Vilantice, Vítězná, Vlčkovice v Podkrkonoší, Zábřezí – Řečice a Zdobín.*

Územní obvod MěÚ Hostinné, pro obce: *Čermná, Dolní Olešnice, Horní Olešnice, Hostinné, Chotěvice, Klášterská Lhota, Prosečné a Rudník.*

Územní obvod MěÚ Svoboda nad Úpou, pro obce: *Horní Maršov, Janské Lázně, Malá Úpa, Pec pod Sněžkou a Svoboda nad Úpou.*

Územní obvod MěÚ Špindlerův Mlýn: obec *Špindlerův Mlýn.*

Územní obvod MěÚ Trutnov, pro obce: *Hajnice, Chvaleč, Jívka, Mladé Buky, Pilníkov, Radvanice, Staré Buky, Pilníkov, Trutnov, Vlčice a Zlatá Olešnice.*

Územní obvod MěÚ Úpice, pro obce: *Batňovice, Havlovice, Libňatov, Malé Svatoňovice, Maršov u Úpice, Rtyně v Podkrkonoší, Suchovršice, Úpice a Velké Svatoňovice.*

⁴⁷ Viz § 3 zákona č. 425/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ Viz § 2 zákona č. 254/1999, kterým se mění a doplňuje zákon ČNR č. 425/1990 Sb.

⁴⁹ Na základě nařízení vlády č. 475/1990 Sb., se výkonem státní správy v rozsahu uvedeném v zákoně ČNR o obecním zřízení č. 367/1990 Sb., se v územních obvodech stanovených okresními úřady pověřují obecní úřady, a to s účinností dnem voleb do zastupitelstev v obcích 23. -24. listopadu 1990.

⁵⁰ SOKA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 101, inv. č. 486, sign. 54/1, Kancelář přednosty OkÚ, *Zápisy ze zasedání obecních zastupitelstev: Černý Důl – Dolní Kalná*, 1995.

Územní obvod MěÚ Vrchlabí, pro obce: *Černý Důl, Dolní Branná, Dolní Dvůr, Dolní Kalná, Dolní Lánov, Horní Kalná, Kunčice nad Labem, Lánov, Strážné a Vrchlabí.*

Územní obvod MěÚ Žacléř, pro obce: *Bernartice, Královec, Lampertice a Žacléř.*⁵¹

Pověřeným obecním úřadům byla svěřena významná úloha při výkonu dekoncentrované státní správy na územní úrovni. Jejich působnost byla stanovena tak, že vykonávaly ve stanovených územních obvodech státní správu ve věcech stanovených zvláštními zákony a ve věcech, které jim svěřil okresní úřad, po projednání s příslušným ústředním úřadem státní správy. Dále jim bylo svěřeno rozhodovat ve správních řízeních v prvním stupni, pokud zákon nestanovil jinak.⁵² O funkci pověřených obecních úřadů se ještě zmíním v osmé kapitole v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů.

Pro příklad uvádím některé další obecně závazné vyhlášky a nařízení OkÚ v Trutnově, které byly v jeho územním obvodu závazné: *Obecně závazná vyhláška, kterou se stanoví povinnosti uživatelů lesů při zpracování kalamitního dříví v okrese Trutnov, ze dne 13. května 1993; Vyhláška Okresního úřadu v Trutnově o zákazu rušivé činnosti, která by mohla vést k ohrožení hlemýždě zahradního na jeho bytí (existenci), ze dne 13. května 1993*⁵³; *Narřízení o podmínkách k zabezpečení požární ochrany v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru, ze dne 14. dubna 1997*⁵⁴; *Narřízení, kterým se zajišťuje sjízdnost silnic odstraňováním sněhu a náledí, ze dne 3. listopadu 1999.*⁵⁵

⁵¹ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 179, inv. č. 484, sign. 54, Kancelář přednosty OkÚ, *Narřízení a vyhlášky OkÚ*, 1991-1993.

⁵² KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice*. 1. vyd. Praha. C.H. Beck, 2003, s. 19. ISBN 80-7179-794-4.

⁵³ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 179, inv. č. 484, sign. 54, Kancelář přednosty OkÚ, *Narřízení a vyhlášky OkÚ*, 1993.

⁵⁴ Tamtéž, kt. 179, inv. č. 484, sign. 54, Kancelář přednosty OkÚ, *Narřízení a vyhlášky OkÚ*, 1997.

⁵⁵ Tamtéž, kt. 179, inv. č. 484, sign. 54, Kancelář přednosty OkÚ, *Narřízení a vyhlášky OkÚ*, 1999.

4. Organizace OkÚ Trutnov a její změny 1990-2002

Správním úřadem s omezenou územní působností byl okresní úřad. Měl všeobecnou působnost z hlediska věcného a místní působnost z hlediska územního. Okresní úřad vykonával státní správu ve svém územním obvodu, na základě zákona mu mohl být svěřen i výkon státní správy i v jiném územním obvodu. Okresní úřady měly zejména pravomoc vydávat nařízení, pravomoc kontrolovat výkon státní správy v přenesené působnosti obcí.⁵⁶

Okresní úřad vykonával státní správu ve věcech, které mu stanovily zvláštní zákony na úsecích všeobecné vnitřní správy, životního prostředí, pozemkových úprav, registrace a kontroly podnikatelů, územního a stavebního řízení, územního plánování, sociálních věcí, státní sociální podpory, zdravotnictví, požární ochrany. Dále plnil úkoly civilní ochrany a pro řešení mimořádných událostí zpracovával havarijný plán okresu.

Navrhoval rozdělení státních dotací obcím, v přechodném období, stanoveném nařízením vlády, plnil funkci zakladatele státních podniků, řídil příspěvkové a rozpočtové organizace a realizoval v rámci své působnosti řídicí, metodické a kontrolní vztahy k orgánům obcí.⁵⁷

4.1 Přednostové OkÚ Trutnov

V čele úřadu stál přednosta, byl jeho statutárním představitelem, na návrh ministra vnitra jej jmenovala a odvolávala vláda ČR. Ministr vnitra předložil vládě návrh na jmenování přednosta na základě výběrového řízení, jehož pravidla stanovil právním předpisem. Funkce přednosta se neslučovala s funkcemi poslance zákonodárního sboru, člena zastupitelstva orgánu územní samosprávy, s jinou funkcí ve státní správě, politické straně či hnutí.

Přednosta byl nadřízený všem pracovníkům úřadu. Měl svého zástupce, kterého mohl jmenovat a odvolávat. Okresní úřad se organizačně členil na referáty a vlastní organizaci úřadu stanovoval přednosta se souhlasem MVČR. Na základě tohoto souhlasu tak vydával přednosta organizační řád, který určoval vnitřní uspořádání, dělbu práce mezi jednotlivými referáty, jejich vzájemné vztahy a vazby k organizacím a zařízením, které OkÚ Trutnov zřizoval, vykonával u nich

⁵⁶ HENDRYCH, Dušan a kol.: *Správní právo. Obecná část*, 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 402. ISBN 80-7179-671-9.

⁵⁷ Informační bulletin pro občany okresu Trutnov, vyd. OkÚ Trutnov, 2000, s. 8.

zakladatelskou funkci a řídil je.⁵⁸ Přednosta v rámci svých kompetencí pověřoval vedoucí pracovníky jednotlivých referátů řízením a koordinací práce, jakož i řešením konkrétních úkolů v rozsahu, který sám stanovil. Svolával a řídil pracovní porady vedoucích referátů, případně dalších pracovníků.⁵⁹

Nejvýznamnější osobností OkÚ Trutnov v jeho dvanáctileté historii byl jednoznačně **Ing. Vlastimil Šubrt** (narodil se 14. února 1934 v Hořicích a zemřel 20. února 2013 v Trutnově). V roce 1953 odmaturoval na Obchodní akademii v Hořicích. V roce 1959 absolvoval Vysokou školu ekonomickou v Praze. V letech 1953 – 1954 pracoval jako vychovatel. Mezi lety 1959 – 1970 působil na ONV v Trutnově, a to jako referent plánovacího odboru a později jako vedoucí ekonomického oddělení téhož úřadu. Roku 1970 byl vyhozen kvůli protestu proti invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa. V období 1970 – 1976 vykonával různé dělnické profese. Mezi lety 1976 – 1989 zastával různé administrativní funkce (účetní, úředník).⁶⁰ V roce 1990 se na tři měsíce stal náměstkem pro investiční výstavbu Elektráren východních Čech. Od 1. května téhož roku se stal prvním a posledním nekomunistickým předsedou ONV a následně od 1. ledna 1991 přednostou OkÚ Trutnov.⁶¹ V roce 1968 se stal členem Klubu angažovaných nestraníků. V historicky prvních volbách do Senátu Parlamentu ČR na podzim roku 1996 se stal za svůj volební obvod č. 39 – Trutnov na šest let senátorem za ODS. V senátu zasedal ve Výboru pro zdravotnictví a sociální politiku. V dalších volbách ale svůj mandát už neobhajoval.⁶² Vedle své veřejné a politické funkce byl veřejností znám i jako literát a dramatik. Ve svém díle dobře zařazoval svá témata do historického kontextu událostí 20. století. Uměl připomenout druhou světovou válku, „Vítězný únor“ roku 1948, uvolnění v 60. letech, následnou normalizaci a v neposlední řadě i počátky české privatizace. Nekonvenčností svého umění neušel zájmu zahraničních divadel o inscenování jeho dramát (*Hrdinům slzy nesluší*, *Šejkův jed*, *Vražda z neschopnosti*). Šubrtovy hry se hrály nejen v tehdejších „sovětských republikách“, ale také v západním Německu, Francii, Bulharsku či Polsku.

⁵⁸ Viz § 12 – 14 zákona č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech.

⁵⁹ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řády*, 1997.

⁶⁰ *Vlastimil Šubrt*. Wikipedie [online]. 24. 10. 2014. [cit. 28. 1. 2015]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vlastimil_%C5%A0ubrt

⁶¹ BENEŠ, Hynek. *Nikdo není doma prorokem*. In: Vlastimil Šubrt. *Hrdinům slzy nesluší*. Trutnov: Blake, 1994, s. 87. ISBN 80-901666-0-1.

⁶² *Vlastimil Šubrt*. Wikipedie [online]. 24. 10. 2014. [cit. 28. 1. 2015]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vlastimil_%C5%A0ubrt

V domácím prostředí jeho hry vyhledávaly především ochotnické soubory, třebaže jeho dílo už bylo zakázané. Osudným se pro něj stal 21. srpen 1968, kdy na protest proti okupaci ČSSR vojsky Varšavské smlouvy, prostřednictvím sovětského velvyslanectví, požádal o okamžité stažení své divadelní hry „*Hrdinům slzy nesluší*“ z repertoáru pěti sovětských divadel. Byl na hodinu propuštěn a z české literatury na dvě desítky let zmizel. Hlubší povědomí o Šubrtově literárním díle se nepodařilo rozšířit ani po znovunabytí svobody na konci roku 1989. Možná i proto, že vstoupil do veřejného života.⁶³ „*Byl velice kvalitním a objektivním šéfem, který nejenomže dokázal díky svým politickým kontaktům pro okres získat finance a také velmi dobře v době přerodu z ONV na OkÚ dokázal odhadnout dobrého a schopného člověka – úředníka bez ohledu na jeho politickou příslušnost a nabídnout mu tak v nově vznikajícím úřadě pracovní pozici odpovídající jeho profesním schopnostem a zkušenostem.*“⁶⁴ Jak jsem uvedl dříve, Ing. Vlastimil Šubrt vyhrál ve svém obvodu první senátorské volby v novodobé historii České republiky, z toho důvodu byl na základě *usnesení vlády ČR č. 630 ze dne 4. prosince 1996* odvolán k témuž dni z funkce přednosta okresního úřadu. Jeho vedením byl pověřen do 31. prosince 1996.⁶⁵

V souvislosti s tím, podle *usnesení vlády ČR č. 648/1992*, byl pověřen ministrem vnitra Janem Rumlem s účinností od 1. ledna 1997 do dne jmenování nového přednosta OkÚ Trutnov vedením úřadu dosavadní vedoucí referátu vnitřních věcí **Lubomír Šorm**.⁶⁶

Lubomír Šorm vedl z pověření OkÚ Trutnov do 30. května 1997, kdy byl jmenován na základě *usnesení vlády č. 316 ze dne 21. května 1997*, a to s účinností od 1. června 1997, novým přednostou dosavadní vedoucí referátu životního prostředí **Ing. Vladimír Klímko, CSc.**⁶⁷ Svůj post zastával až do doby zániku OkÚ Trutnov k 31. prosinci 2002.

⁶³ HOFMAN, Jaroslav. *Doslov*. In: ŠUBRT, Vlastimil, *Tunel 22.15*. Olomouc. Votobia, 2004, s. 121 – 124. ISBN 80-86606-21-X.

⁶⁴ PhDr. Hynek Beneš, bývalý tiskový mluvčí OkÚ Trutnov 1997 – 2002, rozhovor ze dne 19. března 2015, v držení autora.

⁶⁵ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 97, inv. č. 482, sign. 54, Kancelář přednosta OkÚ, *Usnesení Vlády ČR vč. plnění*, 1996.

⁶⁶ Tamtéž, kt. 190, inv. č. 608, sign. 119/1, *Spisy vedoucích referátů*, 1997.

⁶⁷ Věstník OkÚ Trutnov, roč. 1997, vyd. 10. června 1997, částka 10, s. 1.

4.2 Změny ve struktuře OkÚ Trutnov v letech 1991 – 2002

Struktura OkÚ Trutnov vycházela z „*Organizačního řádu*“, v němž byly stanoveny zásady činnosti a řízení úřadu, úkoly jeho referátů, rozsahy pravomocí, povinností a odpovědnosti vedoucích pracovníků úřadu. Referáty OkÚ Trutnov mohl přednosta zřizovat nebo zrušovat po předchozím souhlasu *odboru místní správy MVČR*.

V době ustavení OkÚ Trutnov sestávala jeho organizační struktura z přednosta, zástupce přednosta, kanceláře přednosta, referátu finančního, referátu životního prostředí, referátu živnostenského, referátu regionálního rozvoje, referátu obchodu, cestovního ruchu, služeb a místního hospodářství, referátu školství, mládeže a tělovýchovy, referátu dopravy a silnic, referátu kultury, referátu zdravotnictví a sociálních věcí a referátu obrany a bezpečnosti. Mezi jednotlivé referáty byla rozdělena veškerá působnost okresního úřadu.

Referáty měly ve své náplni i kontrolní činnost. O ní se ještě podrobněji zmíním v kapitole 4.4. Přezkoumávaly rozhodnutí obcí vydaných ve správním řízení a poskytovaly metodickou pomoc obecním úřadům.

OkÚ Trutnov čítal ve svém počátku 124 pracovníků. Bylo to o 36 méně než měl ONV Trutnov a přitom přibyla i řada úkolů ze zrušeného KNV Hradec Králové. Toto číslo bylo však ovlivněno i vznikem nových orgánů, a to *Úřadem práce a Okresní správou sociálního zabezpečení*.⁶⁸ Nový *Organizační řád* OkÚ Trutnov nabyl účinnosti 1. února 1991, podle kterého se úřad členil na přednostu, kancelář přednosta (*oddělení vnitřních věcí, oddělení personální a správní, oddělení informatiky a výpočetních systémů*), referát finanční (*oddělení ekonomické, oddělení daňové a kontrolní, oddělení majetkové a reprivatizační, finanční účtárna*), referát životního prostředí (*oddělení vodního hospodářství, ochrany ovzduší a odpadového hospodářství, oddělení územního plánu, stavebního řádu a geologie, oddělení státní správy lesního půdního fondu, ochrany přírody a zemědělského půdního fondu*), referát živnostenský, referát regionálního rozvoje (*oddělení regionálního rozvoje, oddělení investiční*), referát obchodu, cestovního ruchu, služeb a místního hospodářství, referát dopravy a silnic, referát kultury, referát zdravotnický a sociálních věcí (*oddělení péče o rodinu a děti*) a referát obrany a bezpečnosti.⁶⁹

⁶⁸ SOKA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 3, inv. č. 77, sign. 51, Kancelář přednosta OkÚ, *Písemnosti přednosta OkÚ*, 1991.

⁶⁹ Tamtéž, kt. 5, inv. č. 81, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řád*, 1991.

1. dubna 1992 došlo ke změnám v *Organizačním řádu* OkÚ Trutnov, kdy v kanceláři přednosta bylo nově zřízeno *oddělení kultury, památkové péče, mládeže a tělovýchovy*. Referát živnostenský se nově vnitřně členil na *oddělení registrace, oddělení správní a oddělení kontroly*, v referátu dopravy, cestovního ruchu a služeb byla nově zřízena *oddělení dopravy, oddělení cestovního ruchu a služeb*, na referátu sociálních věcí bylo nově zřízeno *oddělení péče o rodinu a děti*, referát zdravotnický, referát pozemkový a referát obrany a bezpečnosti.⁷⁰

S platností od 1. dubna 1993 se z kanceláře přednosta vyčlenilo *oddělení vnitřních věcí* do samostatného referátu vnitřních věcí, finanční referát byl reorganizován na *oddělení ekonomické /rozpočtové/, oddělení majetkoprávní a kontrolní a oddělení účetnictví*. Referát životního prostředí se nově vnitřně členil na *oddělení ekologie krajiny a lesního hospodářství, oddělení ochrany prostředí, oddělení vodního hospodářství a oddělení zemědělství*, referát živnostenského úřadu byl reorganizován na *oddělení registrace a oddělení kontroly*. Referát regionálního rozvoje se členil na *oddělení regionálního rozvoje, oddělení stavebního řádu, oddělení investiční, oddělení kultury, mládeže a tělovýchovy*, referát dopravy a silničního hospodářství byl bez vnitřního členění. Referát sociálních věcí byl reorganizován na *oddělení sociálně-právní ochrany dětí a rodiny, oddělení sociálních služeb a sociální pomoci*, referát zdravotnictví, referát obrany a bezpečnosti byl přejmenován na referát obrany, vedle něhož působil i štáb civilní obrany.⁷¹

Organizační řád platný od dubna 1994 stanovil několik změn. V referátu kanceláře přednosta se *informační oddělení* přejmenovalo na *informační a datové centrum*. Referát životního prostředí se nově členil na *oddělení ochrany přírody, oddělení ekologie krajiny, oddělení vodního hospodářství a oddělení zemědělství*. Referát obrany a ochrany na *oddělení ochrany obyvatelstva a oddělení obrany*. Poradní orgán přednosta - *kolegium* zasedalo ve složení jako v roce předchozím. Zasedaly rovněž *komise havarijní a komise pro bezpečnost a obranu*. Pro zajímavost lze uvést, že přednosta OkÚ Trutnov Ing. Vlastimil Šubrt s odkazem na *zákon č. 111/1998 Sb., o silniční dopravě* a v zájmu ujednocení pojmosloví v názvech

⁷⁰ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 5, inv. č. 81, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řád*, 1992.

⁷¹ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řád*, 1993.

jednotlivých referátů s účinností od 1. srpna 1994 přejmenoval referát dopravy a silničního hospodářství na referát dopravního úřadu. MVČR se však proti tomuto rozhodnutí ohradilo prostřednictvím náměstka pro civilněsprávní úsek Ing. Vladimíra Zemana s odůvodněním, že na základě výše zmíněného *zákona o silniční dopravě* jsou dopravními úřady okresní úřady, resp. magistráty. Tímto ustanovením se tedy nezřizovaly nové státní orgány, pouze se však rozšířila působnost okresních úřadů. Přednostovi zároveň bylo sděleno, že případné vnitřní organizační změny zmíněného referátu, jsou jinak plně v jeho kompetenci.⁷²

V novém organizačním členění platném od 1. září 1995 byly zakotveny následující změny: referát životního prostředí se nově členil na *oddělení ekologie krajiny a lesního hospodářství*, *oddělení ochrany prostředí*, *oddělení vodního hospodářství a oddělení zemědělství* a referát sociálních věcí s novým vnitřním členěním na *oddělení sociálně-právní ochrany dětí a rodiny*, *oddělení sociálních služeb a sociální pomoci a oddělení prevence kriminality*. Nově byl zřízen referát státní sociální podpory s vnitřním členěním na *oddělení dávkové (lokálního kontaktního místa LKM) a oddělení ekonomicko-kontrolní a VKM (vzdálených kontaktních míst)*. LKM se nacházelo přímo v Trutnově a VKM byla zřízena ve *Dvoře Králové nad Labem, Vrchlabí, Úpici, Hostinném, Svobodě nad Úpou a Žacléři*.⁷³

Od 1. března 1996 byl okresní úřad reorganizován takto: referát regionálního rozvoje se vnitřně členil na *oddělení územního plánování a stavebního řádu*, *oddělení územních aktivit a oddělení kultury*, referáty sociálních věcí a zdravotnictví byly sloučeny v referát sociálních věcí a zdravotnictví s vnitřním členěním na *oddělení sociální péče*, *oddělení péče o rodinu a děti*, *oddělení sociálně-právní ochrany dětí a rodiny*, *oddělení sociálních služeb a sociální pomoci*, *oddělení sociální prevence a oddělení zdravotnictví*. Referát obrany a ochrany se vnitřně členil na *úsek obrany* přímo řízený vedoucím referátu a *oddělení ochrany obyvatelstva*.⁷⁴

⁷² SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 1994.

⁷³ Tamtéž, kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 1995.

⁷⁴ Tamtéž, kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 1996.

Podle nového *Organizačního řádu* platného od 1. ledna 1997 se nově referát životního prostředí členil na *oddělení přírody a krajiny, oddělení ochrany prostředí, oddělení vodního hospodářství a oddělení lesního hospodářství a zemědělství*.⁷⁵

Referát sociálních věcí a zdravotnictví byl s účinností od 1. června 1998 opět rozdělen na dva samostatné referáty. Referát sociálních věcí se tak opět členil na *oddělení sociálně právní ochrany dětí, oddělení sociálních služeb a sociální pomoci a oddělení sociální prevence*.⁷⁶

V organizačním členění platném od 1. března 1999 byly stanoveny změny na finančním referátu, kde byl z *oddělení majetkoprávního a kontrolního* vyčleněn *samostatný úsek kontroly*.⁷⁷

Referát pozemkového úřadu se od 1. února 2000 nově vnitřně členil na *oddělení specifických úkolů a oddělení pozemkových úprav a projekce*. *Organizační řád* platný od 1. července 2000 stanovil, že referát vnitřních věcí se bude členit na *úsek správní a vnitřních věcí* přímo řízený vedoucím referátu a *oddělení státního občanství, evidence obyvatel a dokladů*. Oddělení na referátu životního prostředí byla reorganizována tak, že byla zrušena *oddělení ekologie krajiny a lesního hospodářství a oddělení zemědělství* a nově ustavena *oddělení přírody a krajiny a oddělení lesního hospodářství a zemědělství*. *Oddělení ochrany prostředí a oddělení vodního hospodářství* zůstaly beze změn. Další změnou v organizační struktuře okresního úřadu bylo rozhodnutí odboru pro místní správu MVČR, na jehož základě nebylo možné příspěvkovou organizaci *Hasičský záchranný sbor okresu Trutnov* (dále HZS okresu Trutnov) uvádět jako organizaci řízenou referátem vnitřních věcí. V jeho čele totiž stál *okresní požární rada*, který byl přímo řízen přednostou okresního úřadu a ten mohl pouze pověřovat referát vnitřních věcí zajišťováním některých činností pro HZS okresu Trutnov.⁷⁸ Od 1. ledna 2001 na základě *zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR a o změně některých zákonů*, přešel HZS okresu Trutnov jako územní odbor do působnosti HZS Královéhradeckého kraje. Ten byl zřízen jako organizační složka státu v gesci MVČR.

Od roku 2001 postavení a působnost OkÚ Trutnov nově upravoval *zákon č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech*, které vykonávaly státní správu pro správní obvod

⁷⁵ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řády*, 1997.

⁷⁶ Tamtéž, kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 1998.

⁷⁷ Tamtéž, kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 1999.

⁷⁸ Tamtéž, kt. 95, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 2000.

ve věcech, které byly stanoveny zvláštními zákony. V návaznosti na tuto normu vydal přednosta v únoru 2001 novou organizační strukturu okresního úřadu, jež nově definovala kancelář přednosta jako referát. Další změny se dotkly referátu vnitřních věcí, u něž bylo definováno nově členění na *oddělení správní a cestovních dokladů a oddělení státního občanství, matrik, občanských průkazů a evidence obyvatel*. Na referátu finančním byla nově definována: *oddělení rozpočtové, oddělení majetkové, oddělení účetnictví a oddělení kontrolní*. Referáty pozemkového úřadu a živnostenského úřadu byly nově definovány jako referáty okresního pozemkového úřadu a okresního živnostenského úřadu. Od 1. července 2001 referát dopravy a silničního hospodářství nově vykonával státní správu a státní dozor v oblasti podmínek provozu vozidel na pozemních komunikacích, na úseku *oddělení dopravně správních agend* tak přibýlo vedení registru silničních vozidel.⁷⁹ Oddělení se na tomto referátu členila na *oddělení správy dopravy a pozemních komunikací a oddělení dopravně správních agend – evidence řidičských oprávnění a registr silničních vozidel*. Zároveň byl od 1. ledna 2001 nově zřízen referát školství v souvislosti se zákonem č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze, na základě něhož došlo k 31. prosinci 2000 k zániku Školských úřadů.⁸⁰

MVČR na základě zákona č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech souhlasilo od 1. ledna 2002 se zrušením *oddělení personálního a mzdového* v referátu školství a se zřízením *oddělení personálního a organizačního* v referátu školství. K 1. červenci 2002 přednosta zřídil referát interního auditu při zachování upraveného rozsahu hlavních působností zabezpečovaných finančním referátem a náplně práce jeho *kontrolního oddělení*. Rozhodnutím MŠMT podle zákona č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku ČR do majetku krajů, se státní příspěvkové organizace z oblasti školství zřizované okresním úřadem, staly příspěvkovými organizacemi Královéhradeckého kraje. V referátu vnitřních věcí byl od října 2002 nově zřízen *úsek správní a vnitřních věcí* řízený přímo vedoucím referátu a *oddělení státního občanství, evidence obyvatel a dokladů*. Ze zákona

⁷⁹ Dne 1. července 2001 nabyl účinnosti zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (z. o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění zákona č. 307/1999 Sb.

⁸⁰ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 95, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řád*, 2001.

přednosta zřizoval i zvláštní orgány, a to *regresní komisi, komisi péče o rodinu a děti*, v roce 2002 byl její název změněn na *komisi pro sociálně-právní ochranu dětí* (činnost zabezpečoval referát sociálních věcí), *správu Sboru požární ochrany, nákazovou komisi, povodňovou komisi okresu* (jejím předsedou byl přímo přednosta okresního úřadu, byla podřízena *povodňové komisi uceleného povodí* a její činnost zabezpečoval referát životního prostředí), *okresního hygienika* (řízeného přímo přednostou okresního úřadu), *rozhodčí komisi k posouzení škod způsobených výkonem práva myslivosti a zvěří* (předsedou komise byl zástupce okresního úřadu a její činnost zabezpečoval referát životního prostředí). Na základě zvláštních zákonů jednal jejich předseda, případně určený člen tohoto orgánu. Jejich složení se však v závislosti na aktuálních potřebách a v průběhu existence OkÚ Trutnov měnilo. Všechny změny musely být zaznamenány v organizačních řádech, resp. v jejich dodatcích.⁸¹

Činnost *povodňové komise okresu* se naplno rozvinula v letních měsících roku 1997, kdy ve dnech 7. - 8. července a 19. – 20. července, bylo území okresu Trutnov v důsledku extrémních srážek v oblasti Krkonoš postiženo dvěma povodňovými vlnami v povodích řek Labe a Úpa. Podle údajů ČHMÚ byla např. na stanici Labská bouda naměřena extrémní hodnota 18. července 134 mm/m³. Celkové odhady škod za obě povodňové vlny dosáhly na majetku státu 228 mil. Kč a na majetku obcí 24,5 mil. Kč. Na nejnútnejší práce, spojené s odstraněním povodňových škod, bylo ze strany OkÚ Trutnov uhrazeno postiženým obcím z finančních prostředků přidělených vládou na povodně celkem 3 800 tis. Kč. Povodňová situace, která v okrese vznikla, byla operativně řešena povodňovými komisemi postižených obcí v součinnosti s *okresní povodňovou komisí*. Na likvidaci následků povodní se rovněž podílely složky IZS, jednotky dobrovolných hasičů, technika a mechanismy fyzických a právnických osob a občané. Na řešení povodňové situace se na okrese Trutnov podílely dotčené obce a města *Dolní Branná, Dvůr Králové nad Labem, Havlovice, Horní Maršov, Hostinné, Klášterská Lhota, Kuks, Kunčice nad Labem, Lánov, Malá Úpa, Mladé Buky, Mostek, Pec pod Sněžkou, Prosečné, Suchovršice, Stanovice, Svoboda nad Úpou, Špindlerův Mlýn, Trutnov, Úpice, Velké Svatoňovice a Vrchlabí*.⁸²

⁸¹ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 95, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 2002.

⁸² Věstník OkÚ Trutnov, roč. 1997, vyd. 15. září 1997, částka 15, s. 1-3.

Přednosta si rovněž podle potřeby na základě usnesení vlády zřizoval poradní orgány a to *kolegium přednosta* (ve složení zástupce přednosta, vedoucího kanceláře přednosta, vedoucího finančního referátu, vedoucího referátu životního prostředí, vnitřních věcí a regionálního rozvoje – jejich počet a složení se podle aktuálních potřeb měnil), dále to byly *okresní protidrogová komise, bezpečnostní rada okresu a krizový štáb okresu*. Působnost, přípravu a způsob jednání poradních orgánů vymezovaly jednací řady, které schvaloval přednosta. Všechny změny v jejich složeních musely být opět zaznamenány v organizačních řádech OkÚ Trutnov.⁸³

4.3 Náplň práce referátů OkÚ Trutnov

Hlavní úseky působností jednotlivých referátů OkÚ Trutnov a jejich oddělení stanovovaly zákonné normy.⁸⁴

Kancelář přednosta (KP) plnila koordinační funkci při budování informačního systému okresního úřadu, řízení informačního datového centra; vedla personální a mzdovou agendu pro zaměstnance okresního úřadu a zaměstnance obecních úřadů, pro které okresní úřad zpracovával mzdy; vedla evidenci a vyřizování stížností, kontrolovala vyřizování stížností obecními úřady v přenesené působnosti; kontrolovala dodržování a zákonnosti obecně závazných vyhlášek; poskytovala odbornou a metodickou pomoc obecním úřadům; na úseku vnitřního kontrolního systému: připravovala a kontrolovala realizaci vnitřních organizačních norem okresního úřadu, kontrolovala výkon státní správy, úkolů z usnesení vlády a úkolů ukládaných přednostou na jednotlivých referátech; na úseku správy národního majetku a ostatní hospodářské činnosti: provozovala vozový park; zabezpečovala údržbu, úklid a ochranu budov ve správě nebo užívání okresního úřadu na úseku vnitřní správy; provozovala podatelnu, spisovnu a rozmnožovnu; zajišťovala hospodářské a materiální zabezpečení chodu okresního úřadu, pokladní službu a poskytování informací a styk s veřejností.⁸⁵

Referát vnitřních věcí (RVV) měl ve své gesci územně správní členění a názvy obcí; registrace zájmových sdružení právnických osob a nadací, přestupková řízení; věci vojensko správní; dohled nad matrikami a evidencí obyvatelstva; veřejné sbírky;

⁸³ SOKA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řád*, 1994.

⁸⁴ Viz *Informační bulletin pro občany okresu Trutnov*, OkÚ Trutnov, 2000, 92 s.

⁸⁵ SOKA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 95, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řád*, 2000.

státní symboly a státní občanství; organizačně technické zabezpečení voleb a sčítání obyvatelstva; soustřeďování požadavků obcí na veřejně prospěšné práce; ověřování shody opisů nebo kopie s listinou a ověřování pravosti podpisu a řízení ve věcech vyplácení jednorázové náhrady ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem.⁸⁶

Finanční referát (FR) zpracovával návrh rozpočtu okresního úřadu (včetně jeho vztahu k organizacím, vůči nimž plnil okresní úřad funkci zřizovatele) a dalších podkladů pro okresní shromáždění; kontroloval hospodaření podle rozpočtu okresního úřadu, včetně organizací okresním úřadem zřízených; zpracovával návrhy na rozdělení dotací, případně dalších finančních vztahů státního rozpočtu k obcím v okrese, kde rozpočet okresního úřadu tyto vztahy zprostředkovával, včetně kontroly jejich použití; připravoval podklady pro rozhodování o příspěvcích na úhradu nákladů vznikajících obcím při výkonu státní správy; zpracovával majetkoprávní agendu v působnosti okresního úřadu, včetně agendy související s restitučními nároky občanů; zajišťoval daňové a poplatkové agendy, rozhodoval o odvoláních proti rozhodnutím obcí ve věcech daní a poplatků; kontroloval výběr správních poplatků obcemi na úseku jejich přenesené působnosti a cenové kontroly v rozsahu působnosti svěřené okresnímu úřadu; vedl povolovací, kontrolní a zejména metodickou činnost v oblasti loterií a jiných podobných her ve smyslu *zák. č. 202/1990 Sb.*, ve znění pozdějších předpisů; přezkoumával hospodaření obcí ve smyslu *odst. 3 § 20 zákona ČNR č. 367/1990 Sb.*, ve znění pozdějších předpisů; vedl účetnictví okresního úřadu, včetně zpracovávání účetních výkazů okresního úřadu a účetní výkaznictví o hospodaření podle územních rozpočtů za okres celkem.⁸⁷

Referát životního prostředí (RŽP) zajišťoval výkon státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny, ochrany lesního a zemědělského půdního fondu; přípravu návrhů obecně závazných vyhlášek zakazujících či omezujících rušivou činnost ohrožující volně žijící živočichy a rostoucí rostliny, ke zřizování přírodních parků, přírodních rezervací, přírodních památek a přechodně chráněných ploch, schvalování plánů jejich péče, vydávání výjimek z jejich zákazů, včetně návrhů na jejich zrušení; kontroloval dodržování limitů vypouštěných odpadních vod a dodržování

⁸⁶ *Informační bulletin pro občany okresu Trutnov*, OkÚ Trutnov, 2000, s. 10-11.

⁸⁷ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 1999.

kanalizačních řádů; tvořil koncepci zlepšení kvality povrchových a podzemních vod, včetně monitoringu; vedl evidenci nádrží, vodních ploch, zdrojů povrchových a podzemních vod; ustanovoval členy vodní stráže; zpracovával povodňový plán okresu a havarijní plán okresu včetně jejich aktualizace; řešil mimořádné situace, tzn. havárie v oblasti životního prostředí; zajišťoval přednáškovou činnost pro veřejnost; metodickou činnost vůči orgánům obcí na úseku vodního hospodářství; připravoval výstavby čistíren odpadních vod z prostředků SFŽP ve spolupráci s Nadací Horní Labe; připravoval systém likvidace kalů z čistíren odpadních vod ve spolupráci s Nadací Horní Labe; řídil a kontroloval myslivost na okrese; řešil škody způsobené zvěří a na zvěři; koordinoval činnost na úseku myslivosti se sousedními okresními úřady a Správou KRNAP, rozhodoval o pokutách a kaucích za nedodržování zákonů upravujících transformaci zemědělských družstev a zajišťoval nápravu majetkových křivd v oblasti vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku; zabezpečoval úkoly veterinární péče, dozoroval nad jejich plněním, organizoval opatření ke zdolání nákaz a jiných hromadných onemocnění; dozoroval na řádný výkon rybářského práva uživateli rybářských revírů; spolupracoval se správou KRNAP v koncepčních otázkách zemědělské výroby v ochranném pásmu národního parku; organizoval přednášky a osvětové akce za účelem zvýšení ekologického vědomí obyvatelstva i pro pracovníky státní správy a samosprávy.⁸⁸

Referát pozemkového úřadu (RPÚ) prováděl činnosti dle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku ve znění pozdějších předpisů, na úseku restitucí zemědělského majetku a na úseku vydání pozemků uživateli vlastníkům; vedl poradenské činnosti; získával podklady od oprávněných a povinných osob, zadával objednávky na Katastrální úřad Trutnov pro zajištění podkladů pro restituční řízení; předkládal listiny příslušnému katastrálnímu úřadu, na jejichž základě docházelo ke změně vlastnických práv k pozemkům; zabezpečoval trvalé uložení a zpřístupnění (archivaci) veškeré dokumentace pozemkových úprav; zajišťoval vytyčování pozemků a vyhotovování geometrických plánů osobami s odbornou způsobilostí; koordinoval, v součinnosti s orgány

⁸⁸ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 95, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 2001.

územního plánování a v návaznosti návrhů pozemkových úprav na sídelní struktury a územní plány, tvorbu a ochranu životního prostředí a krajiny.⁸⁹

Referát živnostenského úřadu (RŽÚ) vydával rozhodnutí fyzickým a právnickým osobám ve smyslu *zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání* a prováděl kontroly jeho dodržování v územním obvodu okresu v oblasti živností ohlašovacích řemeslných a vázaných a koncesovaných a v návaznosti na to spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení ve věcech kontrolních zjištění na úseku živnostenského zákona; spolupracoval s finančními úřady, orgány statistické správy, pojišťovnami, okresní správou sociálního zabezpečení, úřadem práce a ostatními referáty okresního úřadu, spolupracoval s cechy, zájmovými svazy, společenstvy živnostníků a hospodářskou a obchodní komorou; metodicky pomáhal obecním živnostenským úřadům; spravoval okresní živnostenský rejstřík; vyřizoval stížnosti a petice občanů v oblasti soukromého podnikání; zpracovával výsledky kontrol a předkládal návrhy na řešení.

Referát regionálního rozvoje (RRR) zabezpečoval úkoly regionální politiky dle směrnic ministerstva hospodářství ČR; prováděl analýzu přírodních, ekonomických a sociálních podmínek okresu; zajišťoval jednotný informační a geoinformační systém o území a počítačové vyhodnocování ukazatelů; metodicky pomáhal orgánům obcí při zpracovávání ekonomického a sociálního rozvoje měst a obcí, spolupracoval s ústředními orgány při rozdělování prostředků k podpoře nebo útlumu ekonomických činností v regionu; zpracovával podklady pro rozvojové studie; spolupracoval na programech zahraniční spolupráce OVERTURE a PHARE; sledoval demografii, vývoj zaměstnanosti a projekci obyvatelstva, spolupracoval s okresní statistickou správou a úřadem práce; zabezpečoval opatření k obnově a rozvoji vybrané pohraniční oblasti okresu a spolupracoval s Polskou republikou při plnění zásad „Koordinační studie“; podílel se na zabezpečování úkolů při provozních haváriích a živelných pohromách; spolupracoval při zajišťování akcí a propagaci cestovního ruchu s organizátory a sponzory; metodicky pomáhal orgánům obcí na úseku ochrany spotřebitele; spolupracoval s Českou obchodní inspekcí při zabezpečování ochrany spotřebitele; řídil a kontroloval výkon státní správy na orgánech obcí na úseku stavebního řádu a územního plánování; prováděl výkon rozhodnutí ve stavebním řízení; povoloval vypsání soutěží na koncepční urbanistická

⁸⁹ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 1999.

řešení; zpracovával a projednával plán investiční výstavby v okrese; zabezpečoval průzkumné a monitorovací práce v souvislosti s výskytem radonu v okrese; organizoval a účastnil se výběrových řízení na všechny investiční stavby zajišťované finančně ze státních dotací; zjišťoval a zpracovával informace v oblasti kultury; metodicky pomáhal kulturním zařízením, spolkům a sdružením v oblasti kultury, spolupracoval s orgány obcí; zajišťoval výkon státní správy v oblasti státní památkové péče; vedl státní seznam nemovitých kulturních památek v okrese; spolupracoval a metodicky pomáhal obcím při provádění Programu regenerace městských památkových zón a Programu obnovy vesnice; spolupracoval s *Památkovým ústavem Pardubice* při zpracování odborných posudků a výsledků místních šetření; podporoval a kontroloval úkoly týkající se práce s talenty a využívání volného času a zájmové činnosti dětí a mládeže.⁹⁰

Referát dopravy a silničního hospodářství (RDSH) vykonával odborný dozor a povolovací řízení v silniční dopravě a vnitrostátním zasilatelství; vedl evidenci dopravců na území okresu; koordinoval osobní hromadnou dopravu; organizoval systém jednotného řízení silniční dopravy a obnovy pozemních komunikací; vykonával státní odborný dozor a povolovací řízení ve věcech silnic; vykonával funkci speciálního stavebního úřadu pro pozemní komunikace a dbal na bezpečnost silničního provozu.⁹¹

Referát sociálních věcí (RSV) zajišťoval provádění sociálních šetření v rodinách, na pracovištích, ve školách všeho druhu, obecních úřadech i nestátních organizacích; vypracovával charakteristiky dětí, sociální anamnézy rodin, zprávy pro soudy a Policii ČR; vykonával soudem stanovený dohled, vypracovával podněty na ústavní výchovu, výživné, paternitní spory, dohledy, zbavení rodičovských práv; prováděl šetření na dožádání OSSZ, Policie ČR, soudů a dalších státních orgánů; zajišťoval odborné vyšetření dětí a mládeže /psycholog, psychiatr, pedagog/; vyřizoval žádosti o dávky sociální péče u dětí osiřelých, v pěstounské péči; spolupracoval s mezinárodními orgány ochrany dětí a mládeže; prováděl kontroly správnosti výplat dávek sociální péče na orgánech obcí; účastnil se na výsleších u Policie ČR, přestupkovém řízení, pohovorech s dětmi a mladistvými delikventy; spolupracoval s dětskými výchovnými ústavami, výchovnými ústavami mládeže a

⁹⁰ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 95, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řád*, 2001.

⁹¹ *Informační bulletin pro občany okresu Trutnov*, OkÚ Trutnov, 2000, s. 22-23.

diagnostickými ústavy; připravoval podklady pro jednání Komise péče o rodinu a děti; zpracovával komplexní zprávy pro trestní stíhání dětí a mladistvých; vedl evidenci žadatelů o osvojení a pěstounskou péči, šetřil v rodinách, zajišťoval realizaci jejich žádostí; vedl evidenci vhodných dětí do osvojení a pěstounské péče a evidenci dětí v pěstounské péči; zajišťoval provádění výplat pěstounského příspěvku a odměn pěstouna; podával návrhy soudu na určení výživného rodičům, výkon rozhodnutí, trestní stíhání, na povolení změn příjmení, vystavení cestovního pasu, osvojení, pěstounskou péči, včetně zrušení; zajišťoval státní občanství dětem v pěstounské péči; zajišťoval výživné od rodičů dětí v náhradní rodinné péči, vedl evidenci dlužníků; prováděl kontroly hospodaření ve zvláštních zařízeních pěstounské péče; realizoval předpěstounskou péči; zpracovával statistické údaje pro orgány statistické správy a ministerstvo; vyřizoval žádosti o mimořádné výhody, vystavování průkazů TP, ZTP, ZTP/P a prodlužování jejich platnosti; likvidoval a vystavoval faktury pro zvláštní zařízení pěstounské péče; evidoval a vyřizoval stížnosti, oznámení a podněty občanů z oblasti sociální péče; kontroloval výkon civilní služby a dodržování zákona o civilní službě organizacemi; poskytoval sociální a poradenské služby osobám společensky nepřizpůsobivým a metodicky vedl orgány obcí při zajišťování péče o nepřizpůsobivé občany.⁹²

Referát státní sociální podpory (RSSP) zajišťoval výplatu dávek státní sociální podpory (dále SSP), a to přídavků na dítě, příspěvků na dopravu, sociální příplatek, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, zaopatřovací příspěvek, dávky pěstounské péče, porodné, pohřebné; zajišťoval financování SSP; zpracovával ekonomické rozborů v oblasti potřeb a zdrojů pro zabezpečení dávek SSP; přijímal a zpracovával podklady pro správní rozhodnutí; rozhodoval o přiznání či zamítnutí dávek SSP; poskytoval odbornou metodickou pomoc občanům v oblasti SSP; zkoumal správnost a úplnost podkladů předložených fyzickými a právníckými osobami.⁹³

Referát zdravotnictví (RZ) realizoval zdravotní politiku státu v okrese, sledoval vytiženost zdravotnických zařízení a kontroloval dostupnost a kvalitu jimi poskytované zdravotní péče; registroval nestátní zdravotnická zařízení a kontroloval je, řešil přestupky a ukládal sankce na úseku zdravotnictví, pokud tato kompetence

⁹² SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 95, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 2001.

⁹³ *Informační bulletin pro občany okresu Trutnov*, OkÚ Trutnov, 2000, s. 26-27.

nenáležela jinému orgánu, řešil stížnosti veřejnosti na úseku zdravotnictví; rozhodoval o dodržování správného postupu při výkonu zdravotní péče, byl odvolacím orgánem proti opatření nebo rozhodnutí vedoucího zdravotnického zařízení; kontroloval plnění závazků v kupních smlouvách o prodeji zdravotnických zařízení; zabezpečoval výběrová řízení na funkce ředitelů zdravotnických zařízení; jako zřizovatel zdravotnických zařízení kontroloval jejich hospodaření, spolupracoval s okresním hygienikem a obecními úřady na vytváření místních programů zdraví; zpracovával protidrogový program ve smyslu epidemiologie a prevence, zřizoval krizové centrum; zabezpečoval zřizování dozorcích rad u zdravotnických zařízení, řízených OkÚ Trutnov, kontroloval a vyhodnocoval jejich činnost; zabezpečoval lékaře a ostatní zdravotnické pracovníky k provádění odvodů branců; poskytoval žadatelům informace v rozsahu svých kompetencí; zadával veřejné zakázky v rozsahu své působnosti v součinnosti s kanceláří přednosty a ve své kompetenci měl i úkoly spojené s mobilizačními přípravami státu (ve smyslu vyčleňování kapacit zdravotnických pracovníků a zařízení, sledování a řízení hygienického a protiepidemického zabezpečení obyvatelstva).⁹⁴

Referát školství (RŠ) v I. etapě do nabytí rozhodnutí MŠMT podle *zákona o přechodu některých věcí, práv a závazku z majetku ČR do majetku kraje* zabezpečoval výkon agendy, kterou do 31. prosince 2000 vykonávaly školské úřady, s výjimkou zřizování a zrušování škol, předškolních zařízení a školských zařízení. V II. etapě po nabytí účinnosti tohoto rozhodnutí zabezpečoval výkon státní správy na úseku školství; plnil úkoly zaměstnavatele vyplývající z pracovněprávních vztahů pro neprávnické subjekty regionálního školství (předškolní zařízení, školy a zřízená školská zařízení bez právní subjektivity), zabezpečoval personální a mzdovou agendu, včetně dislokace odborných sil podle příslušných norem a vyhlášek; nakládal s rozpočtem svěřeným regionálnímu školství z rozpočtu OkÚ Trutnov (jeho tvorbu, realizaci rozpočtu, průběžné sledování jeho čerpání, zúčtování, provádění kontroly využívání přidělených finančních prostředků, případné úpravy původního rozpočtu), přiděloval předškolním zařízením, školám a školským zařízením finanční prostředky na platy a náhrady platů, na odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na náklady na zvláštním způsobem stanovené odvody do sociálních a

⁹⁴ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 1999.

zdravotních fondů a ostatní náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů, na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou zdravotně postižených dětí, na výdaje na učební pomůcky, učebnice a školní potřeby, pokud se žákům poskytovaly bezplatně, na výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků a služby, které souvisely s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání; prováděl kontroly a metodické činnosti ve své svěřené působnosti; zabezpečoval zpracování resortních výkazů ve školství.⁹⁵

Referát obrany a ochrany (ROO) připravoval a koordinoval režimová opatření a zpracování dokumentace pro činnost OkÚ Trutnov po vyhlášení stupňů pohotovosti za branné pohotovosti státu; odpovídal za ochranu utajovaných skutečností, vedení, ukládání a skartaci utajovaných písemností a kontrolu dodržování zásad pro práci s nimi; výkon státní správy na úseku branné povinnosti a při zajišťování obrany ČR a spolupráce s Územní vojenskou správou Trutnov; připravoval a koordinoval opatření ve spolupráci s Okresním ředitelstvím Policie ČR v oblasti ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti za krizových situací; koordinoval referáty k zabezpečení činnosti OkÚ Trutnov při vyhlášení stavu nebezpečí, včetně zpracování potřebné dokumentace; koordinoval zpracování havarijního plánu okresu Trutnov, případně i vnějších havarijních plánů, ověřoval havarijní připravenost určenou těmito plány, vedl dokumentaci bezpečnostní rady okresu; zabezpečoval připravenost okresu na řešení krizových situací a vzájemnou součinnost základních a ostatních složek v rámci *Integrovaného záchranného systému okresu Trutnov* a vykonával státní správu v oblasti hospodářské mobilizace.⁹⁶

4.4 Kontrolní činnost OkÚ Trutnov

OkÚ Trutnov plnil ze zákona povinnost dozorovat nad činností pověřených obecních úřadů a orgánů obcí na úsecích jejich samostatné a přenesené působnosti a poskytovat jim odbornou pomoc. Odborná pomoc spočívala v organizování porad, školení a seminářů, organizovaných referátů a kanceláří přednosta. Plány kontrolní činnosti výkonu přenesené působnosti obcí na svých svěřených úsecích vypracovávali vedoucí referátů OkÚ Trutnov na následující kalendářní rok vždy do 20. prosince a předávali je kanceláři přednosta. Na jejich základě *právní a kontrolní*

⁹⁵ SOKA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 95, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řád*, 2001.

⁹⁶ Tamtéž, kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řád*, 1999.

oddělení zpracovalo roční plán kontrolní činnosti OkÚ Trutnov. V samostatné působnosti obcí se kontroly zaměřovaly zejména na zákonnost obecně závazných vyhlášek, usnesení zastupitelstva nebo jiných opatření zastupitelstva obce nebo orgánu obce. Na úseku přenesené působnosti se kontroly zaměřovaly zejména na zákonnost nařízení obce a jiných opatření orgánů obce. Pokud OkÚ Trutnov zjistil, že tyto vyhlášky a nařízení byly v rozporu s právními předpisy, pozastavil jejich výkon. Kontroly byly prováděny na základě *Metodického pokynu ke kontrolní činnosti na úseku přenesené působnosti obcí* ze dne 20. listopadu 1992, který platil do vydání nové směrnice 13. listopadu 2000. Zpravidla se oznamovaly písemně starostovi, příp. tajemníkovi obecního úřadu.⁹⁷ Konkrétní kontroly se zaměřovaly například na komplexní prověrku úrovně výkonu státní správy a účinnost poskytování metodické pomoci referáty OkÚ Trutnov jednotlivým obcím okresu (gesce KP), na řádnou evidenci soukromých podnikatelů (gesce RŽ), stavební řád, územní plán obcí a památkovou péči (gesce RRR), dávky sociálního zabezpečení (gesce RSV), vodní a odpadní hospodářství a ochranu zemědělského půdního fondu, přírody a ovzduší, evidenci rybářských lístků a stráží (gesce RŽP), matriky a státní občanství (gesce RVV).⁹⁸

Ze zprávy z 12. března 2002 o kontrolní činnosti OkÚ Trutnov za rok 2001 vyplynula tato zjištění: Referát regionálního rozvoje zjistil pochybení u Stavebního úřadu ve Dvoře Králové nad Labem, kdy žádosti občanů byly vyřizovány v některých případech na samé hranici lhůty stanovené zákonem. Referát sociálních věcí se zaměřil na nesprávný výpočet dávek sociální péče, kde u MěÚ Dvůr Králové nad Labem byl zjištěn, byť v jednom případě, i přeplatek. Referát finanční provedl kontrolu čerpání účelových prostředků u MěÚ Vrchlabí a Úpice. Zjistil drobné závady, např. zařazení výdajů nebylo v souladu s rozpočtovou skladbou, nebo v případě Úpice výdaje byly hrazeny z jiného účtu. Referát vnitřních věcí provedl kontroly matrik a zjistil, že na několika z nich nebyly zavedeny matriční knihy a nesprávně byly vydávány i doklady. Závady se týkaly matrik ve Dvoře Králové nad Labem, Horním Maršově a Rudníku. Kontroly se zaměřily i na příspěvkové organizace, u kterých byl OkÚ Trutnov zřizovatelem. Na úseku vedení jejich personální a mzdové agendy byly zjištěny u Okresní hygienické stanice v Trutnově

⁹⁷ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 95, inv. č. 454, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Řád dozoru a kontroly OkÚ*, 2000.

⁹⁸ Tamtéž, kt. 16, inv. č. 586, sign. 111, Kancelář přednosta, *Pracovní plány kontrolní činnosti a metodika*, 2002.

nedostatky v poskytování příplatku za vedení, což bylo v rozporu s jejím organizačním řádem. K odstranění bylo doporučeno přepracovat směrnici ředitele k odměňování zaměstnanců stanice a zpracovat nově organizační řád. U Zoologické zahrady ve Dvoře Králové nad Labem bylo zjištěno nesprávné hospodaření s fondy organizace. K nápravě však došlo ještě v průběhu kontroly.⁹⁹

Kontroly byly nedílnou součástí řídicí činnosti a plnily vůči kontrolovaným orgánům funkci informační, nápravnou, represivní, poznávací a porovnávací.

4.5 Organizace a zařízení zřizované OkÚ Trutnov

OkÚ Trutnov ve svém územním obvodu podle zvláštního zákona plnil funkci zakladatele státních podniků v likvidaci, a to do dne jejich výmazu z obchodního rejstříku, zřizovatele organizačních složek, příspěvkových organizací okresního úřadu a odborných zařízení okresního úřadu. Referáty podle svého zaměření řídily organizace z oblasti sociální péče, zdravotnictví, vědy, školství a kultury. O činnosti těchto organizací informovali jednotliví vedoucí referátů, popřípadě spolu s vedoucími těchto organizací svého přednostu na poradách vedoucích referátů. V neodkladných případech okamžitě.

Kancelář přednosty řídila jako své odborné zařízení *Okresní archiv Trutnov* (od roku 1992 jako *Státní okresní archiv Trutnov*), Referát životního prostředí řídil *Východočeskou ZOO Dvůr Králové n. L* (nadregionální význam). Referát obchodu, cestovního ruchu, služeb a místního hospodářství řídil *Restaurace a jídelny v likvidaci Trutnov*, *Okresní bytový podnik Trutnov* a *Sběr druhotných surovin Kalná Voda*, Referát kultury řídil *Okresní knihovnu Trutnov* (V polovině roku 1995 se jejím novým zřizovatelem stal MěÚ Trutnov.¹⁰⁰), *Muzeum Podkrkonoší Trutnov*, *Hvězdárnu Úpice* a *Správu kin Trutnov* (do jejího zániku 30. června 1991). Referát zdravotnictví a sociálních věcí *Okresní ústav národního zdraví (OÚNZ) Trutnov* a *Okresní ústav sociálních služeb Trutnov*.¹⁰¹ V 1992 nově vzniklý referát regionálního rozvoje odborně řídil *Okresní knihovnu Trutnov*, *Muzeum Podkrkonoší Trutnov*, *Hvězdárnu v Úpici*, *Restaurace a jídelny v likvidaci Trutnov*, *Okresní bytový podnik v likvidaci Trutnov* a *Sběr druhotných surovin Kalná Voda*. Referát sociálních věcí

⁹⁹ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 189, inv. č. 605, sign. 112/5, Kancelář přednosty OkÚ, *Vyhodnocení kontrolní činnosti OkÚ*, 2002.

¹⁰⁰ Tamtéž, kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 1995.

¹⁰¹ Tamtéž, kt. 3, inv. č. 77, sign. 51, Kancelář přednosty OkÚ, *Písemnosti přednosty*, 1991-1992.

řídil *Domovy důchodců v Tmavém Dole, Vrchlabí, Žirči* (ten pouze do roku 2002)¹⁰², *Lamperticích, Pilníkově, Ústav sociální péče pro mládež Hajnice, Ústav sociální péče Markoušovice, Pečovatelskou službu okresu Trutnov* (ta byla v roce 1994 z jeho gesce vyjmuta a přešla do řízení obcemi).¹⁰³ Referát zdravotnictví řídil *Nemocnici Dvůr Králové nad Labem, Krkonošskou nemocnici Vrchlabí, Sdružení ozdravoven a léčeben okresu Trutnov, Okresní hygienickou stanici v Trutnově, Sdružení lékáren okresu Trutnov (SLOT pouze do roku 1993)*¹⁰⁴ a *Okresní středisko zdravotnické záchranné služby* (od roku 1998)¹⁰⁵.

Pokud došlo k tomu, že se referát zdravotnictví a referát sociálních věcí sloučily v jeden referát sociálních věcí a zdravotnictví (viz roky 1995, 1996, 1998), tak zároveň řídil sociální i zdravotnické organizace. K 1. prosinci 1998 přednosta Ing. Vladimír Klímko, CSc. zřídil novou příspěvkovou organizaci, *Státní oblastní nemocnici v Trutnově*, která nahrazovala předchozí nestátní zdravotnickou příspěvkovou organizaci *Všeobecnou Masarykovu nemocnici v Trutnově*, jejímž původním zřizovatelem bylo město Trutnov a zařadil ji tak do působnosti tohoto referátu.¹⁰⁶ Od roku 2001, kdy se stal referát školství novou organizační složkou OkÚ Trutnov, spadaly do jeho řízení státní příspěvkové organizace z oblasti školství. Patřily mezi ně: *Speciální mateřská škola při dětské lázeňské léčebně a Speciální základní škola při dětské lázeňské léčebně v Janských Lázních, Speciální základní škola při ozdravovně v Peci pod Sněžkou, Speciální základní škola při ozdravovně ve Vrchlabí, Speciální základní škola při nemocnici Trutnov, Speciální základní škola při léčebně zrakových vad ve Dvoře Králové nad Labem, Zvláštní škola Hostinné, Zvláštní a Pomocná škola v Trutnově, Zvláštní škola v Úpici, Speciální škola ve Vrchlabí, Dům dětí a mládeže Jednička ve Dvoře Králové nad Labem, Pedagogicko-psychologická poradna Trutnov a Služba škole-Středisko služeb školám v Trutnově*.¹⁰⁷ S platností od 1. srpna 2002 byla vyňata vnitřní organizační jednotka

¹⁰² SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 95, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řád*, 2002.

¹⁰³ Tamtéž, k. 493, inv. č. 1754, sign. 553/1, Referát sociálních věcí, *Delimitace Pečovatelské služby*, 1994.

¹⁰⁴ Tamtéž, k. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řád*, 1994.

¹⁰⁵ Tamtéž, k. 481, inv. č. 1722, sign. 526, *Zřizovací listina Okresního střediska zdravotnické záchranné služby*, 1998.

¹⁰⁶ Tamtéž, kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řád*, 1998.

¹⁰⁷ Tamtéž, kt. 95, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řád*, 2001.

SOkA Trutnov z organizační struktury OkÚ¹⁰⁸ a zároveň rozhodnutím MŠMT podle zákona č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku ČR do majetku krajů, se státní příspěvkové organizace z oblasti školství zřizované okresním úřadem, staly příspěvkovými organizacemi Královéhradeckého kraje.¹⁰⁹ *Sdružení ozdravoven a léčeben okresu Trutnov* (dále SOLOT) bylo příspěvkovou organizací, jejíž součástí byla zařízení, která zůstala po delimitaci *OÚNZ Trutnov* k 31. prosinci 1991. Zajišťovalo zdravotnické služby v odborných léčebných ústavech, provoz dětských ozdravoven a zvláštních dětských zařízení na území okresu Trutnov. Jednalo se o zařízení s různorodou náplní činností. Na druhou stranu bylo zřejmé, že by bylo neekonomické vytvořit 10 samostatných právních subjektů, příspěvkových organizací s vlastním ekonomickým řízením. *Dětský domov Dvůr Králové nad Labem*, *Kojenecký ústav Trutnov*, *Léčebna dlouhodobě nemocných Hostinné* (dále LDN), *RIAPS (Regionální institut ambulantních psychosociálních služeb)* a ředitelství SOLOT dostávaly z 90,8% příspěvek na provoz od OkÚ Trutnov. *Dětské ozdravovny v Peci pod Sněžkou*, *Špindlerově Mlýnu-Bedřichově*, *Špindlerově Mlýnu-Svatém Petru*, *Podhůří-Vrchlabí*, *Království-Nemojově* a *Léčebna zrakových vad Dvůr Králové nad Labem (LZV)*, byla zařízeními, která od roku 1995 byla financována na základě odvedených výkonů prostřednictvím zdravotních pojišťoven. Přechodem financování *Dětské ozdravovny v Království-Nemojově* a *LZV ve Dvoře Králové nad Labem* na pojišťovenský systém došlo k podstatnému snížení zatížení rozpočtu OkÚ Trutnov, a to o zhruba 56 % rozpočtu SOLOT (37 – 39 mil. Kč). Ostatní zařízení byla závislá na výši příspěvku od OkÚ Trutnov. Jejich tržby byly tvořeny především z pronájmů a poskytování služeb. Jednalo se o objemy, které se však podílely na krytí nákladů pouhými 9 %. *Dětský domov Dvůr Králové nad Labem* a *Kojenecký ústav* v Trutnově byla zařízeními nadregionálního významu a finančně zohledněna v územní vyrovnávací dotaci. LDN v Hostinném bylo regionálním a svým významem nezastupitelným jiným běžným zařízením na okrese Trutnov. RIAPS byl zřízen 1. ledna 1993 jako součást soustavy zdravotnických zařízení primární zdravotnické péče. Plnil funkci specializovaného ambulantního

¹⁰⁸ Na základě čl. XLV z. č. 320/2002 Sb. o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů se státní okresní archivy staly vnitřními organizačními jednotkami státních oblastních archivů.

¹⁰⁹ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 95, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosty OkÚ, *Organizační řád*, 2002.

zařízení, které poskytovalo krizovou intervenci a následnou psychiatrickou a psychosociální pomoc občanům z regionu Trutnovska.¹¹⁰

4.6 Státní okresní archiv v Trutnově

SOkA Trutnov byl jako odborné zařízení součástí organizační složky OkÚ Trutnov přímo řízený kanceláří přednosty. Činnost archivu vůči okresnímu úřadu byla upravována *zákonem o archivnictví č. 97/1974 Sb.*, resp. jeho *novely č. 343/1992 Sb.* a dalšími prováděcími předpisy.¹¹¹ Archiv metodicky spolupracoval se Státním oblastním archivem v Zámrsku (dále SOA Zámorsk) a Sekcí archivní správy ministerstva vnitra ČR, jíž byl odborně řízen.

Ve své zákonem dané kompetenci SOkA Trutnov dohlížel nad prací s písemnostmi vzniklými z činnosti obecních úřadů (nejen na úseku přenesené působnosti). Jeho kontrolní činnost upravoval *Metodický pokyn ke kontrolní činnosti* vydaným přednostou OkÚ Trutnov. Zároveň poskytoval metodickou pomoc pracovníkům spisoven v celém okrese Trutnov (obecním a městským úřadům, soukromým firmám, školám, atd.), včetně školení. Do náplně jeho činností patřilo uchovávání, evidence, pořádání a inventarizace archiválií, posuzování a schvalování skartací organizací a úřadům; vyřizování žádostí organizací, úřadům, občanům (v otázkách restitucí, občanství, výpisů, rešerší, badatelských dotazů, atd.). Zároveň poskytoval odbornou pomoc při návrzích městských a obecních znaků, zabezpečování meziarchivní výpůjční služby včetně restaurátorských a konzervátorských prací na archiváliích, vyhotovování kopií archiválií a zabezpečování velkoplošných reprodukcí archiválií. Poskytoval metodickou pomoc badatelům z řad veřejnosti při studiu v archivu.

SOkA Trutnov vznikl v roce 1960 sloučením tří, do té doby samostatných okresních archivů v Trutnově, Dvoře Králové nad Labem a Vrchlabí. Základnu jeho fondů tvoří městské písemnosti, registratury městských a okresních úřadů, podniků, cechů, škol, far a dalších institucí.

Postupem času však prostorové podmínky archivu nedostačovaly, proto byly zahájeny v listopadu 1986 přípravné práce na výstavbu nové archivní budovy. Samotná stavba byla zahájena v roce 1988 zrekonstruováním bývalého objektu

¹¹⁰ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 177, inv. č. 580, sign. 103/2, Kancelář přednosty OkÚ, *Zápisy z jednání okresních shromáždění, vč. podkladů*, 1996.

¹¹¹ Zákon o archivnictví č. 343/1992 Sb. v ustanovení odstavce § 18a nově definoval okresní archivy jako státní okresní archivy.

městské elektrárny v Komenského ulici v Trutnově s datem ukončení 30. září 1992. Práce probíhaly postupně dle finančních možností okresního úřadu a dříve ONV. V posledních dvou letech výstavby se finančně podílel částkou 2 miliony Kčs i Okresní soud v Trutnově. Celková částka na rekonstrukci budovy činila ve výsledku cca 12 milionů Kčs. Nová budova umožnila tak soustředit archiválie ze všech dosavadních pracovišť: Trutnov – Babí, Trutnov – kasárna, Dvůr Králové nad Labem a Vrchlabí – Podhůří.¹¹² Stěhování archivu bylo velmi složitou záležitostí, zejména s ohledem na fakt, že archiválie v depozitáři ve Dvoře Králové nad Labem byly uchovávány ve zcela havarijních podmínkách. Byla zde odpojena elektřina, sociální zařízení nefungovalo a celou situaci komplikovala vysoká prašnost a existence rozsáhlých plísní, jimiž byly archiválie zasaženy. Náklady na přemístění statisíců archiválií z těchto depozitářů se vyšplhaly zhruba na 350 tis. Kčs.¹¹³

V průběhu devadesátých let však bylo zřejmé, že tehdy provedené stavební práce nemohou vyřešit problémy archivu narůstající s další jeho činností. Nedostatečnou se ukázala jeho kapacita, jež se projevila zejména při přebírání většího množství archiválií od původců, u nichž v minulosti nebyla řádně prováděna předarchivní péče. Nová budova nemohla do budoucna poskytovat dostatek provozních a hlavně depozitních prostor. Chyběly pořádací místnosti, badatelsna archivu byla rovněž nedostatečná. Požadavkům na řádný provoz archivu nevyhovovaly ani komunikační vazby uvnitř budovy. Ředitel archivu Roman Reil proto zpracoval rozbor této situace „*Přístavba SOkA Trutnov – podkladová zpráva pro jednání o přístavbě*“ z 18. srpna 1997, na jehož podkladě OkÚ Trutnov rozhodl o zahájení prací ve dvou fázích. Počínaje zářím roku 1998 započala první fáze, přístavba mansardového patra, která měla tento problém vyřešit. Kolaudací dne 18. 11. 1999 byly práce dokončeny. Vzhledem k nedostatku financí nedošlo na druhou fázi přístavby, která počítala s výstavbou depotního bloku pro cca 4 tis. bm archiválií. Celkem bylo na přístavbě první fáze budovy archivu v letech 1998–1999 proinvestováno cca 14,9 milionu Kč, z toho jen v roce 1999 cca 7,6 milionu Kč. Veškeré prostředky na přístavbu archivu použil OkÚ Trutnov z vlastních zdrojů. Po zjištění, že nebudou prostředky na druhou fázi přístavby budovy, bylo rozhodnuto

¹¹² SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990 – 2002 (2003), kt. 545, inv. č. 1821, sign. 610, *Činnost SOkA Trutnov*, 1992.

¹¹³ Tamtéž, kt. 3, inv. č. 77, sign. 51, Kancelář přednosta OkÚ, *Písemnosti přednosta*, 1992.

vyvolat jednání o možném pronájmu vhodných nebytových skladových prostor, nejlépe ve městě Trutnově.¹¹⁴

S ohledem na tuto skutečnost vyhlásil ke dni 20. února 2001 přednosta Okresního úřadu v Trutnově Ing. Vladimír Klímko, CSc. obchodní veřejnou soutěž na pronájem vhodných prostor pro potřeby SOkA Trutnov.¹¹⁵ Do soutěže, již se stala vítězem, se jako jediná přihlásila firma PRATR, a. s. s nabídkou odpovídajících prostor bývalých továrních hal likvidované firmy KARA v Trutnově – Poříčí.¹¹⁶ Je tedy zřejmé, že OkÚ Trutnov vytvářel velmi dobré podmínky pro práci svého odborného zařízení, připravoval zlepšení jeho prostorové situace a soustavně plnil požadavky archivu na materiální zabezpečení jeho činnosti.

Jak již jsem se v předchozí podkapitole zmínil, v souvislosti s vynětím SOkA Trutnov jako vnitřní organizační jednotky OkÚ Trutnov a jejím přechodem pod SOA Zámorsk, mělo za následek snížení limitu počtu zaměstnanců OkÚ Trutnov o 12 osob a limitu objemu prostředků na jejich platy ve výši 917 tis. Kč. Tato úprava korespondovala s *usnesením vlády ČR č. 695, o zabezpečení přechodu zaměstnanců, movitého majetku a přerozdělení finančních prostředků na jiné subjekty v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů*, ze dne 26. června 2002.¹¹⁷

Ke dni 2. 9. 1992 přednosta okresního úřadu jmenoval ředitelem SOkA Trutnov PhDr. Miroslava Maradu, jenž byl pověřen jeho vedením od 1. března 1992. Do té doby Okresní archiv Trutnov vedla Věra Vaňková, odvolaná na vlastní žádost z funkce ředitelky Okresního archivu v Trutnově. K 16. říjnu 1993 byl do funkce ředitele SOkA Trutnov přednostou OkÚ Trutnov Ing. Vlastimilem Šubrtem jmenován bývalý archivář s. p. Texlen Trutnov Roman Reil, který svůj post zastává do současnosti (květen 2015).¹¹⁸

¹¹⁴ Výroční zpráva SOkA v Trutnově za rok 1999 [online]. 15. 5. 2006. [cit. 28. 3. 2015]. Dostupné z: <http://soka-tu.mstu.cz/>

¹¹⁵ Ve smyslu z. č. 199/1994 Sb.

¹¹⁶ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990 – 2002 (2003), kt. 545, inv. č. 1821, sign. 610, *Činnost SOkA Trutnov*, 2001.

¹¹⁷ Tamtéž, kt. 189, inv. č. 607, sign. 119/1, kt. č. 189, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační struktura zaměstnanců*, 2002.

¹¹⁸ Tamtéž, kt. 545, inv. č. 1821, sign. 610, *Činnost SOkA Trutnov*, 1992 – 1993.

5. Okresní shromáždění

Okresní shromáždění byly nepřímou volenými zastupitelské sbory v okresech České republiky v letech 1990–2000, tvořené vybranými zástupci obecních zastupitelstev. Zavedl je zákon ČNR č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a některých dalších opatřeních s tím souvisejících.

5.1 Procesní záležitosti

V územním obvodu okresního úřadu se do 60 dnů od voleb do zastupitelstev v obcích volilo okresní shromáždění (dále shromáždění). Počet členů shromáždění stanovil okresní úřad do 10 dnů od voleb se zřetelem na počet obcí a počet obyvatel v okrese tak, aby shromáždění mělo nejméně 40 členů, nejvýše však 70 členů.

Členové shromáždění byli voleni tajným hlasováním obecními zastupitelstvy. Počet volených členů v každé obci, stanovil okresní úřad na základě směrného čísla.

Směrné číslo se určilo tak, že celkový počet obyvatel okresu se dělil celkovým počtem členů shromáždění. Pro stanovení počtu obyvatel byl rozhodující vždy stav k 1. lednu v roce, v němž se konaly volby do zastupitelstev v obcích.

Okresní úřad určil pro každou obec tolik členů shromáždění, kolikrát bylo směrné číslo obsaženo v počtu obyvatel obce. Obce s nižším počtem obyvatel, než bylo směrné číslo, volily na základě stanovení okresního úřadu společného člena shromáždění.

Byl-li stanoven při tomto postupu nižší než okresním úřadem určený celkový počet členů shromáždění, zvýšil se počet členů shromáždění v obcích s nejvyššími zůstatky dělení počtu obyvatel obce směrným číslem o dalšího člena shromáždění.

Shromáždění schvalovalo na návrh přednosty rozdělení dotací do rozpočtu obcí. Nemohlo přitom měnit výši náhrady nákladů, které obcím vznikly v souvislosti s výkonem přenesené působnosti, stanovené podle zvláštního zákona okresním úřadem, zároveň schvalovalo a kontrolovalo rozpočet okresního úřadu a schvalovalo jeho závěrečný účet; přitom nemohlo měnit objemy prostředků stanovené MVČR na výkon státní správy okresním úřadem, mohlo však přednostu zmocnit k provádění změn v rozpočtu okresního úřadu. V rozsahu své pravomoci mohlo ukládat přednostovi úkoly a ten zabezpečoval jejich plnění.

Shromáždění se scházelo zpravidla čtyřikrát ročně v termínu určeném přednostou. Přednosta byl povinen svolat shromáždění do 14 dnů, požádala-li o to písemně alespoň jedna pětina členů shromáždění. Přípravu, organizační a technické zabezpečení shromáždění zajišťovala kancelář přednosta v součinnosti s referáty podle pokynů přednosta, s tím, že on sám stanovil místo, čas a program jednání. Jednání byla neveřejná, přednosta stanovil, kdo mohl být na jednání přizván. Zpravidla se jednání účastnili vedoucí referátů okresního úřadu a zástupci tisku. Jednání řídil předseda zvolený pro každé jednotlivé zasedání. Funkce se ujal po skončení jednání, na němž byl zvolen. Veřejnou volbu předsedy řídil přednosta a návrh mohl předložit každý člen shromáždění. Pracovní předsednictvo zasedání bylo tvořeno ze zvoleného předsedy, přednosta a jeho zástupce. V zahajovací části jednání konstatoval přednosta počet přítomných členů shromáždění a určil zapisovatele. Nesešel-li se dostatečný počet členů nebo v průběhu jednání klesl pod nadpoloviční většinu, musel přednosta svolat shromáždění do čtrnácti dnů znovu k projednání téhož nebo zbývajících pořadů.

Odporovalo-li usnesení shromáždění zákonu, jinému právnímu předpisu nebo usnesení vlády, přednosta zpravidla pozastavil jeho výkon a předložil jej do 30 dnů od jeho pozastavení prostřednictvím MVČR vládě k rozhodnutí.¹¹⁹

Průběh schůze shromáždění se řídil jednacími řádem, který upravoval přípravu, obsah jednání, způsob usnášení a náležitosti rozhodování shromáždění, způsob kontroly plnění jeho usnesení a zabezpečení úkolů.

Na základě jednacího řádu vykonávalo svou působnost a plnilo své funkce podle zákona o okresních úřadech.

Předkladatel odpovídal za to, že jím předkládaný podklad je v souladu se zákony nebo obecně závaznými předpisy, usneseními vlády a dále se schváleným rozpočtem okresního úřadu a schváleným rozdělením dotací na jednotlivé obce okresu, pokud je nenavrhoval změnit. Iniciativní návrhy členů shromáždění se předkládaly buď ústně přímo na jednání, nebo písemně ve stejném termínu jako ostatní návrhy. Podklady pro jednání shromáždění předkládal vedoucí referátu, který za ně odpovídal přednostovi okresního úřadu. Podklady projednával přednosta okresního úřadu ve

¹¹⁹ Zákon ČNR, kterým se mění a doplňuje zákon ČNR č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění zákona ČNR č. 266/1991 Sb. a zákona ČNR č. 542/1991 Sb.

svém kolegiu v takovém termínu, aby je mohl nejpozději 10 dnů před jednáním členům shromáždění a starostům měst a obcí okresu doručit.

Pracovní předsednictvo se radilo o sporných otázkách, jež se během jednání vyskytly, a posoudilo záměr, který přednesl předsedající.

Do rozpravy se přihlašovali členové a ostatní účastníci jednání písemně nebo zvednutím ruky v průběhu jednání. Předsedající uděloval slovo především členům, ostatním dle časových možností a návrh na ukončení rozpravy mohl podat pouze člen. O tomto návrhu se hlasovalo bez rozpravy. Neúčast na jednání shromáždění omlouvali členové zpravidla písemně předem přednostovi. Předčasný odchod z jednání omlouvali předsedajícímu.

Usnesení shromáždění muselo obsahově odpovídat cílům sledovaným projednáváním dané problematiky a výsledkům jednání, závěry, opatření a způsob kontroly musely být v usnesení formulovány stručně a s termíny pro jejich realizaci. O návrhu usnesení dával předsedající hlasovat. Z výsledku hlasování muselo být zřejmé, kdo byl pro návrh, kdo byl proti a kdo se hlasování zdržel. Člen shromáždění měl právo na zaprotokolování svého odchylného stanoviska, jestliže o to požádal.

Usnesení bylo přijato, pokud pro návrh hlasovala nadpoloviční většina členů shromáždění. Podepisovali jej předsedající a přednosta, v případě jeho nepřítomnosti zástupce přednosta.

Zápis z jednání shromáždění (obsahující kdo předsedal, kolik členů bylo přítomno, které věci nebo návrhy byly projednány, kdo vystupoval v rozpravě a stručný obsah jeho vystoupení, zejména pokud navrhoval změny v podkladech a změny usnesení) vyhotovovala kancelář přednosta a vedla evidenci usnesení, soustřeďovala zprávy o jeho plnění a podle pokynů přednosta zpracovávala souhrnné zprávy. Zápis musel být podepsán předsedajícím, přednostou a zapisovatelem. Spolu s usnesením shromáždění byl zaslán nejpozději do pěti pracovních dní po zasedání členům shromáždění, starostům měst a obcí okresu. Členové shromáždění seznamovali s usnesením obecní rady, popř. starosty obcí, které je volily do shromáždění, vysvětlovali jim jejich obsah a získávali je pro plnění usnesení. Kontrolovali jeho plnění a účinnost. Své poznatky předávali přednostovi nebo na zasedání shromáždění. Přednosta předkládal příštímu řádnému zasedání shromáždění zprávu o plnění usnesení.

Součástí originálu zápisu byla prezenční listina. Pro sdělovací prostředky vydával zprávu zástupce přednosty. Změny, doplňky nebo vydání nového jednacího řádu schvalovalo shromáždění.¹²⁰

5.2 Zasedání okresních shromáždění na OkÚ Trutnov

První ustavující zasedání shromáždění se konalo 13. února 1991 ve velké zasedací místnosti okresního úřadu. Zúčastnilo se jej 62 členů (88,6%), 11 vedoucích referátů, vedoucí oddělení informatiky a výpočetních systémů OkÚ a zástupci tisku. Na programu jednání byla nejprve volba návrhové komise, informace Ing. Vlastimila Šubrtu o organizační výstavbě okresního úřadu, kdy seznámil přítomné s organizační výstavbou OkÚ Trutnov a vedoucími referátů, které do funkcí jmenoval na základě výsledků náročných konkurzních řízení. Přednosta rovněž zdůraznil, že obce jsou orgány samosprávy. Dalšími body jednání byly rozpočet okresního úřadu a rozdělení dotací na jednotlivé obce okresu Trutnov, jež byly členy shromáždění schváleny. Přednosta představil organizace a zařízení přímo řízené referáty OkÚ Trutnov. Zároveň připomněl, že z okresního úřadu byli delimitováni pracovníci a prostředky pro Úřad práce a Okresní správu sociálního zabezpečení.¹²¹

Pořadí shromáždění se řídilo volebním obdobím do zastupitelstev obcí. To znamená, že pokud se konaly volby v listopadu roku 1994, mělo následující shromáždění 28. února 1995 pořadové číslo 1. V předchozím volebním období (1. svobodné komunální volby se konaly v listopadu 1990) se shromáždění sešlo celkem desetkrát. Na programu jednání byla volba členů *Správní a Dozorčí rady Všeobecné zdravotní pojišťovny (dále VZP)* na úrovni okresu, návrh rozpočtu OkÚ Trutnov a rozdělení dotací do rozpočtu měst a obcí okresu Trutnov na rok 1995. Předložený materiál k volbě členů *Správní a Dozorčí rady VZP* uvedl vedoucí kanceláře přednosty Mgr. Vladimír Vomáčka, který připravil návrh členů dle podkladů městských úřadů okresu Trutnov. Jednání shromáždění se zúčastnilo 48 členů z celkových 55, dále 11 vedoucích referátů, z toho 1 v zastoupení a hosté. Návrh rozpočtu OkÚ Trutnov na rok 1995 byl stanoven dotací ze státního rozpočtu v celkové částce 178,1 mil. Kč. V této částce byly zahrnuty účelové dotace na domy

¹²⁰ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 177, inv. č. 577, sign. 103/2, Kancelář přednosty OkÚ, *Zápisy z jednání okresních shromáždění, vč. podkladů*, 1996.

¹²¹ Tamtéž, kt. 16, inv. č. 120, sign. 102/2, Kancelář přednosty OkÚ, *Zápisy z jednání okresních shromáždění, včetně podkladů*, 1991.

s pečovatelskou službou, sociální dávky, dotace na výkon státní správy, školství, ústavy sociální péče, domovy důchodců, vybraná zdravotnická zařízení (kojenecké ústavy, dětské domovy), komplexní bytovou výstavbu a hasičské záchranné sbory a ozdravná protiradonová opatření. Tyto prostředky byly ze státního rozpočtu postupně uvolňovány v průběhu roku 1995. Celkové příjmy v návrhu rozpočtu OkÚ Trutnov byly stanoveny částkou 242 187 tis. Kč, tedy o 21 208 tis. Kč méně než v rozpočtu na rok 1994. Výdaje návrhu rozpočtu OkÚ Trutnov s ohledem na pokles příjmů proti roku 1994 byly stanoveny s maximální hospodárností. Zajišťovaly financování provozu zařízení, k nimž byl OkÚ Trutnov zřizovatelem. Značná rizika byla spojena s finančním zabezpečením provozu *Sdružení ozdravoven a léčeben okresu Trutnov*, kde financování dětských ozdravoven, které v roce 1995 zajišťovala VZP, se potýkalo s problémy na začátku roku, kdy platby probíhaly se šestitýdenním zpožděním (tedy až po skončení ozdravných turnusů). V oblasti investičních výdajů rozpočtových a příspěvkových organizací návrh rozpočtu počítal pouze s jedinou stavební investicí, a to dokončením rekonstrukce *Ústavu sociální péče v Hajnici* v částce 5,1 mil. Kč. Věcné výdaje na správu OkÚ Trutnov byly do návrhu rozpočtu zařazeny částkou o 8 mil. Kč nižší, než byl stanovený limit MVČR. Zároveň se počítalo s rezervou na řešení havarijních případů, zejména oprav a rekonstrukcí, v částce 9 mil. Kč. Návrh na rozdělení dotací do rozpočtů měst a obcí na rok 1995 počítal s dotacemi na výkon státní správy tak, aby respektovaly finanční normativy stanovené zákonem o státním rozpočtu. Účelové dotace na výplatu dávek sociálního zabezpečení byly odvozeny od roku 1994. V rozpočtu OkÚ Trutnov bylo počítáno s rezervou těchto prostředků pro případ zvýšených potřeb některých měst v roce 1995. Investiční příspěvky z rozpočtu OkÚ Trutnov byly výhradně určeny především na dokončení vodohospodářských akcí zahájených v předchozích letech a na dostavbu ZŠ v Mostku s tím, že obec se musela podílet s částkou okolo 1,5 mil. Kč. Zároveň bylo počítáno s 10,3 mil. Kč na dostavbu ZŠ *Strž* ve Dvoře Králové nad Labem a na dostavbu *Domu s pečovatelskou službou* v Úpici v částce 11,8 mil. Kč. Návrh rozdělení celkových dotací pro tři největší města v okrese počítal pro samotné okresní město Trutnov s 32 644 obyvateli s prostředky ve výši 25 120 700 Kč, Dvora Králové nad Labem s 17 048 obyvateli ve výši 23 238 000 Kč a Vrchlabí s 13 490 obyvateli ve výši 8 459 900 Kč. Jako protipól těmto sumám stála obec Litíč s 89 obyvateli na Královédvorskú, která se musela spokojit s dotací „pouhých“ 4 800 Kč. Z toho 800 Kč na výkon státní správy a 4 tis. Kč na výplatu sociálních dávek.

Shromáždění zároveň schválilo částku ve výši 2 mil. Kč ke zkvalitnění dopravní obslužnosti na okrese, a to pro města Trutnov a Vrchlabí v souvislosti s dopravou pracujících a žáků.¹²²

Výsledky skutečného hospodaření OkÚ Trutnov za rok 1995 byly schváleny na čtvrtém zasedání shromáždění 17. září 1996 s tím, že celkové příjmy za okres celkem vykázaly přebytek ve výši 137 579 tis. Kč a činily tak 1 607 944 tis. Kč a ve výdajích 1 470 365 tis. Kč. Hospodaření měst a obcí okresu Trutnov skončilo rovněž přebytkem ve výši 108 883 tis. Kč, přičemž celkové příjmy činily 1 277 330 tis. Kč a celkové výdaje 1 168 447 tis. Kč. Ve fondu rezerv a rozvoje zůstalo 83 712 tis. Kč. Schodkem skončilo hospodaření obcí Dolní Kalná, Horní Maršov, Kuks a Malé Svatoňovice a měst Dvora Králové nad Labem, Pece pod Sněžkou, Svobody nad Úpou, Úpice a Vrchlabí. Hospodaření OkÚ Trutnov vykázalo za rok 1995 celkové příjmy 330 614 tis. Kč a výdaje v objemu 301 918 tis. Kč, tedy přebytek ve výši 28 696 tis. Kč.¹²³

V souvislosti se *zákonem č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech* byla s účinností od 1. ledna 2001 ukončena činnost okresních shromáždění. Poslední shromáždění zástupců obcí trutnovského okresu se konalo 5. října 2000. Na programu jednání byla problematika řešení povodňových škod z 9. března 2000, na což Vláda ČR podle slov přednosty OkÚ Trutnov Ing. Vladimíra Klímka, CSc. doposud neuvolnila prostředky na jejich odstraňování. OkÚ Trutnov proto požádal Ministerstvo financí ČR o uvolnění finančních prostředků z fondu rezerv a rozvoje OkÚ Trutnov ve výši 2 mil. Kč. Tuto částku muselo předem shromáždění odsouhlasit, což se také stalo. Pro návrh hlasovalo všech 31 přítomných členů z 55. Rozdělení prostředků navrhl komise na obnovu povodňových škod s tím, že vzhledem k omezeným možnostem se prostředky vyčlenily pouze na opravu nejvíce poškozených objektů vlivem sesuvů v Lánově – ve výši 700 tis. Kč a Rudníku – ve výši 300 tis. Kč. Zbytek uvolněných peněz ve výši 1 mil. Kč byl použit na opravu místních komunikací ve Dvoře Králové nad Labem, Hostinném, Kuksu, Lánově, Rudníku, Trutnově a Vrchlabí.¹²⁴

¹²² SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt.177, inv. č. 579, sign. 103/2, Kancelář přednosty OkÚ, *Zápisy z jednání okresních shromáždění, včetně podkladů*, 1995.

¹²³ Tamtéž, kt.177, inv. č. 580, sign. 103/2, Kancelář přednosty OkÚ, *Zápisy z jednání okresních shromáždění, vč. podkladů*, 1996.

¹²⁴ Tamtéž, kt.178, inv. č. 584, sign. 103/2, Kancelář přednosty OkÚ, *Zápisy z jednání okresních shromáždění, vč. podkladů*, 2000.

6. Prezentace OkÚ Trutnov na veřejnosti

OkÚ Trutnov se řídil ustanoveními zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého byly státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce, povinnými subjekty poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti.

K informování občanů využíval OkÚ Trutnov více forem. „Základem byly internetové stránky, které tvořily součást jeho celkové politiky. Obsahovaly více informačních bloků zaměřených přímo na náplň práce OkÚ Trutnov a jeho jednotlivých referátů. Na internetu se tak veřejnost mohla seznámit s Kodexem etiky pracovníků OkÚ Trutnov, plánem kontrol na obecních úřadech, katalogem investičních možností a potřeb měst a obcí okresu, katalogem ubytovacích možností na okrese, školskými institucemi, statistikou sociální sféry, koncepcí protidrogové politiky, civilní službou, obecnými informacemi o okrese, odkazy na další orgány veřejné správy a různými zajímavostmi. K problematice aktuálnosti a úplnosti údajů umístěných na internetových stránkách se pravidelně konaly pracovní schůzky Internetové rady. Na každém referátu byl určen kontaktní pracovník, který zodpovídal za obsahovou náplň údajů uvedených na síti. Potřebám občanů sloužily rovněž 2 informační kiosky umístěné ve vstupní části budovy OkÚ Trutnov. Na jednom byly umístěny internetové stránky úřadu a na druhém informace z oblasti státní sociální podpory. Po celých 24 hodin byla přístupná i úřední deska.“¹²⁵ Důležitou roli sehrál internet i v průběhu reformy veřejné správy související se zánikem okresních úřadů, kdy byly kladeny velké nároky zejména na aktuálnost všech informací.

6.1 Spolupráce OkÚ Trutnov se zahraničím

OkÚ Trutnov byl aktivním i na poli mezinárodní spolupráce, zejména s francouzským departementem l'Oise. Od 1. prosince 1992 byla ve francouzském departementu l'Oise na oficiální přátelské návštěvě delegace zástupců okresu

¹²⁵ PhDr. Hynek Beneš, bývalý tiskový mluvčí OkÚ Trutnov 1997-2002, rozhovor ze dne 19. března 2015, v držení autora.

Trutnov pod vedením přednosty OkÚ Trutnov Ing. Vlastimila Šubrta. Úkolem delegace bylo navázání prvních kontaktů pro budoucí možnou spolupráci v rámci smlouvy o partnerství, uzavřené 24. listopadu v Trutnově. Mimo jiné se hovořilo o již existující spolupráci s firmou Texlen v Trutnově a možnostech jejího rozšíření i formou kapitálové účasti. Zástupci trutnovské delegace prostřednictvím vedoucího referátu životního prostředí Ing. Jána Mihalečka dohodli rovněž spolupráci s výzkumnou institucí INERIS ve Verneuil-en-Halatte, jež se zabývala zkoumáním škodlivého dopadu průmyslové činnosti na životní prostředí. Ing. Ján Mihalečko informoval o problémech ochrany životního prostředí v okrese Trutnov a podařilo se mu dohodnout možnou spolupráci se společností INERIS při zlepšování stavu životního prostředí Trutnovska v souvislosti s celoevropským programem PHARE. Jednalo se i o způsobech využití turistických, sportovních a léčebných možností, které skýtá okres Trutnov.¹²⁶ Následně se naše delegace, v čele s přednostou Ing. Vlastimilem Šubrtem, 7. prosince 1992 sešla s představiteli Generální rady departementu l'Oise, a to v překrásné, historicky zachovalé obci Gerberoi - en - Rose. Jednalo se o možnostech budoucí spolupráce z oblasti sportu, kultury, hospodářství, školství, turistického ruchu a dalších. Francouzská televize posléze s přednostou OkÚ Trutnov natočila interview. Podepsání partnerské smlouvy předcházela krátká tisková konference. Smlouvu za účasti poslanců Generální rady departementu l'Oise, čestných hostů a vicekonzula Československa podepsali prezident Generální rady a poslanec Jean Francois Mansel a přednosta OkÚ Trutnov Ing. Vlastimil Šubrt. Po krátkých projevech obou, výměně darů a hymnách se všichni zúčastnění odebrali na slavnostní večeři. V textu smlouvy o partnerství mezi departementem l'Oise a okresem Trutnov doslovně stálo: *„Ve snaze přispět k posílení francouzsko-československého přátelství, jakož i vedení snahou podporovat jednotu evropského kontinentu Departement Oise a Okres Trutnov se slavnostně prohlašují za partnery. Přejíce si, aby se na partnerských vztazích podílelo všechno obyvatelstvo, budou se smluvní partneři snažit podporovat výměnu a spolupráci ve všech oblastech, které jsou předmětem veřejného zájmu, se zvláštním zřetelem na oblasti kultury, sportu, ekonomiky a turistiky. V rámci partnerství se zavazují věnovat obzvláštní pozornost výměnám mládeže, neboť jsou si vědomi i toho, že je to právě mládež, která může tomuto spojení zajistit budoucnost. Volení*

¹²⁶ Ing. Ján Mihalečko se dohodl se zahraničím. In: Krkonošské noviny. Deník pro Trutnovsko a Semilsko, 1992, roč. 1, č. 6, s. 7.

*představitelé okresu Trutnov a departementu Oise se budou snažit svými akcemi a v rámci svých možností přispívat k tomu, aby se uzavřené partnerství rozvíjelo a udržovalo.*¹²⁷

OkÚ Trutnov byl ve svém územním obvodu koordinátorem projektu *Ouverture*, který byl zahájen v listopadu roku 1993. Jednalo se o projekt ze strany Evropského společenství (dále ES) určený postkomunistickým zemím v oblastech rozvoje cestovního ruchu, průmyslu a předávání zkušeností z oblasti útlumu hornické činnosti. Zejména poslední jmenovaná oblast byla pojitkem spolupráce mezi OkÚ Trutnov a zahraničními partnery z německého Heinsbergu a holandského jižního Limburku, s cílem získat zkušenosti z útlumu těžby v černouhelných revírech. V dubnu 1994 odjela delegace zástupců OkÚ Trutnov a MěÚ Trutnov na návštěvu těchto dotčených míst, kde se probírala spolupráce v této oblasti. Stranou nezůstala ani další témata související s ekologií krajiny, rozvojem cestovního ruchu a podnikatelských aktivit vzhledem k blízkosti Krkonoš, Broumova a v neposlední řadě i polských hranic. Závěrečná konference k projektu se konala ve Špindlerově Mlýně na konci listopadu 1995. Výsledkem bylo pokračování spolupráce na sanaci hald zbylých po hornické činnosti a možné využití těchto ploch ke zřízení naučných stezek s hornickou tematikou.¹²⁸

Nevládní a nevýdělečná organizace *Ouverture* vznikla v roce 1991 z iniciativy ES a čtyř západoevropských regionů Strathclyde (Velká Británie), Piemonte (Itálie), Asturias (Španělsko) a Saarbrücken (Německo). Posláním organizace bylo zprostředkovávat a rozvíjet spolupráci mezi regiony a městy ES a střední a východní Evropy, podporovat výměnu znalostí a pracovníků, rozvoj obchodu a rozšiřování trhu. Šíření informací o svých projektech z oblasti regionální správy a ekonomického rozvoje zabezpečovala formou seminářů, propagačních materiálů a publikování ve veřejných sdělovacích prostředcích a odborném tisku.¹²⁹

¹²⁷ *Vítáme posly dobrých zpráv.* In: Krkonošské noviny. Deník pro Trutnovsko a Semilsko, 1992, roč. 1, č. 9, s. 7.

¹²⁸ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 334, inv. č. 1080, sign. 307, Referát regionálního rozvoje, *Program Ouverture*, 1993-1995.

¹²⁹ Tamtéž, kt. 69, inv. č. 341, sign. 309, Referát regionálního rozvoje, *Koncepce rozvoje – program Ouverture*, 1992.

7. Spisová a archivní služba OkÚ v Trutnově

Spisovou službou ve vztahu k OkÚ Trutnov se rozumělo zajišťování úkonů spojených s příjmem, oběhem, odesíláním, ukládáním a vyřazováním písemností. Písemnostmi se za účelem instrukce přednosta považovaly všechny písemnosti zvukové, obrazové a jiné záznamy¹³⁰

Součinnost okresního úřadu s okresním archivem byla dána *zákonem ČNR č. 97/1974 Sb., o archivnictví, ve znění zákona ČNR č. 343/1992 Sb.*

Předávání písemností z okresního úřadu do okresního archivu probíhalo na základě předávacího protokolu. Pracovníci SOkA Trutnov prováděli odborné posuzování písemností a spisů vzešlých z činností referátů, u nichž uplynula skartační lhůta. Samotná spisová služba okresního úřadu se řídila Instrukcí MVČR ze dne 25. května 1992 o spisové službě pro orgány státní správy. Povinností okresního úřadu bylo mít spisový řád, v němž měl rozpracovaná ustanovení Instrukce MVČR s ohledem na své podmínky. Pro spisovou službu okresního úřadu vydal přednosta spisový řád s platností od 1. ledna 1993. Metodickou a kontrolní činnost nad spisovou službou vykonávala kancelář přednosta, jež přednostu každoročně informovala o jejím stavu a předkládala opatření k jejímu zkvalitnění. Za spisovou službu v jednotlivých útvech okresního úřadu odpovídali jejich vedoucí, kteří měsíčně zjišťovali podle podacího deníku stav vyřizování písemností a přijímali potřebná opatření.

U organizací a zařízení řízených okresním úřadem se spisová služba řídila jejich vlastními spisovými řády¹³¹. Referáty měly povinnost spisový řád důsledně dodržovat. Základní evidenční pomůckou spisové služby okresního úřadu byly doručovací knížky a podací deníky. Pro přednostu, kancelář přednosta a každý referát vedla podatelna OkÚ Trutnov doručovací knihu, do které zapisovala došlé písemnosti s vyznačením kdy a od koho písemnost došla. Pracovníci uvedených útvarů pověřeni k tomu vedoucím, potvrzovali převzetí písemností svým podpisem a datem převzetí. Kopie pověření byly uloženy na podatelně. Jiným pracovníkům nesměly být písemnosti vydány.

Příjem písemností se zapisoval do podacích deníků (převzatých přes doručovací knížku), taktéž i písemnosti vzniklé z vlastní činnosti útvaru. Zápis

¹³⁰ Dle spisového řádu OkÚ Trutnov, platného od roku 1993, lze za „jiné záznamy“ považovat např. faxy nebo výstupy výpočetní techniky.

¹³¹ Vydanými v souladu s Instrukcí MVČR ze dne 25. 5. 1992 čj. VSC/1 – 793/92, o spisové službě.

obsahoval údaje o tom, od koho písemnost došla, popř. že šlo o písemnost vlastní, její stručný obsah a pohyb, kým a kdy byla vyřízena, komu bylo vyřízení zasláno a pod jakým spisovým znakem byla písemnost uložena. Písemnosti se číslovaly v řadách začínajících počátkem kalendářního roku číslem 1. Pokud se při zapisování do podacího deníku používaly různé zkratky (rozlišující, o který úsek činnosti se jednalo), musel být seznam zkratek s vysvětlením jejich významu uveden v podacím deníku. Zápisy v doručovacích knížkách a podacích denících musely být vedeny trvalým způsobem a čitelně, chybné zápisy se škrty tak, aby byly čitelné. Oprava se opatřila datem a podpisem toho, kdo opravu provedl.

Písemnosti od pošty, orgánů a organizací a od občanů se přijímaly pouze na podatelně OkÚ Trutnov. Na požádání se příjem písemností potvrdil otiskem podacího razítka s uvedením data na kopií podání. Na každé písemnosti bylo vyznačeno datum doručení nebo vzniku písemnosti, číslo jednacím, určení zpracovatele a údaj o počtu příloh. U zásilek zaslaných doporučeně se uvádělo na písemnosti rovněž číslo doporučené zásilky. Jednacím číslem nebyly označovány ty písemnosti, pro které byly v útvech vedeny zvláštní evidence, propagační tiskoviny, katalogy, časopisy a obdobné zásilky. Vlastní písemnosti byly rovněž opatřovány číslem jednacím a manipulovalo se s nimi jako s ostatními písemnostmi.

Oběh písemností probíhal tím způsobem, že pověřený pracovník útvaru převzaté písemnosti rozřídil, zapsal do podacího deníku a přidělil číslo jednacím. Zkontroloval, zda souhlasil počet příloh. Dle pokynů vedoucího útvaru předal písemnosti příslušným zpracovatelům, popř. vedoucím oddělení. Jméno (zkratku) zpracovatele poznamenal do otisků podacího razítka a zapsal do podacího deníku. Obálka se ponechávala jako součást spisu. Vyřazení obálky bez skartačního řízení mohl vést zpracovatel jen v těchto případech: nebylo-li na samotné písemnosti datum nebo rozcházel-li se datum písemnosti s datem pošty na obálce; nebyla-li písemnost podepsána; mělo datum podání zásilky na poště právní význam (např. pro posouzení dodržení lhůt); bylo-li podací razítka otištěno na obálce; u zásilek doporučených a u zásilek zaslaných na doručenkou a u zásilek z ciziny.

Vyřizování písemností. Jestliže se zjistilo, že okresní úřad nebyl příslušný k vyřízení doručené písemnosti, tak ta se bezodkladně postoupila příslušnému místu a odesílatel se o tom vyznamenal. Odpověď na došlou písemnost se evidovala, vyřizovala a odesílala pod tímtež číslem jednacím, pod kterým byla písemnost evidována při doručení. Zpracovatel současně s vyřízením označoval písemnost

ukládacím znakem, skartačním znakem a skartační lhůtou, a to zpravidla na obalu spisu nebo titulní stránce. Veškeré písemnosti týkající se téže věci (podání, záznamy, stejnopis vyřízení, rozhodnutí ve správním řízení) tvořily spis. Pokud byly písemnosti vyřizovány telefonicky nebo osobním jednáním, učinil se o tom na písemnosti záznam a tento způsob vyřízení se vyznačil i v podacím deníku. Každý útvar vedl evidenci správních rozhodnutí pro účely přehledu, kontroly a hodnocení úrovně výkonu státní správy. Podrobnosti stanovila kancelář přednosta.

Úpravu, užívání razítek a podepisování písemností stanovoval *Organizační řád* OkÚ Trutnov. Rozhodnutí ve správním řízení muselo být opatřeno úředním razítkem a podepsáno s uvedením jména, příjmení a funkce oprávněné osoby. Pro užívání razítek se státním znakem platily zvláštní předpisy. Pokud měl útvar několik razítek stejného typu se stejným textem, rozlišovaly se evidenčními čísly.¹³² Evidenci razítek vedla kancelář přednosta. Všechna razítka s označením okresního úřadu musela být při opuštění pracoviště dobře zabezpečena. Při jejich ztrátě bylo nutné bezodkladně uvědomit kancelář přednosta, která vyrozuměla ministerstvo vnitra.

Odesílání písemností probíhalo přes podatelnu OkÚ Trutnov.¹³³ Písemnosti, u nichž bylo nutno ověřovat doručení, byly zasílány na doručenkou, která se po vrácení připojila ke spisu. Pro zasílání matričních a jiných dokladů do ciziny platil zvláštní předpis.

Ukládání písemností probíhalo tím způsobem, že u zpracovatele se ponechávaly pouze spisy z běžného roku a také písemnosti dosud nevyřízené. Ostatní se ukládaly do spisovny v archivních krabicích. Před uložením do spisovny se materiál uložil tak, aby byl úplný, přehledně uspořádaný a řádně označený údaji o tom, který útvar věc vyřizoval, čeho se spis týkal, ukládacím a skartačním znakem a skartační lhůtou. Pověřenými pracovníky jednotlivých útvarů vyhotovili přehledy na předepsaných tiskopisech a materiály předali každoročně v měsíci březnu spisovně. Písemnosti se ukládaly podle věcných hledisek uvedených ve spisovém a skartačním plánu, který byl nedílnou součástí Spisového řádu. Spisy týkající se správního řízení se ukládaly, pokud okresní úřad vyřizoval záležitost v I. stupni.

¹³² Dle spisového řádu OkÚ Trutnov, platného od roku 1993, muselo být při otisku razítka evidenční číslo dobře čitelné.

¹⁰⁴ Adresa musela být uvedena v souladu s § 11 vyhl. FMDS č. 78/1989 Sb., o právech a povinnostech pošty a jejich uživatelů (poštovní řád), ve znění vyhl. FMS č. 59/1991 Sb.

Vyřazování písemností probíhalo na základě spisových a skartačních znaků obsahujících hlavní znaky a podznaky, kterými byly označovány jednotlivé druhy písemností v členění podle hesel činnosti a skartační lhůty a znaky. Skartačními lhůtami byla myšlena doba, po kterou písemnosti zůstávaly po vyřízení uloženy ve spisovně. Počínaly běžet dnem 1. ledna roku následujícího po vyřízení písemnosti. Skartační lhůta mohla být se souhlasem SOkA Trutnov výjimečně prodloužena. Skartační znaky vyjadřovaly, jak mělo být po uplynutí skartačních lhůt s písemnostmi založeno: „A“ – po uplynutí lhůty převzal archiv, „S“ – po uplynutí lhůty mohly být na základě skartačního povolení vydaného archivem zničeny, „V“ – po uplynutí lhůty se posoudilo, které z nich převzal archiv a které mohly být skartovány. Skartační znaky a lhůty uvedené ve *Spisovém a skartačním plánu* OkÚ Trutnov byly závazné pouze v případě, že písemnost vznikla nebo byla vyřizována jeho útvary. Ostatní písemnosti nesly znak „S“.

7.1 Skartační řízení

Skartační řízení zajišťovaly pracovnice spisovny OkÚ Trutnov v roce následujícím po uplynutí skartačních lhůt. Skartačním návrhem se žádal SOkA Trutnov o odborné posouzení písemností. Ten buď udělil písemný souhlas ke zničení písemností, které neměly trvalou dokumentární hodnotu, nebo se spisovnou dohodl termín a způsob převzetí písemností.

O skartačním řízení se sepisoval protokol. Skartační návrh, skartační protokol a potvrzení osoby, již byly písemnosti předány ke zničení včetně potvrzení archivu o převzetí písemností, byly uloženy v kanceláři přednosta. Evidenční pomůcky se odevzdávaly do archivu až po vyřazení písemností v nich evidovaných. Při ničení písemností schválených SOkA Trutnov musela být zabezpečena ochrana předmětu hospodářského a služebního tajemství.¹³⁴

7.2 Předarchivní péče SOkA Trutnov vůči OkÚ Trutnov

Jak vyplývá z protokolu o revizi spisovny OkÚ v Trutnově uskutečněné 22. dubna 1993, ředitelem SOkA Trutnov PhDr. Miroslavem Maradou a pracovnící OkÚ Trutnov Lenkou Krausovou, byla spisovna umístěna ve dvorním traktu budovy okresního úřadu v prostorné suterénní místnosti, ale ne ve zcela vyhovujících

¹³⁴ SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 156, inv. č. 521, sign. 70, Kancelář přednosta OkÚ, *Spisová řád OkÚ*, 1993.

podmínkách. V protokolu se doslova uvádí: „*Místnost je uzamykatelná, bez oken a nevětratelná. Na stěnách jsou místy patrné stopy vlhkosti a plísně.*“ Prostory spisovny byly vytápěny z potrubí horkovodu. Osvětlení místnosti zabezpečovaly zářivky a elektroinstalace vedla zevně na stěnách. Protipožární vybavení tvořily 2 pěnové hasicí přístroje. Regály byly dřevěné, vysoké 4 metry o celkové kapacitě cca 300 bm. V zadní části místnosti se nacházely dvě pletivem oddělené a uzamykatelné kóje. Klíče od spisovny měla odpovědná pracovnice spisovny Lenka Krausová. Ve spisovně bylo uloženo kolem 200 bm (stav v roce 1993) písemností vzniklých převážně z činnosti bývalého ONV Trutnov, v časovém rozmezí 1945 – 1990. Převažovaly materiály finančního odboru a odboru vodního a lesního hospodářství a zemědělství, dále se zde nacházela agenda předsedy ONV, písemnosti odboru vnitřních věcí, výboru lidové kontroly a agenda sociálně právního charakteru. Matriční agenda a část majetkoprávních spisů odboru finančního byla umístěna v uzamčených kójích. Převažoval způsob uložení spisů v šanonech, vázacích deskách nebo pouze v balíčcích. Označení uložených spisů ukládacími znaky, skartačními znaky a lhůtami bylo většinou nedostatečné, buď vůbec chybělo, nebo bylo neúplné. Část písemností měla již prošlé skartační lhůty. Písemnosti odborů ONV, na jejichž místo byly zřízeny samostatné úřady Školský úřad a Úřad práce, byly převzaty do spisoven těchto úřadů. Písemnosti jednotlivých referátů OkÚ Trutnov byly dosud uloženy v příručních spisovnách těchto referátů. Doklady o minulých skartacích nebyly v době revize spisovny k dispozici.

Vedle písemností ONV byly ve spisovně uloženy balíky tiskopisů, sbírka zákonů, časopisy i materiál nespisové povahy. V uzamčené plechové skříni byly na přechodnou dobu uloženy nejvýznamnější archiválie okresního úřadu. Písemnosti společenských organizací (ROH, SČSP) se ve spisovně nenacházely.

Co se týče skartace, revize zjistila ze skladby uložených písemností, že skartační řízení se v minulosti prováděla jednorázově dle momentální potřeby organizace a prostorové situace ve spisovně. Archivní kniha ani doklady o skartačních řízeních nebyly při revizi předloženy.

Revizní komise ze strany SOkA Trutnov předložila následující návrhy a opatření, a to s termínem nápravy do konce roku 1993: prozkoumat možnost uložení spisovny ve vhodnějších prostorách z důvodu možného nebezpečí havárie potrubí, a tím zničení písemností; do spisovny ukládat pouze spisový materiál, pro ostatní věci zřídit sklad; provést lokaci písemností (označení regálů a jednotlivých polic čísly

nebo písmeny); ukládat písemnosti jednotlivě v archivních krabicích; provést identifikaci neoznačených písemností, označovat veškeré ukládané písemnosti předepsaným způsobem: název referátu, ukládací znak, stručný popis obsahu, skartační znak, skartační lhůta; provést skartaci písemností s prošlými lhůtami, u písemností, kde lze předpokládat využití pro správní účely i po uplynutí skartační lhůty (majetkoprávní záležitosti, projekty ap.) dohodnout s okresním archivem její prodloužení; vytvořit podmínky pro uložení matrik, prozatímně deponovaných v okresním archivu; do budoucna věnovat soustavnou pozornost výkonu spisové služby, pravidelně provádět skartace a ukládat vyřízené spisy z příručních spisoven do centrální spisovny, vést evidenci o přírůstkách, ukládání a vyřazování písemností.¹³⁵

Na úseku předarchivní péče byly v roce 1998 prováděny kontroly hlavně v souvislosti se skartacemi u jednotlivých referátů OkÚ Trutnov. Největší pozornost byla věnována referátu životního prostředí, odkud nebyly písemnosti nikdy vyřazovány do SOKA. Skartační řízení se ukázalo jako poměrně náročné. Bylo vyvoláno jednak ze strany SOKA Trutnov, jednak z potřeby OkÚ Trutnov. Ředitel archivu proto připravil podklady pro vydání „příkazu přednosta“, aby tak mohly být do skartačního řízení zahrnuty všechny referáty (s výjimkou referátu státních sociálních dávek, živnostenského a referátu obrany a ochrany). Do SOKA Trutnov se z OkÚ Trutnov v rámci skartace dostalo cca 9,46 bm písemností. Další velké množství archiválií bylo podchyceno na pozemkovém referátu (cca 48 bm), finančním referátu (cca 80 bm) a referátu životního prostředí (mj. vodní knihy).¹³⁶

V roce 1999 pracovníci archivu povolili pouze skartační návrh na finančním referátě.¹³⁷

V roce 2000 bylo vyřízeno skartační řízení u referátu obrany a ochrany a referátu sociálních věcí. V rámci průzkumu spisové manipulace u Okresního úřadu v Trutnově informoval ředitel SOKA Trutnov nadřízený orgán SOA Zámorsk o nedostatečné ukládací kapacitě archivu pro příjem většího počtu písemností z OkÚ Trutnov. Tato situace byla vyřešena za pomoci firmy PRATR, a. s., jak jsem již dříve uvedl. Teprve poté mohly být do péče SOKA Trutnov přijaty písemnosti nejprve

¹³⁵ SOKA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 156, inv. č. 521, sign. 70, Kancelář přednosta OkÚ, Spisová služba OkÚ, 1993.

¹³⁶ *Výroční zpráva Státního okresního archivu v Trutnově za rok 1998*. In: Ročenka Státního okresního archivu v Trutnově 1998, SOKA Trutnov, 1999, s. 8.

¹³⁷ *Výroční zpráva Státního okresního archivu v Trutnově za rok 1999*. In: Ročenka Státního okresního archivu v Trutnově 1999, SOKA Trutnov, 1999, s. 9.

z období ONV Trutnov do roku 1990, následované dalšími písemnostmi OkÚ Trutnov. Odhadem bylo uloženo u okresního úřadu ještě cca 230 bm písemností povahy „A“ (vodní knihy z období Okresních úřadů Trutnov, Vrchlabí a Dvůr Králové nad Labem do roku 1938, resp. 1945) a cca 300 bm dalších písemností všech skartačních znaků. V rámci průzkumu písemností nadací na OkÚ Trutnov ze strany SOkA Trutnov byly na referátu vnitřních věcí nalezeny dva pořadače těchto materiálů.¹³⁸

Za rok 2001 SOkA Trutnov vyřídil skartační řízení v rámci agendy utajovaných písemností OkÚ Trutnov a referátů školského a finančního. Archiváři se také věnovali v souladu s připravovaným zrušením OkÚ Trutnov přípravě některých druhů písemností k předání do archivu. Jednalo se hlavně o očišťování, rovnání, třídění a kartonování spisů k vodní knize.¹³⁹

Ve vztahu k OkÚ Trutnov byly v roce 2002 provedeny další skartace. Týkaly se referátu školství, referátu obrany a ochrany, finančního referátu, referátu dopravy a silničního hospodářství, referátu regionálního rozvoje, referátu školství, referátu sociálních věcí a kanceláře přednosta. Skartační řízení se ukázalo jako poměrně náročné z toho důvodu, že někteří úředníci neznali základní pravidla skartačního řízení, proto SOkA Trutnov prováděl i elementární školení těchto pracovníků. Stejně jako u řádných skartačních řízení, tak i u posuzování písemností mimo skartační řízení bylo nejvíce času a úsilí věnováno OkÚ Trutnov (celkem 30 dní). Byly posouzeny písemnosti referátu životního prostředí, referátu regionálního rozvoje, OkÚ Trutnov – mapy stabilního katastru, kanceláře přednosta, centrální spisovny, referátu obrany a ochrany, finančního referátu, okresního živnostenského referátu, referátu životního prostředí (úseky voda, lesnictví, zemědělství, ochrana ovzduší), zdravotnického referátu a referátu vnitřních věcí.¹⁴⁰

V roce 2003 posoudil SOkA Trutnov mimo skartační řízení dalších 33,31 bm písemností bývalého OkÚ Trutnov, a to přímo ze spisovny Městského úřadu Trutnov ještě před započítáním stěhování této spisovny, aby bylo zabráněno nežádoucím

¹³⁸ *Výroční zpráva Státního okresního archivu v Trutnově za rok 2000.* In: Ročenka Státního okresního archivu v Trutnově 2000, Státní okresní archiv Trutnov, 2001, s. 9.

¹³⁹ *Výroční zpráva Státního okresního archivu v Trutnově za rok 2001.* In: Ročenka Státního okresního archivu v Trutnově 2001-2002, Státní okresní archiv Trutnov, 2003, s. 7.

¹⁴⁰ *Výroční zpráva Státního okresního archivu v Trutnově za rok 2002.* In: Ročenka Státního okresního archivu v Trutnově 2001-2002, Státní okresní archiv Trutnov, 2003, s. 17-19.

ztrátám, či zničení archiválií.¹⁴¹ SOkA Trutnov plnil své úkoly nejen ve vztahu k OkÚ Trutnov, ale i k obecním a městským úřadům a dalším institucím na okrese Trutnov spadajícím ze zákona pod jeho dohled. Vysokou úroveň vynikala i péče, kterou vynakládal na zajištění archiválií od jejich původců.

7.3 Ukončení činnosti okresních úřadů a spisová rozlučka

Spisová rozlučka v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů byla v předstihu připravována kontrolou stavu jejich spisoven, prováděním skartačních řízení u písemností, kde proběhly skartační lhůty a následně v závěru roku 2002 rozdělením písemností k předání spolu s přenášenými agendami, tj. písemností neuzavřených a písemností týkajících se pravomocně ukončených správních řízení, které byly potřebné pro další výkon státní správy. Mimo to obecní úřady obcí s rozšířenou působností v sídlech okresních úřadů převzaly do péče veškeré písemnosti, jimž ještě neuplynuly skartační lhůty a které nebyly předány jiným orgánům. U správního řízení pravomocně neukončeného do 31. 12. 2002 byla zákonem prodloužená lhůta k vyřízení žádosti o 30 dnů.¹⁴² V souvislosti s tím zpracovala Archivní správa MVČR pod vedením PhDr. Václava Babičky „*Zásady rozdělení spisové agendy v návaznosti na převod kompetencí, osob a majetku v souvislosti s reformou územní veřejné správy*“. Tato metodika obsahovala hlavní zásady optimálního postupu při převodu spisové agendy mezi ministerstvy a jinými správními úřady na jiné úřady, zejména na úřady samosprávy (kraje, obce) v souvislosti s reformou územní veřejné správy. Zásady bylo nezbytné dodržet proto, aby při rozdělování spisové agendy nedocházelo k narušování systému označování a ukládání jednotlivých typů písemností, které tvoří součást této agendy. V opačném případě by měl předávající i přebírající úřad potíže s odepisováním, respektive zařazováním předávaných agend, což by v konečném důsledku ztížilo práci s písemnostmi v souvislosti s výkonem státní správy i samosprávy, především při vyhledávání jednotlivých spisů. Při spisové rozlučce písemností obsahujících utajované skutečnosti se postupovalo podle ustanovení zvláštního právního

¹⁴¹ *Výroční zpráva Státního okresního archivu v Trutnově za rok 2003*. In: Ročenka Státního okresního archivu v Trutnově 2003-2004, Státní okresní archiv Trutnov, 2006, s. 5.

¹⁴² BĀRTÍKOVĀ, Gabriela. *K postupu reformy veřejné správy*. [online] 30. 1. 2003 [cit. 30. 3. 2015]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=5320987>

předpisu.¹⁴³ Písemnosti se skartačním znakem „A“, u kterých nebyl stupeň utajení zrušen, nemohly být příslušným úřadem předány do archivu.¹⁴⁴

¹⁴³ Viz vyhláška NBÚ č. 244/1998 Sb., o podrobnostech stanovení a stupně utajení a o postupech při tvorbě, evidenci, přenášení, přepravě, zapůjčování, ukládání, jiné manipulaci a skartaci utajovaných písemností, ve znění vyhlášky č. 338/1999 Sb.

¹⁴⁴ SOKA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990 – 2002 (2003), kt. 545, inv. č. 1821, sign. 610, *Činnost SOKA Trutnov*, 2002.

8. Ukončení činnosti Okresního úřadu v Trutnově

Na počátku devadesátých let bylo rozhodnuto o tom, že vzniknou nové samosprávné celky a že by zároveň měl být vytvořen stupeň státní správy mezi okresy a centrem, k uskutečnění těchto záměrů vedla však ještě dlouhá cesta. Vedly se obsáhlé diskuze o dalším postupu reformy a o její hloubce. Odrážela se v nich nejenom odborná hlediska, ale též politické zájmy. Jednotlivé politické strany měly odlišné představy o tom, zda je další posílení samosprávného prvku ve veřejné správě vůbec žádoucí, a pokud ano, kolik nových celků by mělo být zřízeno. Nakonec byl ke konci roku 1997 schválen *ústavní zákon č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků*. Na jeho základě mělo být vytvořeno od roku 2000 celkem 14 nových správních celků (13 krajů a Praha, jejichž hranice vymezoval).¹⁴⁵ Tento ústavní zákon je možno z hlediska přípravy reformy veřejné správy považovat za základní.

Období let 1998 – 2002 z pohledu parlamentu i vlády ve vztahu k vývoji veřejné správy (zejména územní veřejné správy, včetně samosprávy) bylo velmi závažné. V tomto období vyvrcholila příprava tzv. „II. fáze reformy veřejné správy“ a začala její realizace. Podstatnou skutečností pro realizaci reformy veřejné správy bylo přijetí tří klíčových zákonů. *Zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení)*, jenž byl do konce roku 2002 novelizovaný pětkrát, *zákona č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení)*, do konce roku 2002 novelizovaný čtyřikrát, s ním související *zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů* a *zákona č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze*, do konce roku 2002 dokonce sedmkrát novelizovaného. Tyto zákony byly Parlamentem ČR přijaty 12. dubna 2000 a nabývaly účinnosti dnem konání voleb do krajských zastupitelstev 12. listopadu 2000.¹⁴⁶

Vláda České republiky určila garantem prací na reformě MVČR. To připravilo její celkovou koncepci a rozpracovalo tak jednotlivé kroky, které se po schválení vládou začaly postupně realizovat. Reforma představovala komplexní změnu celého systému veřejné správy. V rámci II. fáze reformy územní veřejné správy byla k 31. prosinci 2002 ukončena činnost 73 okresních úřadů. Jejich kompetence tak zčásti přešly na územní samosprávné celky, tj. na obce s rozšířenou

¹⁴⁵ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka - JANÁK, Jan - DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v ...s.* 481.

¹⁴⁶ ČECHÁK, Vladimír. *Vývoj veřejné správy v...s.*, s. 129.

působností a kraje a zčásti na orgány státní správy (Pozemkový úřad, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, Státní oblastní archivy aj.).¹⁴⁷

Přenos kompetencí ze zaniklých okresních úřadů na tyto nástupnické orgány byl legislativně ošetřen v rozsáhlém zákoně č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, tzv. „tlustochovi“, ze dne 13. června 2002. V jeho 120 člancích byly definovány přenosy kompetencí z úseků vnitra, financí, památkové péče, zdravotnictví, živností, obrany, dopravy a životního prostředí.

Odborná a metodická pomoc obcím, které spadaly do působnosti OkÚ Trutnov, přešla do pravomoci Krajského úřadu v Hradci Králové. Dozor nad výkonem působnosti obcí na trutnovském okrese byl vedle kraje svěřen i MVČR, a to zejména cestou územních pracovišť právního dozoru a metodiky, zřízených ve všech krajích. Sídlem tohoto oddělení v Královéhradeckém kraji se na přechodnou dobu stal Trutnov a kontaktní místa byla zřízena v Hradci Králové, Jičíně, Náchodě a Rychnově nad Kněžnou. „Sídlo územního pracoviště právního dozoru a metodiky se po 1 roce fungování přestěhovalo z Trutnova do Hradce Králové a Trutnov se tak stal vedle Jičína, Náchoda a Rychnova nad Kněžnou kontaktním místem. K datu 1. května 2009 byla kontaktní místa zrušena a nahrazena konzultačními místy Oddělení dozoru Hradec Králové v Jičíně a Rychnově nad Kněžnou.“¹⁴⁸

Obecně bylo stanoveno, že tam, kde kompetence přecházely na územní samosprávný celek, ten mohl posoudit, zda pro svůj správní obvod příslušný obecně závazný právní předpis zruší nebo modifikuje. Kde kompetence nepřecházely, zůstávaly i nadále v platnosti původní obecně závazné právní předpisy vydané OkÚ Trutnov. Byly to především:

- *Vyhláška ONV Trutnov, kterou se určuje ochranné pásmo „Památkové rezervace Kuks-Betlém“.*
- *Narižení o zákazu rušivé činnosti, která by mohla vést k ohrožení ptactva a jeho bytí.*
- *Narižení o vyhrazení působnosti pověřených obecních úřadů pro Okresní úřad Trutnov ve věci hodnocení a vymezení systému ekologické stability.*

¹⁴⁷ Územní veřejná správa od 1. ledna 2003 po ukončení činnosti okresních úřadů, 2. vyd. Praha. MVČR, 2003. s. 1-3.

¹⁴⁸ Ing. Pavel Cermánek, ředitel odboru Odloučeného pracoviště ÚZSVM Trutnov, rozhovor ze dne 16. března 2015, v držení autora.

- *Narizení o zřízení zařizovacího obvodu Dvůr Králové n. L.¹⁴⁹ a o záměru zadat zpracování lesních hospodářských osnov pro tento obvod.*
- *Narizení, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení zdrojů požární vody.*
- *Narizení, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob.*
- *Narizení, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru.*
- *Narizení o zřízení zařizovacího obvodu KRNP a o záměru zadat zpracování lesních hospodářských osnov pro tento obvod.*
- *Narizení o zřízení zařizovacího obvodu Trutnov a o záměru zadat zpracování lesních hospodářských osnov pro tento obvod.*
- *Narizení, kterým se stanoví požární poplachový plán okresu.*
- *Narizení, kterým se zřizuje přírodní park Hrádeček.¹⁵⁰*

8. 1 Obce s rozšířenou působností

Obce s rozšířenou působností, tzv. obce III. typu, vykonávají od 1. ledna 2003 většinu působností okresních úřadů. Místo 73 zrušených okresních úřadů vzniklo 205 obcí s rozšířenou působností (dále ORP).¹⁵¹ Na náklady státu byly vybaveny informačními technologiemi tak, aby byly schopny vykonávat správní a dopravně správní agendy. Finanční náklady spojené s přípravou obcí s rozšířenou působností na výkon státní správy řešil stát finančním příspěvkem v celkové výši až 16,2 mil. Kč pro jednu obec.¹⁵²

Převod finančních prostředků byl realizován podle počtu funkčních míst, který stanovilo MVČR. Počet funkčních míst byl stanoven na základě empirické zkušenosti s fungováním okresních úřadů a analýzy počtu zaměstnanců na okresních úřadech. Ministerstvo financí ČR (MFČR) následně stanovilo pro rok 2003 výši

¹⁴⁹ Zařizovací obvod lze chápat jako lesní hospodářskou jednotku, resp. poleší.

¹⁵⁰ *Věstník OkÚ Trutnov*, roč. 2002, vyd. 11. prosince 2002, částka 14, s. 2.

¹⁵¹ K výběru obcí s rozšířenou působností a vytváření jejich správních obvodů se měla možnost vyjádřit každá obec České republiky prostřednictvím usnesením svého zastupitelstva.

¹⁵² SOKA Trutnov, *Víte, že k 31. 12. 2002 ukončily činnost okresní úřady?*, leták, ukl. č. 121/9, sign. A/5, 2002.

příspěvku na výkon státní správy pro obce s rozšířenou působností ve výši 334 tis. Kč na 1 delimitované funkční místo z okresních úřadů.

Tento způsob financování přenesené působnosti na ORP byl považován pouze za přechodné (transformační) řešení, které mělo za cíl zajistit v rámci možností objektivní rozdělení finančních prostředků okresních úřadů mezi obce s rozšířenou působností potažmo další orgány a umožnit tak delimitaci zaměstnanců okresních úřadů.¹⁵³

Okruh působností jednotlivých agend referátů okresních úřadů přenesených na obce s rozšířenou působností byl stanoven takto:

Na úseku *všeobecné vnitřní správy* se jednalo o vydávání občanských průkazů a cestovních pasů; ověřování dokladů, listin a podpisů; matriční úkony; provádění ověření dokladů; plnění úkolů napomáhajících výkonu práv příslušníků romské komunity.

Na úseku *památkové péče* se jednalo o vydávání závažných stanovisek k zamýšlené obnově kulturní památky, k zamýšlené stavbě, stavební změně nebo udržovací pracím na nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v památkovém ochranném pásmu; poskytování finančního příspěvku na zvýšené náklady spojené se zachováním a obnovou kulturní památky.

Na úseku *sociálního zabezpečení* se především jednalo o rozhodování o poskytování příspěvku na výživu dítěte, poskytování bezúročných půjček, příspěvků občanům s těžkými vadami, nevidomým, neslyšícím; rozhodování o poskytování jednorázových a opakujících se peněžitých dávek sociálně potřebným občanům, kterým je poskytována sociální péče ve zdravotnickém zařízení; určování osob, kterým bude vyplácen příspěvek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení nebo sociální příplatek a vyplácení dávek sociální podpory.

Na úseku *sociálně - právní ochrany dětí* se jednalo o výkon sociálně - právní ochrany dětí; pomoc rodičům při řešení výchovných a jiných problémů; výkon funkce opatrovníka a poručníka, provádění neodkladných úkonů v zájmu dítěte, zprostředkování osvojení a pěstounské péče; sledování dodržování práv dítěte ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy, v ústavech

¹⁵³ MVČR. *Nová metodika výpočtu příspěvku na výkon státní správy pro obce v jednotlivých krajích.* [online] [cit. 30. 3. 2015]. Dostupné z www.mvcr.cz/odk2/soubor/dokumenty-veg-priloha2-pdf.aspx

sociální péče a ve zvláštních dětských zdravotnických zařízeních a v odborných ústavech.

Na úseku *civilní služby* byl řešen výkon působnosti na úseku státní správy ve věcech civilní služby občana; vydávání povolávacího příkazu k nastoupení civilní služby.¹⁵⁴

Na úseku *živností* se jednalo o povolování volných, vázaných i koncesovaných živností.

Na úseku *dopravy* šlo zejména o výkon působnosti speciálního stavebního úřadu ve věcech silnic II. a III. třídy; vydávání registrace k provozování autoškol, provádění zkoušek žadatelů o řidičská oprávnění; vydávání řidičských průkazů; vedení registru silničních vozidel.

Na úseku *životního prostředí a zemědělství* se jednalo o vydávání územního rozhodnutí, jímž mají být dotčeny pozemky určené k plnění funkcí lesa do výměry 5 ha lesa hospodářského a o souhlasu k vydání rozhodnutí o umístění stavby nebo využití do 50 m od okraje lesa; rozhodování o odnětí lesních pozemků plnění funkcí lesa do výměry 1 ha; výkon speciálního stavebního úřadu ve věcech vydávání stavebních povolení k provedení vodních děl; vydávání souhlasu ke stavbám, které mohou ovlivnit vodní poměry na pozemcích s korytem vodního toku; ukládání pokut podnikající fyzické nebo právnické osobě za nedovolené odběry vody a vypouštění odpadních vod; ochrana před povodněmi; určování jakostních tříd, normovaných a minimálních stavů zvěře; rozhodování o uznání honitby; vydávání a odebrání loveckých lístků; vydávání zúčtovatelných plomb a lístků o původu zvěře; udělování souhlasu k odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, má-li být dotčena zemědělská půda a půda dočasně neobdělávaná o výměře do 1 ha; udělování souhlasu k nakládání s nebezpečnými odpady v množství do 100 tun za rok a zpoplatnění středních zdrojů znečištění.¹⁵⁵

Správní obvody ORP v územním obvodu bývalého OkÚ Trutnov platné k 1. lednu 2003 byly stanoveny takto:

Dvůr Králové nad Labem (ORP): *Bílá Třemešná, Bílé Poličany, Borovnice, Borovnička, Dolní Brusnice, Doubravice, Dubenec, Dvůr Králové nad Labem, Horní Brusnice, Hřibojedy, Choustníkovo Hradiště, Kocbeře, Kohoutov, Kuks, Lanžov,*

¹⁵⁴ Civilní vojenská služba byla zrušena zákonem č. 587/2004 Sb. ke dni 22. prosince 2004.

¹⁵⁵ *Územní veřejná správa od 1. ledna 2003...*, s. 4-5.

Libotov, Litič, Mostek, Nemojov, Stanovice, Trotina, Třebihošť, Velký Vřešťov, Vilantice, Vítězná, Vlčkovice v Podkrkonoší, Zábřezí – Řečice a Zdobín.

Trutnov (ORP): *Batňovice, Bernartice, Čermná, Dolní Olešnice, Hajnice, Havlovice, Horní Maršov, Horní Olešnice, Chotěvice, Chvaleč, Janské Lázně, Jívka, Královec, Lampertice, Libňatov, Malá Úpa, Malé Svatoňovice, Maršov u Úpice, Mladé Buky, Pec pod Sněžkou, Pilníkov, Radvanice, Radvanice, Rtyně v Podkrkonoší, Staré Buky, Suchovršice, Svoboda nad Úpou, Trutnov, Úpice, Velké Svatoňovice, Vlčice, Zlatá Olešnice a Žacléř.*

Vrchlabí (ORP): *Černý Důl, Dolní Branná, Dolní Dvůr, Dolní Kalná, Dolní Lánov, Horní Kalná, Hostinné, Klášterská Lhota, Kunčice nad Labem, Lánov, Prosečné, Rudník, Strážné, Špindlerův Mlýn a Vrchlabí.*¹⁵⁶

8.2 Obce s pověřeným obecním úřadem

Mimo základního rozsahu přenesené působnosti vykonávají některé obce v rozsahu stanoveném zvláštními zákony státní správu i v širším správním obvodu (pro více obcí). Jde o obce, ve kterých je zřízen pověřený obecní úřad (tzv. obce II. typu a dále POÚ). Jako POÚ je pro účely výkonu přenesené působnosti označován takový obecní úřad, který vedle přenesené působnosti vykonává v rozsahu jemu svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem.¹⁵⁷

Správní obvody obcí s POÚ v územním obvodu bývalého OkÚ Trutnov platné od 1. ledna 2003 jsou tvořeny obcemi *Trutnov, Dvůr Králové nad Labem, Hostinné, Svoboda nad Úpou, Úpice, Vrchlabí a Žacléř.*¹⁵⁸

8.3 Krajské úřady

Jak jsem uvedl již dříve, krajské zřízení v České republice bylo obnoveno v roce 2000. Z hlediska územních obvodů se však tyto kraje výrazně liší od krajů existujících v letech 1960-1990, ale naopak jsou velmi podobné krajům z let 1949 – 1960. Svou rozlohou a počtem obyvatel se navzájem výrazně liší. Vznik krajů si

¹⁵⁶ Vyhláška MVČR č. 388/2002 Sb. o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, § 17, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁷ KADEČKA, Stanislav – RIGEL, Filip. *Výkon státní správy – kompetence, odpovědnost* [online] 2009 [cit. 30. 3. 2015], s. 12. Dostupné z www.mvcr.cz/soubor/vykon-statni-spravy-kompetence-pdf.aspx

¹⁵⁸ Zákon č. 314/2002 Sb. o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů, (příl. 1).

samozřejmě vyžadoval důkladnou právní přípravu. Proto byly schváleny nové zákony o obcích, krajích, volbách do zastupitelstev krajů, o okresních úřadech a hlavním městě Praze. Nutnou součástí legislativních příprav byla i řada zákonů týkajících se finančních a majetkových záležitostí (o rozpočtových pravidlech, o rozpočtovém určení výnosů některých daní aj.). Názvy krajů a jejich hranice určuje zákon a pouze jeho prostřednictvím mohou být změněny.¹⁵⁹ *Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů*, upravuje souhrnně kompetence kraje, strukturu a organizaci krajských orgánů, dělbu působnosti mezi nimi, otázku státního dozoru nad výkonem samostatné i přenesené působnosti krajů, vztahy ústředních orgánů státní správy ke krajským orgánům i postavení a kompetence krajských úřadů ve vztahu k obcím a obecním úřadům v oblasti výkonu přenesené působnosti.¹⁶⁰ Zákon je definuje jako územní společenství občanů, která mají právo na autonomní správu veřejných záležitostí. Jejich hlavní úkol spočívá v péči o hospodářský, sociální, ekologický a kulturní rozvoj území. Kraje mohou vlastnit majetek a samostatně hospodařit. Samostatná působnost, kterou zákon upřednostňuje, je vymezena demonstrativně výčtem pravomocí a prostřednictvím generální kompetenční klauzule (péče o komplexní rozvoj území kraje). V rámci samostatné působnosti kraj vydává obecně závazné vyhlášky, které se řídí pouze zákonem. Krajské zastupitelstvo může podat ústavní stížnost proti právnímu předpisu, který podle jeho názoru zasahuje do samostatné působnosti kraje. Na činnost v přenesené působnosti kraje dostávají příspěvek ze státního rozpočtu. V této oblasti jsou vydávána nařízení kraje, jež musí odpovídat nejen zákonu, ale i nižším právním předpisům. Konkrétní pravomoci v jednotlivých oborech správy přidělil krajům *zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze*, kterým se na ně přenesly působnosti z ministerstev, školských a okresních úřadů.¹⁶¹

Na krajské úřady se z okresních úřadů přenesly agendy, které vyžadovaly specializovanou kvalifikaci pro její výkon (např. v oborech zoologie, entomologie, biologie nebo chemie atd.), dále agendy přesahující výkon působnosti nebo povolované činnosti přes hranice správního obvodu obce s rozšířenou působností,

¹⁵⁹ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka - JANÁK, Jan - DOBEŠ, Jan. Dějiny správy v ..., s. 481 – 483.

¹⁶⁰ ČECHÁK, Vladimír. *Vývoj veřejné správy v...*, s. 129.

¹⁶¹ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka - JANÁK, Jan - DOBEŠ, Jan. Dějiny správy v ..., s. 481 – 483.

úkoly odborného, kontrolního nebo poradenského orgánu a odvolacího orgánu k prvoinstančním rozhodnutím vydaným obecními úřady, pověřenými obecními úřady nebo obecními úřady obcí s rozšířenou působností s tím, že občan odvolání podává vždy na úřadě, který rozhodnutí vydal. Příslušný úřad poté shromáždí potřebné doklady a se svým stanoviskem zasílá odvolání krajskému úřadu k vyřízení. Ten pak vyrozumí občana o výsledku.

Krajský úřad se stal rovněž převodovým místem finančních prostředků ze státního rozpočtu do rozpočtu obcí.¹⁶²

Na úseku všeobecné vnitřní správy krajský úřad přijímá žádosti o vydání osvědčení o státním občanství ČR; vystavuje potvrzení o výsledku zjištění týkajícího se státního občanství ČR. Na úseku stavebního řádu je nadřízeným správním orgánem stavebních úřadů měst a obcí.

Na úseku dopravy je krajský úřad dopravním úřadem; uzavírá písemnou smlouvu s dopravcem za účelem zjištění základní dopravní obslužnosti územního obvodu kraje; uděluje žadateli oprávnění k provozování stanice technické kontroly a vydává osvědčení provozovatelům stanic technické kontroly.

Na úseku krizového řízení poskytuje peněžní náhradu fyzické nebo právnické osobě za poskytnutí věcné nebo osobní pomoci; řídí evakuaci obyvatel a zabezpečuje jejich nezbytné životní potřeby.

Na úseku životního prostředí a zemědělství rozhoduje o souhlasu k návrhům územně plánovací dokumentace, jimiž mají být dotčeny lesní pozemky o výměře 1 ha; rozhoduje o souhlasu k vydání územního rozhodnutí, jímž mají být dotčeny pozemky určené k plnění funkcí lesa těžbou nevyhrazených nerostů nebo jímž mají být dotčeny pozemky určené k plnění funkcí lesů o výměře 1 ha a více; rozhoduje o odnětí lesních pozemků k plnění funkcí lesa nebo o omezení jejich využívání pro plnění funkcí lesa o výměře 1 ha a více; uděluje a odnímá licence pro výkon funkce odborného lesního hospodáře; povoluje mýtní těžbu v lesních porostech mladších 80 let; povoluje vypouštění odpadních vod ze zdrojů znečištění o velikosti 10 000 ekvivalentních obyvatel nebo více; vyjadřuje se k projektu geologických prací; vydává závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnovy hlediska ochrany přírody a krajiny; uděluje souhlas návrhům územních plánů obcí z hlediska ochrany zemědělského půdního fondu (ZPF); uděluje

¹⁶² BÁRTÍKOVÁ, Gabriela. *Ukončení činnosti okresních úřadů* [online] 9. 12. 2002 [cit. 30. 3. 2015]. Dostupné z <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=5263016>

souhlas k odnětí půdy ze ZPF, má-li být dotčena zemědělská půda a půda dočasně neobdělávaná o výměře od 1 do 10 ha; provádí povinnou registraci exemplářů podléhajících registrační povinnosti podle CITES¹⁶³; vede evidenci udělených a odňatých autorizací pro nakládání s chemickými látkami; vyjadřuje se k povolování staveb, pokud se mají užívat zcela nebo zčásti k nakládání s nebezpečnými látkami; schvaluje bezpečnostní program prevence závažné havárie a stanovuje zóny havarijního plánování; dává souhlas původci a provozovateli zařízení ke sběru nebo výkupu odpadů; uděluje souhlas k nakládání s nebezpečnými odpady nad 100 tun za rok.¹⁶⁴

V čele krajského úřadu stojí hejtman, ten zastupuje kraj navenek. Úkony, které vyžadují schválení zastupitelstva, popř. rady, může hejtman provést jen po jejich předchozím schválení, jinak jsou tyto právní úkony kraje od počátku neplatné. Hejtmana a jeho zástupce volí zastupitelstvo z řad svých členů. Za výkon své funkce odpovídají zastupitelstvu. Rada může ukládat úkoly hejtmanovi jen v rozsahu své působnosti.¹⁶⁵

8.4 Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM)

S účinností od 1. 7. 2002 byl *zákonem č. 201/2002 Sb.*, zřízen zcela nový *Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových* s tím, aby zajišťoval správu majetku státu, kterou doposud vykonávaly okresní úřady, vypořádával pohledávky a závazky okresních úřadů, zastupoval stát před soudy v řízeních týkajících se majetku státu a v neposlední řadě zabezpečoval realizaci úkolů souvisejících s ukončením činnosti okresních úřadů od 1. ledna 2003.

8.5 Pozemkové úřady

Převzaly úkoly doposud vykonávané referáty pozemkových úřadů např. dokončení restitučních nároků občanů k půdě a jinému zemědělskému majetku, provádění a organizaci pozemkových úprav tak, aby byly vytvořeny podmínky pro

¹⁶³ Zkratka pro Úmluvu o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin, angl. Convention on International Trade in Endangered Species.

¹⁶⁴ *Územní veřejná správa od 1. ledna 2003...* s. 4-7.

¹⁶⁵ ČMEJREK Jaroslav - KOPŘIVA, Radek. *Základy veřejné správy*. Praha: ČZU, 2007, 126 s. ISBN 978-80-213-1626-3.

racionální hospodaření vlastníků půdy.¹⁶⁶ Pozemkové úřady byly zřízeny v roce 1991 jako samostatné referáty bývalých okresních úřadů, a to na základě *zákona č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech*. Po zániku okresních úřadů k poslednímu dni roku 2002 se z nich od 1. ledna 2003 staly správní úřady v působnosti Ministerstva zemědělství ČR, a to podle § 19 *zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkovém úřadu*. Mezi činnosti vykonávané pozemkovým úřadem patří provádění pozemkových úprav, investiční činnost při stavbě společných zařízení, zajišťování vytyčování hranic pozemků občanům podle § 21a *zákona č. 229/1991 Sb.* a po dokončení pozemkové úpravy, aktualizace BPEJ (bonitované půdně ekologické jednotky) zemědělských pozemků, provádění lustrace státní půdy pro její privatizaci (zjišťování, zda se jedná o majetek státu), provádění šetření, zda byl na pozemek uplatněn restituční nárok a s jakým výsledkem, dokončování restitucí zemědělského majetku, zajišťování evidence pozemkových úprav a restitucí zemědělského majetku, provádění osvěty, vzdělávání a propagace oboru.¹⁶⁷

V obvodu působnosti bývalého OkÚ Trutnov má Pozemkový úřad své sídlo v Trutnově.

8.6 Stavební úřady

Okresní úřady působily jako nadřízený správní orgán stavebních úřadů měst a obcí. Obec, která byla stavebním úřadem, mohla se souhlasem okresního úřadu uzavřít dohodu s jinou obcí, že bude tuto působnost vykonávat i pro ni. Jestliže obec, která byla stavebním úřadem, přestala vykonávat působnost stavebního úřadu pro jinou obec, vykonával pro ni působnost stavebního úřadu okresní úřad, pokud nedošlo podle odstavce 1 k uzavření dohody o výkonu působnosti stavebního úřadu s jinou obcí, která byla stavebním úřadem. Orgán kraje v přenesené působnosti prováděl řízení a vydával rozhodnutí, šlo-li o stavbu nebo opatření, jež se mělo uskutečnit v územním obvodu dvou nebo více okresů a mohl stanovit, že řízení

¹⁶⁶ *Územní veřejná správa od 1. ledna 2003...*, s. 4-7.

¹⁶⁷ NEDOMLEL, Josef. *Soustava pozemkových úřadů a pozemkové úpravy v Libereckém kraji* [online prezentace] 19. 5. 2011 [cit. 31. 3. 2015], s. 2 a 5. Dostupné z: regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/getFile/case:show/id:120135

provede a rozhodnutí vydá některý ze stavebních úřadů, v jehož územním obvodu se měla stavba nebo opatření uskutečnit.¹⁶⁸

Pravomoce stavebního úřadu okresního úřadu přešly k 1. lednu 2003 na obecní úřady s rozšířenou působností a krajské úřady a zároveň na městské a obecní úřady, které vykonávaly působnost stavebního úřadu ke dni 31. prosince 1997 nebo byla jejich působnost k tomuto datu schválena. Krajský stavební úřad působí jako nadřízený správní orgán stavebních úřadů měst a obcí.¹⁶⁹

Stavební úřady na okrese Trutnov k 1. lednu 2003 byly stanoveny v těchto obcích: *Dvůr Králové nad Labem, Horní Maršov, Janské Lázně, Mostek, Pec pod Sněžkou, Rtyně v Podkrkonoší, Rudník, Svoboda nad Úpou, Špindlerův Mlýn, Trutnov, Úpice, Vrchlabí a Žacléř.*¹⁷⁰

Cílem reformy veřejné správy, která ve svém důsledku znamenala zánik okresních úřadů, bylo aplikovat tzv. „*spojený model*“, který lze chápat tak, že orgány samosprávy podle zvláštních právních předpisů vedle své samostatné působnosti vykonávají na své úrovni současně i státní správu v přenesené působnosti, aby se v co největší míře odstranily dosavadní nedostatky v jejím výkonu a hlavně, aby se přiblížila občanům.

¹⁶⁸ Stavební zákon č. 50/1976 Sb., § 117 - §119a, ve znění k 1. 1. 2002.

¹⁶⁹ Stavební zákon č. 50/1976 Sb., § 117, ve znění k 1. 1. 2003.

¹⁷⁰ *Územní veřejná správa od 1. ledna 2003...*, s. 3-28.

Závěr

Rok 1990 byl časem politických změn, které neminuly ani ONV Trutnov, jenž se jejich vlivem přetransformoval na OkÚ Trutnov. Ve velkém měřítku na okresní úřady byly postupně přeneseny nemalé pravomoci, dílem ze zrušených KNV, dílem ze státu a jednak jim byly nově vytvořeny. Na základě získaných poznatků jsem vyvodil, že OkÚ Trutnov byl orgán důsledně dodržující platné právní normy, erudovaně rozhodující s osobní odpovědností každého pracovníka a zejména orgánem nadstranickým. Dle mého zjištění byl orgán objektivně rozhodující o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech občanů a institucí. OkÚ v Trutnově, jakož i ostatním okresním úřadům, byl ze zákona svěřen výkon státní správy ve svém obvodu, a to v naprosté většině působnosti jako prvoinstančnímu. Byl i orgánem odvolacím do rozhodnutí orgánů obcí trutnovského okresu v oblasti přenesené působnosti. Plnil svá poslání s ohledem na daná specifika regionu, s čímž souvisela i propagace cestovního ruchu s ohledem na blízkost Krkonoš. Byl zřizovatelem mnohých organizací a zařízení sloužících ku prospěchu občanů nejen svého regionu. Ať již z oblasti sociální péče, zdravotnictví, kultury a vědy, nad nimiž zároveň vykonával dohled. OkÚ Trutnov spravoval území s poměrně velkou rozlohou, okres Trutnov byl největším v bývalém Východočeském kraji. Svým charakterem se řadil k oblastem průmyslovým, s dlouholetou tradicí hornictví, jež však v posledním desetiletí 20. století bylo zcela utlumeno, textilního průmyslu, který rovněž zažil v době nedávno minulé svůj úpadek vlivem levné asijské konkurence. V neposlední řadě i tradičního průmyslu lehkého strojírenství, jenž si nadále drží svou dobrou pověst, byť je to zásluhou zahraničních partnerů a slavného průmyslu automobilového, zastoupeného firmou Škoda Auto a. s. ve Vrchlabí.

Správa společnosti po roce 1989 již přestala být výlučnou záležitostí orgánů státu, docházelo ke stále větší participaci samosprávy na společenském řízení a rozhodování, což se samozřejmě odrazilo i na okresní úrovni. Tento můj poznatek potvrzuje i význam okresních shromáždění, kde volení zástupci obcí celého trutnovského okresu demokraticky rozhodovali o prioritách a toku finančních dotací prospěšných pro obec, kterou zastupovali, například v otázce řešení dopravní obslužnosti.

Nezastupitelnou úlohu ve vztahu k OkÚ Trutnov, ale i k obcím v okrese, plnil SOkA Trutnov, který jako jeho odborné zařízení plnil kontrolní funkci nad řádným výkonem jejich spisové služby. Jeho důslednou předarchivní péčí je fond OkÚ Trutnov velmi přehledný a mohl jsem se v něm tak bez problémů orientovat. Rovněž je patrné, o čemž jsem se sám přesvědčil, že OkÚ prostřednictvím svých referátů se snažil vést svou agendu zodpovědně.

Podobně jako v roce 1990, kdy na okresní úřady přešla řada úkolů a kompetencí ze zrušených KNV, tak v závěru roku 2002, v rámci II. fáze reformy veřejné správy, byly okresní úřady zrušeny a pravomoce okresních úřadů tak přešly na obce, kraje a další nové úřady. Reforma veřejné správy vycházela z principu decentralizace, to znamená přenesení kompetencí ze státní správy na samosprávu v maximální dosažitelné míře a tzv. dekoncentrace, což znamenalo přenesení kompetencí ve výkonu státní správy z centrální úrovně na nižší, respektive krajský a obecní stupeň v co největší možné míře. Zrušení OkÚ Trutnov s sebou neslo i převedení jeho zaměstnanců na obce, kraje a nově zřízené úřady typu ÚZSVM a dalších, včetně zaměstnanců SOkA Trutnov, jejichž pracoviště bylo v roce 2002 vnitřně začleněno do SOA Zámorsk. Také na samotném MěÚ Trutnov dodnes působí mnozí pracovníci ze zrušeného OkÚ Trutnov.

Zadáním náleží diplomová práce do okruhu dějin správy, a přestože je z hlediska historie tématem bezesporu ještě „živým“, domnívám se, že bude pro poznání moderních regionálních dějin Trutnovska, respektive Podkrkonoší, přínosem. Jsem přesvědčen, že toto téma, pro svou obsáhlost, nabízí do budoucna široký prostor pro další badatele, a zároveň nevylučuji, že bych se sám k němu opět vrátil.

Použité prameny a literatura

Prameny

Státní okresní archiv Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003)

SOkA Trutnov, prozatímní inventární seznam fondu OkÚ Trutnov II 1990 – 2001 (2003).

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 3, inv. č. 77, sign. 51, Kancelář přednosta OkÚ, *Písemnosti přednosta*, 1991-1992.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 5, inv. č. 81, sign. 53, kt. 5, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řády*, 1991-1992.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt.16, inv. č. 120, sign. 102/2, Kancelář přednosta OkÚ, *Zápisy z jednání okresních shromáždění, vč. podkladů*, 1991.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 17, inv. č. 130, sign.119/1, Kancelář přednosta OkÚ Trutnov, *Organizační struktura zaměstnanců*, 1992.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 69, inv. č. 340, sign. 309, Referát regionálního rozvoje, *Koncepce rozvoje okresu*, 1991-1992.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 69, inv. č. 341, sign. 309, Referát regionálního rozvoje, *Koncepce rozvoje – program Ouverture*, 1992.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 94, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosta, *Organizační řády*, 1993-1999.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 95, inv. č. 452, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Organizační řády*, 2000-2002.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 95, inv. č. 454, sign. 53, Kancelář přednosta OkÚ, *Řád dozoru a kontroly OkÚ*, 2000.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 97, inv. č. 482, sign. 54, Kancelář přednosta OkÚ, *Usnesení vlády včetně plnění*, 1996.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 97, inv. č. 482, sign. 54, Kancelář přednosta OkÚ, *Usnesení vlády včetně plnění*, 1998.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 99, inv. č. 484, sign. 54, Kancelář přednosta OkÚ, *Narizení a vyhlášky OkÚ*, 1993-2002.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 101, inv. č. 486, sign. 54/1, Kancelář přednosta OkÚ, *Zápisy ze zasedání obecních zastupitelstev: Černý Důl – Dolní Kalná*, 1993 – 2002.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 156, inv. č. 521, sign. 70, Kancelář přednosta OkÚ, *Spisová služba OkÚ*, 1993.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 177, inv. č. 577, sign. 103/2, Kancelář přednosta OkÚ, *Zápisy z jednání okresních shromáždění, vč. podkladů*, 1993-2002.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt.177, inv. č. 579, sign. 103/2, Kancelář přednosta OkÚ, *Zápisy z jednání okresních shromáždění, vč. podkladů*, 1995.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt.177, inv. č. 580, sign. 103/2, Kancelář přednosta OkÚ. *Zápisy z jednání okresních shromáždění, vč. podkladů*, 1996.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt.178, inv. č. 584, sign. 103/2, Kancelář přednosta OkÚ, *Zápisy z jednání okresních shromáždění, vč. podkladů*, 2000.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 178, inv. č. 585, sign. 111, Kancelář přednosta OkÚ, *Plány kontrolní činnosti a metodika*, 1993-2000.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 179, inv. č. 589, sign. 112/4, Kancelář přednosta OkÚ, právní a kontrolní oddělení, *Zápisy z vnitřních kontrol vč. podkladů*, 1997-2002.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 189, inv. č. 605, sign. 112/5, Kancelář přednosta OkÚ, *Vyhodnocení kontrolní činnosti OkÚ*, 1993-2000.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 189, inv. č. 607, sign.119/1, Kancelář přednosta OkÚ Trutnov, *Organizační struktura zaměstnanců*, 1993 - 2002.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 190, inv. č. 608, sign. 119/1, *Spisy vedoucích referátů A-V*, 1993 – 2002.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 334, inv. č. 1080, sign. 307, Referát regionálního rozvoje, *Program Ouverture*, 1993-1995.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990-2002 (2003), kt. 335, inv. č. 1082, sign. 307, Referát regionálního rozvoje, *Spolupráce se zahraničím*, 1993-2001.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 481, inv. č. 1722, sign. 526, Referát zdravotnictví, *Zřizovací listina Okresního střediska zdravotnické záchranné služby*, 1998.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 493, inv. č. 1754, sign. 553/1, Referát sociálních věcí, *Delimitace Pečovatelské služby*, 1993 – 1994.

SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1951) 1990 – 2002 (2003), kt. 545, inv. č. 1821, sign. 610, *Činnost SOkA Trutnov*, (1991) 1993 – 2002.

SOkA Trutnov, *Víte, že k 31. 12. 2002 ukončily činnost okresní úřady?*, leták, ukl. č. 121/9, sign. A/5, 2002.

Tištěné prameny

Krkonoše – Jizerské hory. Měsíčník o přírodě a lidech, 2005, roč. 37, č. 7.

Krkonošská pravda. Týdeník trutnovského okresu, 1990, roč. 32, č. 21.

Krkonošské noviny. Deník pro Trutnovsko a Semilsko, 1992, roč. 1, č. 6.

Krkonošské noviny. Deník pro Trutnovsko a Semilsko, 1992, roč. 1, č. 9.

Věstník OkÚ Trutnov, roč. 1997, vyd. 8. ledna 1997, částka 1.

Věstník OkÚ Trutnov, roč. 1997, vyd. 15. září 1997, částka 15.

Věstník OkÚ Trutnov, roč. 1997, vyd. 10. června 1997, částka 10.

Věstník OkÚ Trutnov, roč. 2002, vyd. 11. prosince 2002, částka 1.

Orální prameny

PhDr. Hynek BENEŠ, bývalý tiskový mluvčí OkÚ Trutnov 1997-2002, rozhovor ze dne 19. března 2015, v držení autora.

Ing. Pavel CERMÁNEK, ředitel odboru Odloučeného pracoviště ÚZSVM Trutnov, rozhovor ze dne 16. března 2015, v držení autora.

Literatura

CABADAJOVÁ, Eva a kol. *Okresní národní výbor Trutnov 1945-1990 (1999)*. Inventář archivního fondu. Trutnov, 2005, ev. č. 406.

COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*, 1. vyd., Praha: ASPI, 2004, s. 442.

ČECHÁK, Vladimír. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004)*. 1. vyd. Praha: VŠFS-EUPRESS, 2004, 262 s.

ČMEJREK Jaroslav – KOPŘIVA, Radek. *Základy veřejné správy*. Praha: ČZU, 2007, 126 s. ISBN 978-80-213-1626-3.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*, Praha: C. H. Beck, 2003, 793 s. ISBN 80-7179-671-9.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka - JANÁK, Jan - DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu až po současnost*. 2. vyd. Praha: NLN, 2007, 570 s. ISBN 80-7357-041-6.

Informační bulletin pro občany okresu Trutnov, OkÚ Trutnov, 2000, 92 s.

KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003, 425 s. ISBN 80-7179-794-4.

REIL, Roman. *Správní vývoj okresu Trutnov po roce 1848*. Bakalářská práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, rok obhájení 2001, 75 s.

[JIČÍN, Rudolf ?]. *Okresní úřad v Trutnově 1850-1948*. Inventář archivního fondu. Trutnov, 1961, JAF 823.

ŠINDELÁŘOVÁ, Alena. *Správní vývoj města Trutnova 1945-1960*. Bakalářská práce na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice, rok obhájení 2010, 67 s.

ŠUBRT, Vlastimil. *Hrdinům slzy nesluší*. Trutnov: Blake, 1994, 88 s. ISBN 80-901666-0-1.

ŠUBRT, Vlastimil. *Tunel 22.15*. Olomouc: Votobia, 2004, 124 s. ISBN 80-86606-21-X.

Ročenka SOkA v Trutnově 1998, SOkA Trutnov, 1999, 208 s. ISBN 80-902709-0-5.

Ročenka SOkA v Trutnově 2000, SOkA Trutnov, 2001, 232 s. ISBN 80-902709-2-1.

Ročenka SOkA v Trutnově 2001 – 2002, SOkA Trutnov, 2003, 256 s. ISBN 80-902709-4-8.

Ročenka SOkA v Trutnově 2003-2004, SOkA Trutnov, 2006, 248 s. ISBN 80-902709-6-4.

Rodným krajem, č. 28, 2004, 59 s. ISSN 1210-6135

Územní veřejná správa od 1. ledna 2003 po ukončení činnosti okresních úřadů, 2. vyd. Praha. MVČR, 2003. s. 1-3.

Články z internetu

BÁRTÍKOVÁ, Gabriela. *Ukončení činnosti okresních úřadů*. [9. 12. 2002].

Dostupné z <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=5263016>, cit. dne 30. 3. 2015.

BÁRTÍKOVÁ, Gabriela. *K postupu reformy veřejné správy*. [30. 1. 2003]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=5320987>, cit. dne 12. 4. 2015.

DVOŘÁK, Tomáš. *Zrušení okresních úřadů - druhá fáze reformy veřejné správy, historické ohlédnutí* [1. 1. 2003]. Dostupné z:

<http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d7858v10494-zruseni-okresnich-uradu-druha-faze-reformy-verejne-spravy/>, cit. dne 18. 3. 2015.

KADEČKA, Stanislav, RIGEL, Filip. *Výkon státní správy – kompetence, odpovědnost*, s. 12. [16. 9. 2009]. Dostupné z www.mvcr.cz/soubor/vykon-statni-spravy-kompetence-pdf.aspx, cit. dne 30. 3. 2015.

MVČR, *Nová metodika výpočtu příspěvku na výkon státní správy pro obce v jednotlivých krajích*. Dostupné z www.mvcr.cz/odk2/soubor/dokumenty-veg-priloha2-pdf.aspx, cit. dne 30. 3. 2015.

MVČR. *Nová metodika výpočtu příspěvku na výkon státní správy pro obce v jednotlivých krajích*. Dostupné z www.mvcr.cz/odk2/soubor/dokumenty-veg-priloha2-pdf.aspx, cit. dne 30. 3. 2015.

NEDOMLEL, Josef. *Soustava pozemkových úřadů a pozemkové úpravy v Libereckém kraji*, s. 2. [19. 5. 2003]. Dostupné z: regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/getFile/case:show/id:120135, cit. dne 31. 3. 2015.

Okres Trutnov a jeho obce. Dostupné z: [http://csugeo.i-server.cz/csu/2001edicniplan.nsf/t/9B00399A2A/\\$File/mapa_tu.jpg](http://csugeo.i-server.cz/csu/2001edicniplan.nsf/t/9B00399A2A/$File/mapa_tu.jpg), cit. dne 20. 4. 2015.

Vlastimil Šubrt. Wikipedie. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vlastimil_%C5%A0ubrt, cit. dne 28. 1. 2015.

Výroční zpráva SOKA v Trutnově za rok 1999 [15. 5. 2006]. Dostupné z: <http://soka-tu.mstu.cz/>, cit. dne 28. 3. 2015.

Právní předpisy

Zákon ČNR č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 127/2000 Sb., o okresních úřadech.

Zákon č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů.

Zákon o archivnictví č. 343/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 97/1974 Sb., o archivnictví.

Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů, (příl. 1).

Stavební zákon č. 50/1976 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Nariadení vlády č. 475/1990 Sb., kterým se určují pověřené obecní úřady.

Usnesení vlády z 20. února 1991 č. 42, o Věstníku vlády České republiky pro okresní úřady a orgány obcí a o zabezpečení koordinace a přípravy směrnic (instrukcí) ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy, týkajících se okresních úřadů a orgánů obcí na úseku výkonu státní správy.

Usnesení vlády ČR ze dne 18. prosince 2000 č. 1304, o zřízení Věstníku vlády České republiky pro orgány krajů, okresní úřady a orgány obcí a o zabezpečení koordinace a přípravy směrnic ministerstev a jiných ústředních správních úřadů týkajících se orgánů krajů, okresních úřadů a orgánů obcí na úseku výkonu státní správy.

Usnesení vlády České republiky ze dne 29. ledna 2003 č. 123, o zřízení Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí o zabezpečení koordinace a přípravy směrnic ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů, týkajících se orgánů krajů a orgánů obcí na úseku výkonu státní správy.

Vyhláška MVČR č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, § 17, ve znění pozdějších předpisů.

Právní předpisy byly použity vzhledem k právnímu stavu k 30. dubnu 2015, resp. poslednímu stavu u již neaktuálních předpisů.

Seznam použitých zkratek

a. s. – akciová společnost

bm – běžný metr

BOZP – bezpečnost a ochrana zdraví při práci

BPEJ - bonitovaná půdně ekologická jednotka

CITES - Convention International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora

ČHMÚ – Český hydrometeorologický ústav

ČNR – Česká národní rada

ČSN – Česká státní norma

ČSSR – Československá socialistická republika

ES – Evropské společenství

FMDS – Federální ministerstvo dopravy a spojů

FMS – federální ministerstvo spojů

GESTAPO – Geheimstaatspolizei

ha – hektar

HZS – Hasičský záchranný sbor

INERIS - Institut National de l'Environnement Industriel et des Risques

inv. č. – inventární číslo

IZS – integrovaný záchranný systém

KNV – Krajský národní výbor

KP – kancelář přednosty

KRNAP – Krkonošský národní park

KÚ – Krajský úřad

kt. - karton

LDN – Léčebna dlouhodobě nemocných

LKM – lokální kontaktní místo

LZV – Léčebna zrakových vad

MěNV – Městský národní výbor

MěÚ – Městský úřad

MVČR – Ministerstvo vnitra České republiky

MFČR – Ministerstvo financí České republiky

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

ODS – Občanská demokratická strana
OkÚ – Okresní úřad
ONV – Okresní národní výbor
ORP – obec s rozšířenou působností
OSK – Okresní správní komise
OSSZ – Okresní správa sociálního zabezpečení
OÚNZ – Okresní ústav národního zdraví
(OV) KSČ – Okresní výbor Komunistické strany Československa
PHARE - Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies
POÚ – pověřený obecní úřad
PRATR – Praha -Trutnov
RIAPS – Regionální institut ambulantních psychosociálních služeb
RNV – Revoluční národní výbor
RRR – referát regionálního rozvoje
ROH – Revoluční odborové hnutí
RSSP – referát státní sociální podpory
RSV – referát sociálních věcí
RVV – referát vnitřních věcí
RŽP – referát životního prostředí
RŽ – referát živnostenský
Sb. - sbírka
SČSP - Svaz československo-sovětského přátelství
sign. – signatura
SFŽP – Státní fond životního prostředí
SOA – Státní oblastní archiv
SOkA – Státní okresní archiv
SOLOT – Sdružení ozdravoven a léčeben okresu Trutnov
SS – Schutzstaffel
vč. - včetně
vyd. - vydáno
VZP – Všeobecná zdravotní pojišťovna
TP – tělesně postižený
ÚVZSM – Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
VKM – vzdálené kontaktní místo

z. č. – zákon číslo

ZPF – zemědělský půdní fond

ZŠ – základní škola

ZTP – zdravotně tělesně postižený

ZTP/P - zdravotně tělesně postižený s průvodcem

Seznam příloh

Obrazové přílohy

Obr. 1 Budova OkÚ Trutnov

Obr. 2 Budova SOkA Trutnov

Obr. 3 První přednosta OkÚ Trutnov Ing. Vlastimil Šubrt

Obr. 4 Okres Trutnov a jeho obce

Textové přílohy

Vedoucí referátů 1991 - 2002

Přílohy

Obr. 1 *Budova OkÚ Trutnov.* Foto: Bc. Luděk Švadlena, 22. 3. 2015.

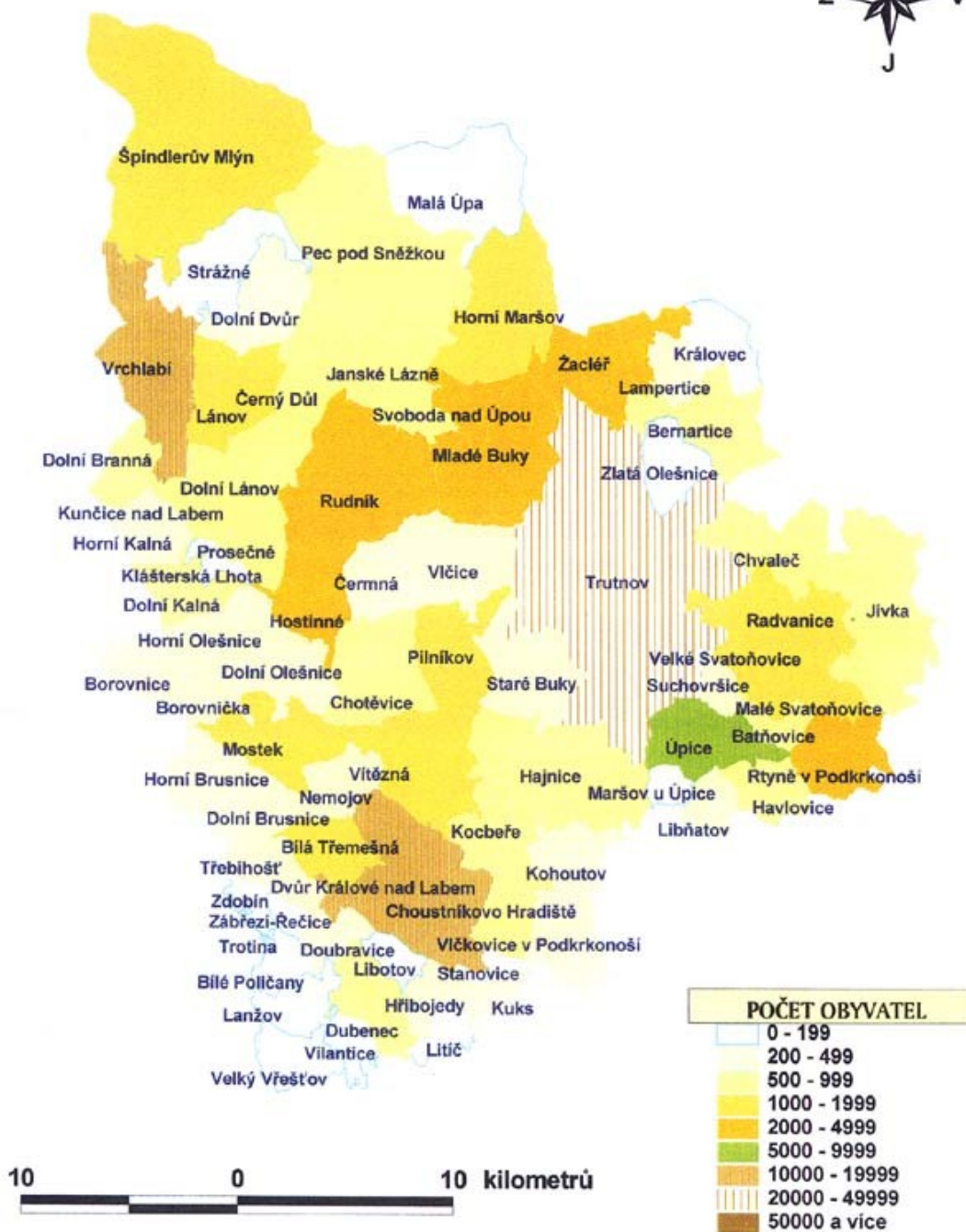
Obr. 2 *Budova SOkA Trutnov.* Foto: Bc. Luděk Švadlena, 21. 3. 2015

Obr. 3 *První předseda OkÚ Trutnov Ing. Vlastimil Šubrt.* Převzato z: Hofman, Jaroslav. *Sedmdesátník Vlastimil Šubrt.* In: *Rodným krajem*, č. 28, 2004, s. 44. ISSN 1210-6135

Obce okresu TRUTNOV

podle počtu obyvatel k 1. 3. 2001
(definitivní výsledky SLDB)

Obr. 4. Okres Trutnov a jeho obce. Dostupné z: [http://csugeo.i-server.cz/csu/2001edicniplan.nsf/t/9B00399A2A/\\$File/mapa_tu.jpg](http://csugeo.i-server.cz/csu/2001edicniplan.nsf/t/9B00399A2A/$File/mapa_tu.jpg), cit. dne 20. 4. 2015.

Vedoucí referátů v letech 1991 – 2002

1991

Přednosta: *Ing. Vlastimil Šubrt*

Zástupce přednosta: *Lubomír Šorm*

Kancelář přednosta: *Mgr. Vladimír Vomáčka*

Referát finanční: *Ing. Jiří Tauchman*

Referát životního prostředí: *Ing. Vladimír Klímko, CSc.* v té době pověřen funkcí předsedy okresní privatizační komise, proto ho dlouhodobě zastupoval *Ing. Ján Mihalečko*

Referát živnostenský: pověřena vedením *Jaroslava Kolesová* do doby uzavření konkurzu

Referát regionálního rozvoje: *Ing. Zdeněk Zeman, CSc.*

Referát obchodu, cestovního ruchu, služeb a místního hospodářství:

Ing. František Steiner

Referát školství, mládeže a tělovýchovy: *Petr Boháč* (do doby utvoření Školského úřadu Trutnov)

Referát dopravy a silnic: *Ing. Zdeněk Rambousek*

Referát kultury: pověřen vedením *Libor Truneček*

Referát zdravotnictví a sociálních věcí: *PhDr. Jan Jaroš*

Referát obrany a bezpečnosti: *pplk. Antonín Kudlička*

Zdroj: SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 16, inv. č. 120, sign. 102/2, Kancelář přednosta OkÚ, *Zápisy z jednání okresních shromáždění, vč. podkladů*, 1991.

1992

Přednosta: *Ing. Vlastimil Šubrt*

Kancelář přednosta: *Mgr. Vladimír Vomáčka*

Referát vnitřních věcí: *Lubomír Šorm*

Referát finanční: *Ing. Jiří Tauchman*

Referát životního prostředí: *Ing. Vladimír Klímko, CSc.*

Referát pozemkového úřadu: *Ing. Stanislav Hlaváč*

Referát živnostenského úřadu: *Lubomír Šorm*

Referát regionálního rozvoje: *Ing. Ján Mihalečko*

Referát dopravy a silničního hospodářství: *Ing. Ivan Lístek*

Referát sociálních věcí: *PaedDr. Ivan Knotek*

Referát zdravotnictví: *Ing. Vladimír Haken*

Referát obrany: *pplk. Ing. Jiří Aberle*

Zdroj: SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 17, inv. č. 130, sign.119/1, Kancelář přednosta OkÚ Trutnov, *Organizační struktura zaměstnanců*, 1992.

1993

Přednosta: *Ing. Vlastimil Šubrt*

Kancelář přednosta: *Mgr. Vladimír Vomáčka*

Referát vnitřních věcí: *Lubomír Šorm*

Referát finanční: *Ing. Jiří Tauchman*

Referát životního prostředí: *Ing. Vladimír Klímko, CSc.*

Referát pozemkového úřadu: *Ing. Stanislav Hlaváč*

Referát živnostenského úřadu: *Ing. Radomil Kačerovský*

Referát regionálního rozvoje: *Ing. Ján Mihalečko*

Referát dopravy a silničního hospodářství: *Ing. Ivan Lístek*

Referát sociálních věcí: *PaedDr. Ivan Knotek*

Referát zdravotnictví: *Ing. Vladimír Haken*

Referát obrany: *pplk. Ing. Jiří Aberle*

Zdroj: SOKA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. č. 189, inv. č. 607, sign.119/1, Kancelář přednosta OkÚ Trutnov, *Organizační struktura zaměstnanců*, 1993.

1994

Přednosta: *Ing. Vlastimil Šubrt*

Kancelář přednosta: *Mgr. Vladimír Vomáčka*

Referát vnitřních věcí: *Lubomír Šorm*

Referát finanční: *Ing. Jiří Tauchman*

Referát životního prostředí: *Ing. Vladimír Klímko, CSc.*

Referát pozemkového úřadu: *Ing. Stanislav Hlaváč*

Referát živnostenského úřadu: *Ing. Radomil Kačerovský*

Referát regionálního rozvoje: *Ing. Ján Mihalečko*

Referát dopravy a silničního hospodářství: *Ing. Ivan Lístek*

Referát sociálních věcí: *PaedDr. Ivan Knotek*

Referát zdravotnictví: *Ing. Vladimír Haken*

Referát obrany a ochrany obyvatelstva: *pplk. Ing. Jiří Aberle*

Zdroj: SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 189, inv. č. 607, sign.119/1, Kancelář přednosta OkÚ Trutnov, *Organizační struktura zaměstnanců*, 1994.

1995

Přednosta: *Ing. Vlastimil Šubrt*

Kancelář přednosta: *Mgr. Vladimír Vomáčka*

Referát vnitřních věcí: *Lubomír Šorm*

Referát finanční: *Irena Drašarová* (pověřená řízením)

Referát životního prostředí: *Ing. Vladimír Klímko, CSc.*

Referát pozemkového úřadu: *Ing. Stanislav Hlaváč*

Referát živnostenského úřadu: *Ing. Radomil Kačerovský*

Referát regionálního rozvoje: *Ing. Ján Mihalečko*

Referát dopravy a silničního hospodářství: *Ing. Ivan Lístek*

Referát sociálních věcí: *PaedDr. Ivan Knotek*

Referát zdravotnictví: *Ing. Vladimír Haken*

Referát obrany a ochrany: *pplk. Ing. Jiří Aberle*

Referát státní sociální podpory: *Ing. Josef Roubínek*

Zdroj: SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 189, inv. č. 607, sign.119/1, Kancelář přednosta OkÚ Trutnov, *Organizační struktura zaměstnanců*, 1995.

1996

Přednosta: *Ing. Vlastimil Šubrt*

Kancelář přednosta: *Mgr. Vladimír Vomáčka*

Referát vnitřních věcí: *Lubomír Šorm*

Referát finanční: *Ing. Zdeněk Vít*

Referát životního prostředí: *Ing. Vladimír Klímko, CSc.*

Referát pozemkového úřadu: *Ing. Stanislav Hlaváč*

Referát živnostenského úřadu: *Ing. Radomil Kačerovský*

Referát regionálního rozvoje: *Ing. Ján Mihalečko*

Referát dopravy a silničního hospodářství: *Ing. Ivan Lístek*

Referát státní sociální podpory: *Ing. Josef Roubínek*

Referát obrany a ochrany: *pplk. Ing. Jiří Aberle*

Referát sociálních věcí a zdravotnictví: *PaedDr. Ivan Knotek*

Referát státní sociální podpory: *Ing. Josef Roubínek*

Referát obrany a ochrany: *pplk. Ing. Jiří Aberle*

Zdroj: SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 189, inv. č. 607, sign.119/1, Kancelář přednosta OkÚ Trutnov, *Organizační struktura zaměstnanců*, 1996.

1997

Přednosta: *Lubomír Šorm* (od 1. ledna pověřený řízením)

Kancelář přednosta: *Mgr. Vladimír Vomáčka*

Referát vnitřních věcí: *Lubomír Šorm*

Referát finanční: *Ing. Zdeněk Vít*

Referát životního prostředí: *Ing. Vladimír Klímko, CSc.*

Referát pozemkového úřadu: *Ing. Stanislav Hlaváč*

Referát živnostenského úřadu: *Ing. Radomil Kačerovský* (od 1. dubna *JUDr. Helena Roubíková*)

Referát regionálního rozvoje: *Ing. Ján Mihalečko*

Referát dopravy a silničního hospodářství: *Ing. Ivan Lístek*

Referát státní sociální podpory: *Ing. Josef Roubínek*

Referát obrany a ochrany: *pplk. Ing. Jiří Aberle*

Referát sociálních věcí a zdravotnictví: *PaedDr. Ivan Knotek*

Referát státní sociální podpory: *Ing. Josef Roubínek*

Referát obrany a ochrany: *pplk. Ing. Jiří Aberle*

Zdroj: SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 189, inv. č. 607, sign.119/1, Kancelář přednosta OkÚ Trutnov, *Organizační struktura zaměstnanců*, 1997.

1998

Přednosta: *Ing. Vladimír Klímko, CSc.*

Referát kanceláře přednosta: *Mgr. Vladimír Vomáčka*

Referát vnitřních věcí: *Lubomír Šorm*

Referát finanční: *Ing. Zdeněk Vít*

Referát životního prostředí: *Ing. Jiří Hanuš*

Referát pozemkového úřadu: *Ing. Stanislav Hlaváč*

Referát živnostenského úřadu: *JUDr. Helena Roubíková*

Referát regionálního rozvoje: *Ing. Ján Mihalečko*

Referát dopravy a silničního hospodářství: *Ing. Ivan Lístek*

Referát sociálních věcí a zdravotnictví: *PaedDr. Ivan Knotek* (od 1. července 1998 se z tohoto referátu vyčlenil samostatný referát zdravotnictví v čele s *Vladimírem Hrádkem*)

Referát státní sociální podpory: *Ing. Josef Roubínek*

Referát obrany a ochrany: *pplk. Ing. Jiří Aberle*

Zdroj: SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 189, inv. č. 607, sign.119/1, Kancelář přednosta OkÚ Trutnov, *Organizační struktura zaměstnanců*, 1998.

1999

Přednosta: *Ing. Vladimír Klímko, CSc.*

Referát kanceláře přednosta: *Mgr. Vladimír Vomáčka*

Referát vnitřních věcí: *Lubomír Šorm*

Finanční referát: *Ing. Vladimír Čech*

Referát životního prostředí: *Ing. Jiří Hanuš*

Referát pozemkového úřadu: *Ing. Stanislav Hlaváč*

Referát živnostenského úřadu: *JUDr. Helena Roubíková*

Referát regionálního rozvoje: *Ing. Ján Mihalečko*

Referát dopravy a silničního hospodářství: *Ing. Ivan Lístek*

Referát sociálních věcí: *PaedDr. Ivan Knotek*

Referát státní sociální podpory: *Ing. Josef Roubínek*

Referát obrany a ochrany: *pplk. Ing. Jiří Aberle*

Referát zdravotnictví: *Vladimír Hrádek*

Zdroj: SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 189, inv. č. 607, sign.119/1, Kancelář přednosta OkÚ Trutnov, *Organizační struktura zaměstnanců*, 1999.

2000

Přednosta... *Ing. Vladimír Klímko, CSc.*

Referát kanceláře přednosta: *Mgr. Vladimír Vomáčka*

Referát vnitřních věcí: *Lubomír Šorm*

Referát finanční: *Ing. Vladimír Čech*

Referát životního prostředí: *Ing. Jiří Hanuš*

Referát pozemkového úřadu: *Ing. Stanislav Hlaváč*

Referát živnostenského úřadu: *JUDr. Helena Roubíková*

Referát regionálního rozvoje: *Ing. Ján Mihalečko*

Referát dopravy a silničního hospodářství: *Ing. Ivan Lístek*

Referát sociálních věcí: *PaedDr. Ivan Knotek*

Referát zdravotnictví: *Vladimír Hrádek*

Referát státní sociální podpory: *Ing. Josef Roubínek*

Referát obrany: *pplk. Ing. Jiří Aberle*

Zdroj: SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 189, inv. č. 607, sign.119/1, Kancelář přednosta OkÚ Trutnov, *Organizační struktura zaměstnanců*, 2000.

2001

Přednosta: *Ing. Vladimír Klímko, CSc.*

Referát kanceláře přednosta: *Mgr. Vladimír Vomáčka*

Referát vnitřních věcí: *Lubomír Šorm*

Referát finanční: *Ing. Vladimír Čech*

Referát životního prostředí: *Ing. Jiří Hanuš*

Referát okres. pozemkového úřadu: *Ing. Stanislav Hlaváč*

Referát okres. živnostenského úřadu: *JUDr. Helena Roubíková*

Referát regionálního rozvoje: *Ing. Ján Mihalečko*

Referát dopravy a silničního hospodářství: *Ing. Ivan Lístek*

Referát sociálních věcí: *PaedDr. Ivan Knotek*

Referát zdravotnictví: *Vladimír Hrádek*

Referát státní sociální podpory: *Ing. Josef Roubínek*

Referát školství: *Ing. Jan Bolehovský* (nahradil jej 1. října 2001 *Mgr. Dušan Rejl*),

Referát obrany: *Jiří Pumr* (pověřený řízením)

Zdroj: SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 189, inv. č. 607, sign.119/1, Kancelář přednosta OkÚ Trutnov, *Organizační struktura zaměstnanců*, 2001.

2002

Přednosta: *Ing. Vladimír Klímko, CSc.*

Referát kanceláře přednosta: *Mgr. Vladimír Vomáčka*

Referát vnitřních věcí: *Lubomír Šorm*

Referát finanční: *Ing. Jitka Bašková*

Referát životního prostředí: *Ing. Jiří Hanuš*

Referát okresního pozemkového úřadu: *Ing. Stanislav Hlaváč*

Referát okr. živnostenského úřadu: *JUDr. Helena Roubíková*

Referát regionálního rozvoje: *Ing. Ján Mihalečko*

Referát dopravy a silničního hospodářství: *Ing. Ivan Lístek*

Referát sociálních věcí: *PaedDr. Ivan Knotek*

Referát zdravotnictví: *Vladimír Hrádek*

Referát státní sociální podpory: *Ing. Josef Roubínek*

Referát školství: *Mgr. Dušan Rejl*

Referát obrany: *pplk. Ing. Jiří Aberle*

Zdroj: SOkA Trutnov, fond OkÚ Trutnov II (1950) 1990-2002 (2003), kt. 189, inv. č. 607, sign.119/1, Kancelář přednosta OkÚ Trutnov, *Organizační struktura zaměstnanců*, 2002.